

Załącznik
do uchwały Nr VI/41/15
Rady Miejskiej Trzcianki
z dnia 26 lutego 2015 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TRZCIANKA na lata 2015-2030

Trzcianka, luty 2015 roku.

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	4
1. Podstawowe założenia strategii.....	4
2. Istota powstania strategii.....	6
3. Metodologia prac nad strategią	7
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY TRZCIANKA	9
1. Położenie geograficzne	9
2. Wielkość gminy	10
3. Charakter gminy.....	11
III. DIAGNOZA POTENCJAŁÓW I BARIER ROZWOJOWYCH GMINY TRZCIANKA - ANALIZA SWOT.....	12
IV. ELEMENTY STRATEGICZNE.....	15
1. Misja.....	15
2. Wizja	15
3. Cel główny, cele strategiczne i operacyjne	16
V. OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY TRZCIANKA ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM.....	29
1. Strategia Rozwoju Gminy Trzcianka a Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	29
2. Strategia Rozwoju Gminy Trzcianka a zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku (Wielkopolska 2020)	31
3. Strategia Rozwoju Gminy Trzcianka a Strategia Rozwoju Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego na lata 2011-2020	34
VI. FINANSOWANIE STRATEGII	36
VII. WDRAŻANIE STRATEGII	41
VIII. MONITORING REALIZACJI STRATEGII.....	42
SPIS TABEL	50
SPIS RYSUNKÓW.....	50
ZAŁĄCZNIK. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO - GOSPODARCZEJ GMINY TRZCIANKA	51
1. RYS HISTORYCZNY	51

2. ZASOBY GMINY	52
3. INFRASTRUKTURA GMINY	67
4. STREFA GOSPODARCZA	87
5. TURYSTYKA.....	94
6. SYTUACJA FINANSOWA GMINY	97

I. WPROWADZENIE

1. Podstawowe założenia strategii

W myśl rozwiązań ustawowych samorząd gminny stał się samodzielnym podmiotem gospodarczym, który dysponuje określonym zakresem swobody w decydowaniu o sobie, kierunku swojego rozwoju, posiada wspólny majątek i realizuje określone zadania publiczne. Ich wykonywaniem zajmują się władze i administracja samorządowa, dysponujące własnym mieniem i finansami. Władze gminy działają na rzecz dobra publicznego, jakim jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców, czyli tworzenie jak najlepszego środowiska życia ludzi, wykorzystując w tym celu publiczne środki finansowe znajdujące się w ich dyspozycji. Skuteczność i efektywność zaspokajania tych potrzeb jest w dużym stopniu wyznacznikiem jakości zarządzania gminą. Wpływa to w znacznym stopniu na jej atrakcyjność dla osiedlania się nowych mieszkańców i lokalizacji nowych podmiotów gospodarczych oraz pobytu turystów. Ułatwia również dostęp do zewnętrznych środków finansowych, w tym środków pomocowych Unii Europejskiej.

Strategia jest dokumentem określającym główne cele i kierunki rozwoju gminy, uwzględniającym potrzeby społeczności lokalnej. Powinna być realizowana poprzez przygotowywanie nowych i modyfikowanie już prowadzonych działań na terenie gminy. Ujmuje ona główne cele i uwarunkowania danej jednostki samorządu terytorialnego na przestrzeni kilku lat, w zmieniających się warunkach wewnętrznych i zewnętrznych, przy czynnym uczestnictwie podmiotów publicznych i prywatnych, które pomagają w wyborze najlepszej strategii rozwoju oraz są istotnymi uczestnikami jej realizacji. Jest dokumentem, dzięki któremu władza lokalna będzie mogła racjonalnie organizować swoje przyszłe działania. Dlatego w treści strategii najwięcej miejsca powinno być poświęcone tym przedsięwzięciom, które lokalna władza może sama podjąć i za które może odpowiadać.

Podstawową funkcją strategii jest z jednej strony dostarczenie informacji podmiotom gospodarczym, potencjalnym inwestorom, mieszkańcom o długookresowych uwarunkowaniach rozwoju i sposobach rozwiązywania problemów, jakie w związku z nimi powstaną. Z drugiej strony jest deklaracją i zobowiązaniem władz do podjęcia określonych przedsięwzięć i działań. Strategia rozwoju to również świetne narzędzie motywujące, zarówno społeczność lokalną, jak i władze.

Strategia powinna stać się podstawą do prowadzenia właściwej polityki przez poszczególne podmioty działające na scenie lokalnej, a w szczególności przez władze publiczne. Jest to podstawowy dokument planistyczny służący określeniu polityki społeczno-gospodarczej gminy. Strategia rozwoju to koncepcja systemowego działania, polegająca na formułowaniu długookresowych celów rozwoju i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, określaniu zasobów i środków niezbędnych do realizacji tych celów oraz sposobów postępowania zapewniających optymalne ich rozmieszczenie i wykorzystanie w celu elastycznego reagowania na wyzwania otoczenia i zapewnienia gminie korzystnych warunków egzystencji i rozwoju.

Strategia powinna przyczyniać się do zwiększenia konkurencyjności gminy, a w dalszej perspektywie do wzmocnienia jej strategicznej pozycji w skali województwa, kraju, a także międzynarodowej. Dobra strategia powinna posiadać kilka najważniejszych cech. Pierwszą z nich jest unikalność, która oznacza, iż musi być ona specyficzna dla danego środowiska. Druga to rzetelność, czyli uwzględnienie opinii społecznych, aby miała realne wsparcie, a także wkomponowanie w otoczenie gminy, zarówno krajowe, jak i unijne. Kolejną cechą jest użyteczność rozumiana jako przetwarzanie dalekosiężnych celów w konkretne zadania wykonywane w ramach kolejnych budżetów. Bardzo ważna jest także jej aktualność, co oznacza jej okresową weryfikację.

Strategia rozwoju gminy to programowanie przyszłego działania samorządu. Dlatego niezwykle ważne jest hierarchizowanie celów, ponieważ nigdy nie ma możliwości jednoczesnej realizacji wszystkich potrzeb. W pierwszym rzędzie należy realizować cele umożliwiające przyszły rozwój gminy. Niewątpliwie na kolejność realizacji poszczególnych celów będzie wpływać dostępność środków finansowych, w tym bieżące możliwości finansowania ze środków zewnętrznych.

Realizacja strategii przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności gminy Trzcianka, a w dalszej perspektywie - do wzmocnienia jej strategicznej pozycji. Jak już wspomniano jest też podstawowym dokumentem wymaganym przy ubieganiu się o środki pomocowe z Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą programowania, tylko te inwestycje będą mogły się ubiegać o wsparcie, których zasadność i potrzeba została potwierdzona umiejscowieniem w logicznym układzie strategii rozwoju gminy.

2. Istota powstania strategii

Strategia Rozwoju Gminy Trzcianka powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju gminy. Jest ona odpowiedzią na nieustannie zmieniające się wewnętrzne i zewnętrzne warunki gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia. Struktury wewnętrzne gminy, a także jej bliższe i dalsze otoczenie ulegają ciągłym zmianom. Zmienia się układ czynników, które mogą zostać wykorzystane w jej rozwoju, pojawiają się nowe szanse i nowe zagrożenia. Na rozwój gminy wpływają również nowe czynniki zewnętrzne, zarówno te sprzyjające jak i te, które mają dla niej skutki negatywne. Struktury wewnętrzne gminy też ulegają ciągłym modyfikacjom. Poważnym wyzwaniem staje się partnerstwo gospodarcze i kulturalne gminy Trzcianka w jej relacjach z gospodarką i kulturą UE, co bez kompleksowych, spójnych i długoterminowych działań, jakie niesie za sobą zarządzanie strategiczne, staje się mało realne.

Strategia Rozwoju Gminy Trzcianka składa się z trzech zasadniczych elementów:

- diagnozy stanu istniejącego - opis i analiza zasobów wewnętrznych i otoczenia gminy (wyniki diagnozy znajdują się w załączniku 1 niniejszego dokumentu);
- analizy SWOT - stanowi podsumowanie diagnozy stanu istniejącego;
- strategicznego planu rozwoju - to najważniejsza część strategii, która określa wizję i misję gminy oraz cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań na rzecz rozwoju gminy.

Strategia ma ułatwić lokalnym władzom podejmowanie decyzji oraz rozwiązywanie problemów gospodarczych, społecznych, ekologicznych, jak również racjonalne organizowanie przyszłych działań. Opracowanie tego dokumentu jest konieczne, gdy gmina zamierza ubiegać się o pozabudżetowe środki pomocowe, zarówno te krajowe jak i zagraniczne. Horyzont czasowy Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka zawiera w sobie horyzont czasowy nowego okresu programowania UE (perspektywa finansowa UE na lata 2014-2020), który będzie miał istotny wpływ na kształtowanie działań samorządów terytorialnych, w szczególności w zakresie ich możliwości inwestycyjnych. Kolejnym impulsem przygotowania strategii jest chęć przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego miejscowości wchodzących w skład gminy, poprzez podejmowanie nowych wyzwań i konsekwentne realizowanie zaplanowanych działań.

Strategia Rozwoju Gminy Trzcianka na lata 2015-2030 zawiera cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań, jakie należy podjąć, aby zrealizować ustalone priorytety.

Dokument ten nie jest jednak zbiorem gotowych projektów do wdrożenia, jest podstawą, na bazie której powstaną w kolejnych latach programy i projekty uwzględniające istniejące w danym momencie możliwości finansowe i bieżące potrzeby społeczne. Te projekty powinny jednak znajdować się w obszarze działań nakreślonych w strategii.

Niniejsza strategia powinna przyczynić się do wzrostu atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego, zaktywizować lokalną społeczność oraz zwiększyć jej poczucie tożsamości z ich małą ojczyzną.

3. Metodologia prac nad strategią

Podczas prac nad dokumentem przyjęto model partycypacyjno-eksperski, który zakłada udział przedstawicieli społeczeństwa w opracowaniu dokumentu. Włączenie społeczności lokalnej zostało zrealizowane poprzez organizację spotkań z mieszkańcami gminy oraz badania ankietowe. Metoda partycypacyjno - ekspercka jest najbardziej optymalna dla tego typu opracowań, gdyż łączy wiedzę ze społecznym zaangażowaniem i odpowiada na autentyczne potrzeby. Rola społeczności lokalnej jest niezmiennie istotna na każdym etapie konstruowania strategii rozwoju gminy - od definiowania problemów, barier rozwoju, poprzez wskazywanie potencjałów rozwoju, kierunków działań, sposobów rozwiązywania problemów. W ten sposób wytwarza się integracja społeczeństwa lokalnego wokół wspólnych problemów, interesów i dalekosiężnych celów.

Na opracowanie strategii rozwoju gminy składają się cztery etapy:

- organizacyjny - obejmuje podjęcie decyzji o rozpoczęciu prac nad strategią rozwoju gminy, dokonanie wyboru podmiotu opracowującego dokument oraz określenie metodyki prac;
- diagnostyczny - następuje gromadzenie informacji o gminie i formułowanie raportu o jej stanie tzw. diagnozy stanu istniejącego (ma ona na celu przedstawienie w syntetyczny sposób najistotniejszych problemów funkcjonowania poszczególnych stref rozwoju gminy, stanowi podstawę dla dalszych prac nad strategią), zakończeniem tego etapu jest opracowanie uwarunkowań rozwojowych w drodze tzw. analizy SWOT, czyli syntezy istniejącego stanu rozwoju w czterech kategoriach: silnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń;
- planistyczny - obejmuje sformułowanie wizji i misji rozwoju gminy oraz ustalenie struktury celów strategicznych, następnie każdy cel strategiczny zostaje

uszczegółowiony poprzez przypisanie mu kilku celów operacyjnych, a każdy cel operacyjny zostaje rozpisany na bardziej szczegółowe kierunki działań;

- upublicznienie projektu strategii - obejmuje konsultacje społeczne projektu strategii przez zebranie wniosków i opinii o projekcie od społeczności lokalnej. Po konsultacjach społecznych dokument zostaje zredagowany i uzupełniony o zasadne wnioski, a następnie zostaje przekazany do zatwierdzenia i uchwalenia przez Radę Miejską.

Przy opracowaniu strategii założono, że powinna być ona zgodna ze schematem „SMART”. Oznacza to, że wyznaczone cele muszą być specyficzne (Specific), mierzalne (Measurable), uzgodnione (Agreed), wykonalne (Real) i określone w czasie (Timed).

W Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka na lata 2015-2030 zdefiniowane zostały następujące cele strategiczne:

- 1) wysoki standard życia społeczności lokalnej;
- 2) zrównoważony rozwój gospodarczy z uwzględnieniem rozwoju turystyki i kultury;
- 3) rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i komunikacyjnej;
- 4) ochrona i zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego.

Strategia powstała w oparciu o informacje oraz analizę danych, które dostarczyli przedstawiciele różnych środowisk gminnych oraz gminne, powiatowe i krajowe dokumenty strategiczne, m. in. „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020”, „Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku”, „Strategia Rozwoju Powiatu Czarakowsko-Trzcianeckiego na lata 2011-2020”, „Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009-2015 do realizacji w ramach PROW na lata 2007-2013”.

Źródłami informacji, na podstawie których powstało niniejsze opracowanie były także informacje uzyskane z Urzędu Miejskiego Trzcianki i dane Głównego Urzędu Statystycznego (Banku Danych Lokalnych).

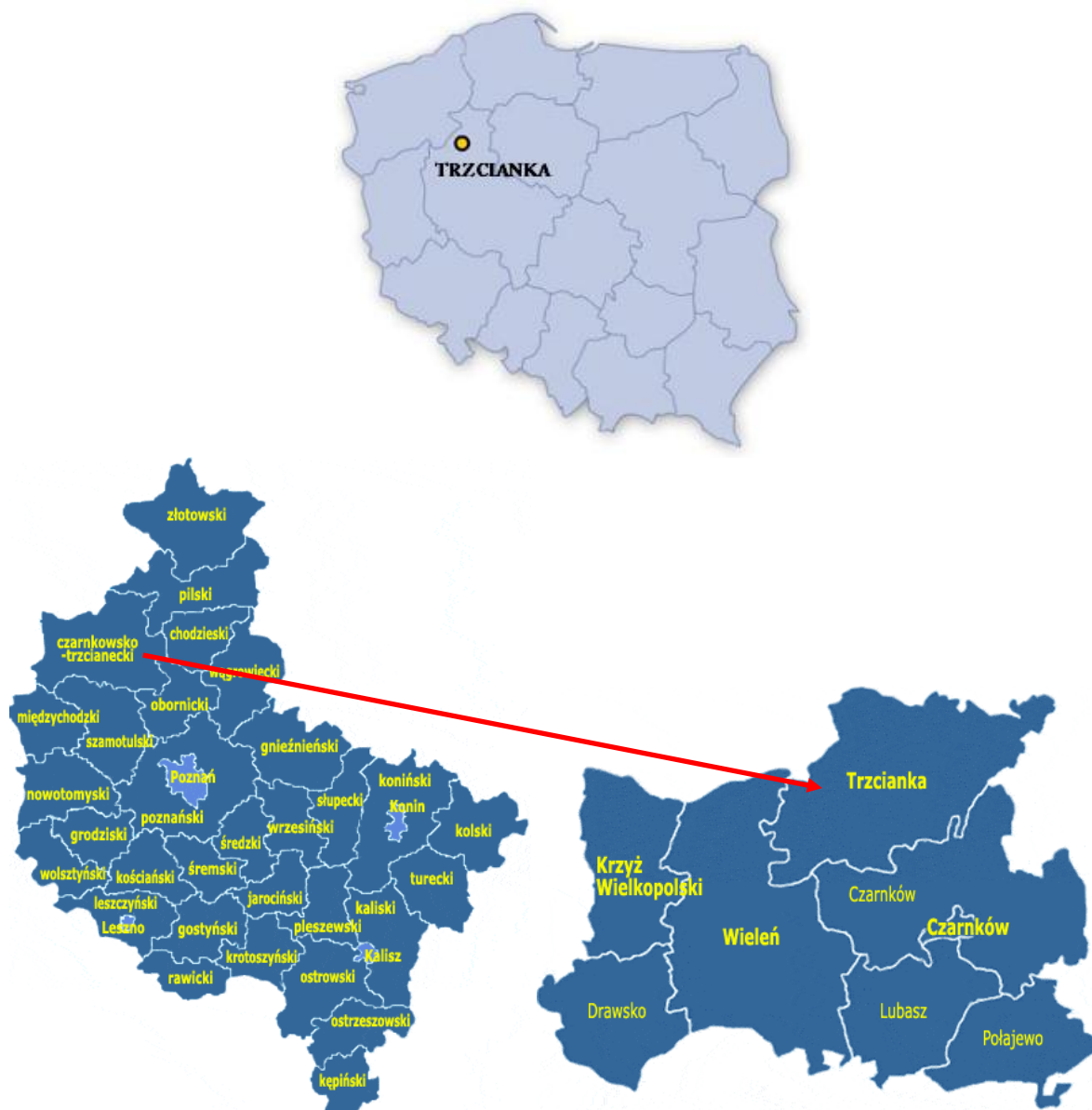

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY TRZCIANKA

1. Położenie geograficzne

Gmina Trzcianka jest gminą miejsko-wiejską położoną w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, w północno-zachodniej części województwa wielkopolskiego, na pograniczu Pojezierza Wałeckiego i Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. W latach 1975-1998 gmina należała do województwa pilskiego. Siedzibą gminy jest miasto Trzcianka, które wspólnie z Czarnkowem, tworzy stolicę powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego.

Rysunek 1. Położenie gminy Trzcianka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.gminy.pl

Gmina Trzcianka graniczy z :

- gminami Wieleń i Człopa (od strony zachodniej),
- gminami Wałcz i Szydłowo (od strony północnej),
- gminą Ujście i miastem Piła (od strony wschodniej),
- gminą Czarnków (od strony południowej).

Istotnym atutem gminy jest jej korzystne położenie komunikacyjne, gdyż krzyżują się tutaj droga krajowa nr 178 i droga wojewódzka nr 180. Trzcianka jest bardzo atrakcyjną gminą m.in. dlatego, że znajduje się ok. 170 km od granicy z Niemcami oraz blisko dużych ośrodków miejskich: 170 km od Szczecina, 90 km od Poznania, 25 km od Piły i 120 km od Bydgoszczy. Odległość z Trzcianki do Warszawy wynosi 375 km, a do Berlina 225 km.

2. Wielkość gminy

Gmina Trzcianka zajmuje obszar 37 398 ha, tj. 373,98 km², w tym miasto Trzcianka zajmuje powierzchnię 18,30 km². Obszar ten zamieszkuje 24 426 osób (wg stanu na koniec 2013 roku), z czego 17 301 to mieszkańcy obszaru miejskiego, a 7 125 to mieszkańcy obszarów wiejskich.

Tabela 1. Gmina Trzcianka na tle innych gmin powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego

Nazwa gminy	Typ	Powierzchnia (km ²)	Siedziba
Czarnków	miejsko-wiejska	347,7	Czarnków
Krzyż Wlkp.	miejsko-wiejska	174,5	Krzyż Wlkp.
Trzcianka	miejsko-wiejska	373,9	Trzcianka
Wieleń	miejsko-wiejska	428,3	Wieleń
Drawsko	wiejska	162,9	Drawsko
Lubasz	wiejska	167,2	Lubasz
Połajewo	wiejska	141,9	Połajewo

Źródło: Opracowanie własne

W skład gminy wchodzi 20 sołectw: Biała, Biernatowo, Górnica, Łomnica, Niekursko, Nowa Wieś, Pokrzywno, Przyłęki, Radolin, Runowo, Rychlik, Sarcz, Siedlisko, Smolarnia,

Stobno, Straduń, Teresin, Wapniarnia Pierwsza, Wapniarnia Trzecia, Wrząca oraz miasto Trzcianka. Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są następujące miejscowości niesołeckie: Dłużewo, Ginterowo, Kadłubek, Karcze, Kępa, Kochanówka, Łomnica Druga, Łomnica Folwark, Łomnica Młyn, Łomnica Pierwsza, Ogorzałe, Osiniec, Pańska Łaska, Przyłęg, Rudka, Smolary i Teresin Karczma.

3. Charakter gminy

Gmina Trzcianka ma charakter rolniczo-przemysłowy, a jednocześnie jest atrakcyjnym regionem pod względem turystycznym. Znaczną część jej powierzchni zajmują lasy (ponad 50%). Do najpiękniejszych terenów należą okolice doliny Noteci oraz kompleks lasów w Puszczy nad Drawą, które są zaliczane do obszarów Natura 2000. Gminny krajobraz urozmaicony jest przez licznie znajdujące się tutaj jeziora, szczególnie w jej środkowej i zachodniej części. Największe z nich: Jezioro Straduńskie, Logo, Sarcz i Okunie tworzą dziesięciokilometrową rynnę, która ciągnie się od Smolarni po Trzciankę. Przez teren miasta i gminy przepływa rzeka Trzcinica, prawostronny dopływ Noteci.

Gmina posiada bardzo dobrą infrastrukturę techniczną oraz tworzy przyjazny klimat do rozwoju przedsiębiorczości. Liczba zarejestrowanych i czynnych podmiotów gospodarczych działających na terenie miasta i gminy ciągle się zwiększa. Na przykład w 1989 roku było ich 487, w 2000 roku liczba ta kształtowała się na poziomie 1509, by w pierwszym półroczu 2013 roku wynieść 1628. W ostatnich latach rozwinął się tutaj głównie przemysł aluminiowy. W Trzciance swoje siedziby mają m.in.: Sapa Aluminium (producent profili aluminiowych), Copal (produkcja systemów aluminiowych), Northstar Poland (producent kominków i pieców) oraz Joskin Polska (produkcja maszyn rolniczych).

Gmina Trzcianka posiada olbrzymi potencjał przyrodniczo-krajobrazowy, znajduje się tutaj mnóstwo lasów i jezior, występują też bogate i różnorodne zasoby naturalne, takie jak: wody pitne i termalne oraz torfy i surowce leśne.

III. DIAGNOZA POTENCJAŁÓW I BARIER ROZWOJOWYCH GMINY TRZCIANKA - ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych służąca do porządkowania informacji. To uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. W przypadku gminy jest to analiza jej zasobów i otoczenia zewnętrznego. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: S (Strengths) - silne strony i atuty gminy, W (Weaknesses) - wady i słabe strony gminy, O (Opportunities) - okazje i szanse w otoczeniu gminy, T (Threats) - trudności i zagrożenia w otoczeniu gminy. Technika ta ocenia zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki, które mogą mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego oraz stanowi użyteczną pomoc prowadzącą do dokonania analizy zasobów i otoczenia gminy, a także określenia priorytetów rozwoju.

Poniższa analiza SWOT powstała na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej gminy Trzcianka (zamieszczonej w załączniku 1) oraz wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych, które odbyły się w trakcie prac nad niniejszym dokumentem.

Tabela 2. Analiza SWOT gminy Trzcianka

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1) Dogodny układ komunikacyjny; 2) Wysoki potencjał środowiska naturalnego w kontekście rozwoju turystyki; 3) Bogate zasoby przyrodniczo-krajobrazowe; 4) Wysoka lesistość, duża liczba jezior; 5) Rozbudowana sieć wodociągowa; 6) Nowoczesny system sanitarny w pięciu wsiach gminy; 7) Rozbudowana sieć kanalizacyjna; 8) Nowoczesna oczyszczalnia ścieków; 9) Rozwój infrastruktury technicznej Internetu szerokopasmowego; 10) Niski udział sektora publicznego w gospodarce gminy; 11) Rosnąca liczba podmiotów gospodarczych (w tym z kapitałem zagranicznym); 12) Rozbudowana infrastruktura przyciągająca potencjalnych inwestorów;	1) Zmniejszanie się zasobów ludzkich (spadające tempo przyrostu naturalnego, ujemne saldo migracji); 2) Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym; 3) Wysoka stopa bezrobocia wśród kobiet; 4) Słaby kompleks przydatności rolniczej gleb w gminie; 5) Ubogie zasoby kopalin; 6) Konieczność modernizacji dróg lokalnych; 7) Niewielka liczba połączeń kolejowych; 8) Brak zintegrowanego centrum komunikacji PKP i PKS; 9) Konieczność modernizacji linii kolejowej przebiegającej przez gminę; 10) Brak komunikacji miejskiej; 11) Brak obwodnicy miasta; 12) Zbyt mała liczba miejsc parkingowych;

13) Wysoki potencjał gospodarczy; 14) Dynamicznie rozwijająca się gospodarka; 15) Spadek liczby osób bezrobotnych; 16) Dobrze rozwinięte zaplecze kulturalne; 17) Podejmowanie licznych inicjatyw kulturalnych; 18) Dobrze rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna; 19) Dobre wyposażenie placówek oświatowych; 20) Bogactwo zabytków; 21) Dobrze rozbudowana sieć bibliotek;	13) Brak sieci gazowej na wsiach; 14) Rosnąca liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej; 15) Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych; 16) Brak strefy przemysłowej w mieście Trzcianka; 17) Zbyt wysokie wydatki na funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
SZANSE	ZAGROŻENIA
1) Położenie geograficzno-komunikacyjne gminy; 2) Bliskość dużych aglomeracji; 3) Wykorzystanie zasobów przyrodniczych do dalszego rozwoju turystyki; 4) Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców; 5) Rozwinięta infrastruktura techniczna; 6) Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy przez dostęp do szerokopasmowego Internetu na całym obszarze gminy; 7) Wsparcie ze strony władz gminy w zakresie tworzenia i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw; 8) Swoboda podejmowania działalności gospodarczej i realizacji inwestycji wynikająca z członkostwa Polski w UE; 9) Prężnie działające ośrodki kulturalno-oświatowe; 10) Wykorzystanie licznych zabytków, miejsc historycznych i pomników do rozwoju turystyki; 11) Rozwój turystyki krajowej i zagranicznej; 12) Moda na agroturystykę i ekologię; 13) Sprzyjające warunki do rozwoju turystyki pieszej i rowerowej; 14) Nowe możliwości uzyskania wsparcia finansowego ze środków UE; 15) Zwiększona dostępność do środków zewnętrznych, służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych; 16) Dobre regulacje prawne na poziomie państwa pozwalające na prowadzenie	1) Zwiększające się obciążenie demograficzne; 2) Wzrost emigracji zdolnej i wykształconej młodzieży; 3) Małe gospodarstwa rolne i słabe gleby przyczyną nieopłacalności produkcji rolnej; 4) Stosunkowo niski stopień wykształcenia mieszkańców mogący wpływać na zahamowanie rozwoju gminy; 5) Brak samoorganizacji rolników np. w grupy producenckie i marketingowe, zdolne sprostać rosnącej konkurencji rynkowej; 6) Niska opłacalność produkcji rolnej; 7) Konkurencja dla lokalnych rolników ze strony zagranicznych producentów żywności; 8) Zbyt wolno kształtowana świadomość ekologiczna mieszkańców; 9) Nasilenie występowania problemów społecznych wynikające z pogorszenia się sytuacji gospodarczej; 10) Ograniczone środki finansowe nie pozwalające w pełni sprostać wszystkim oczekiwaniom społecznym;

skutecznej polityki społecznej w samorządach; 17) Wykorzystywanie walorów naturalnych, środowiskowych, kulturowych i historycznych do kształtowania tożsamości regionalnej oraz patriotyzmu lokalnego; 18) Niskie zanieczyszczenie środowiska naturalnego; 19) Integracja mieszkańców gminy; 20) Skuteczna promocja gminy; 21) Organizowanie imprez kulturalnych i sportowych o charakterze ponadregionalnym, co jest szansą na promocję oraz korzyści finansowe dla mieszkańców; 22) Organizacja imprez o zasięgu krajowym i zagranicznym do promowania gminy i przyciągania inwestorów;	
--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej gminy Trzcianka (Załącznik 1)

IV. ELEMENTY STRATEGICZNE

1. Misja

Misja gminy określa ideę i ogólny kierunek jej rozwoju. Wskazuje na wiodące dziedziny w gospodarce gminy, które stanowią jej bazę ekonomiczną i podstawę egzystencji. Misja gminy to uzasadnienie sensu jej istnienia. Wyznaczenie misji to istotny element Strategii. Ma ona nie tylko wskazywać generalny kierunek, w którym podąża gmina, ale także w sposób ogólny określać, co gmina zamierza osiągnąć w określonym horyzoncie czasowym. Inaczej mówiąc misja rozwoju to deklaracja intencji władz samorządowych co do kierunków przyszłego rozwoju gminy. Określa ona przyszłościowy obraz gminy oraz informuje o wspólnych wartościach i przekonaniach leżących u podstaw podejmowania określonych działań. Ma istotną wartość informacyjną zarówno dla mieszkańców gminy, podmiotów gospodarczych, jak i dla jej otoczenia.

MISJA GMINY

**WYKREOWANIE PRZĘZNEGO OŚRODKA GOSPODARCZEGO
I TURYSTYCZNEGO ZAPEWNIAJĄCEGO MIESZKAŃCOM
ODPOWIEDNIE WARUNKI ŻYCIA
I ZASPOKAJAJĄCEGO ICH POTRZEBY
NA ODPOWIEDNIO WYSOKIM POZIOMIE.**

2. Wizja

Wizja gminy to obraz przyszłości, którą jednostki samorządu terytorialnego chcą wykreować. To koncepcja przyszłości gminy i jej najbardziej fundamentalna aspiracja, która powinna być wspólna zarówno dla organów gminy, jak i dla wszystkich podmiotów ją tworzących. Biorąc pod uwagę wyniki analizy SWOT oraz aspiracje wyrażane przez mieszkańców i władze gminy zdefiniowano kluczowe elementy, które znalazły swoje odzwierciedlenie w wizji gminy.

WIZJA GMINY TRZCIANKA

GMINA TRZCIANKA JEDNOSTKĄ PRZYJAZNĄ
MIESZKAŃCOM I ŚRODOWISKU,
WSPIERAJĄCĄ LOKALNĄ AKTYWNOŚĆ
I DBAJĄCĄ O DZIEDZICTWO KULTUROWE.
TRZCIANKA MIEJSCEM ATRAKCYJNYM
DLA TURYSTÓW I OTWARTYM NA INWESTORÓW.

3. Cel główny, cele strategiczne i operacyjne

Formułowanie celów rozwojowych przez władze gminy jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców, koniecznością zaspokojenia tych potrzeb oraz tworzenia optymalnych warunków dla harmonijnego rozwoju, z uwzględnieniem hierarchii tych celów i pilności ich realizacji. Dlatego też formułuje się cele możliwe do zrealizowania, a na ich podstawie wyznacza zadania. Zaniechanie realizacji poszczególnych zadań może w konsekwencji doprowadzić do osłabienia tempa rozwoju gminy. Głównym warunkiem urzeczywistnienia sformułowanych celów jest określenie konkretnych zadań, a także stałe zaangażowanie władz samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w realizację zadań służących rozwojowi. Ponadto należy określić ramy czasowe oraz osoby odpowiedzialne za wykonanie poszczególnych zadań.

Cele strategiczne dla rozwoju gminy Trzcianka zostały wyznaczone z uwzględnieniem następujących dokumentów:

- „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020”,
- „Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku”,
- „Strategia Rozwoju Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego na lata 2011-2020”,
- „Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009-2015 do realizacji w ramach PROW na lata 2007-2013”.

Cel główny - jako nadrzędny odnosi się do priorytetowego obszaru rozwojowego, jakim jest jakość życia mieszkańców, bowiem realizacja strategii w pozostałych obszarach powinna zostać podporządkowana podnoszeniu standardu życia.

CEL GŁÓWNY

ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY GMINY TRZCIANKA ZAPEWNIAJĄCY POPRAWĘ JAKOŚCI ŻYCIA JEJ MIESZKAŃCÓW

Cele strategiczne - niezmiernie ważne w drodze realizacji strategii, są zarówno wyzwaniem, wysoko ustawioną poprzeczką, jak i sposobem pomiaru realizacji misji w konkretnej domenie strategicznej organizacji. Spinają one różnorodne elementy strategii rozwoju gminy, a poziom ich wykonania pomaga ocenić, w jakim stopniu gmina realizuje określoną strategię.

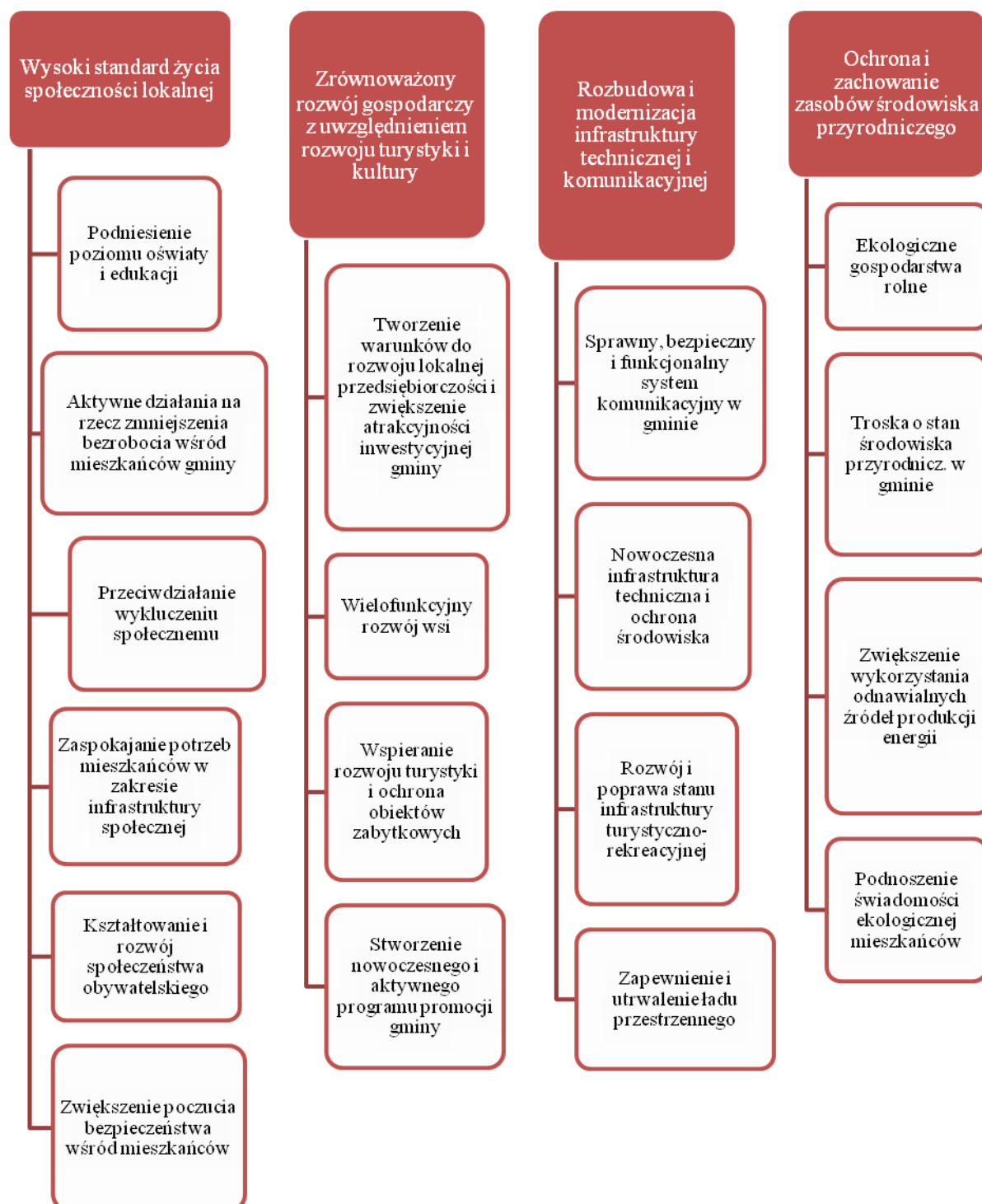
Cele operacyjne - stanowią rozwinięcie celów strategicznych, obejmują krótszy horyzont czasowy. Realizacja celów operacyjnych stanowi podstawę do osiągnięcia celów strategicznych.

Określenie celów strategicznych i operacyjnych służy wykorzystaniu szans i potencjału gminy Trzcianka oraz przezwycięzeniu słabych stron i zagrożeń dla jej zrównoważonego rozwoju.

Rysunek 2. Drzewo celów

**ROZWÓJ SPOŁECZNO- GOSPODARCZY GMINY TRZCIANKA
ZAPEWNIAJĄCY POPRAWĘ JAKOŚCI ŻYCIA JEJ MIESZKAŃCÓW**

Źródło: Opracowanie własne

SPOŁECZNOŚĆ

Cel strategiczny 1. Wysoki standard życia społeczności lokalnej

Cel operacyjny 1.1 **Podniesienie poziomu oświaty i edukacji**

Działania:

- stymulowanie i propagowanie wysokiej jakości form nauczania i wiedzy,
- wspieranie systemu promującego i nagradzającego osiągnięcia uczniów (np. w nauce i sporcie), nauczycieli (realizujących wysokiej jakości programy autorskie, osiągających sukcesy w nauczaniu) oraz szkół;
- dopasowanie systemu oświaty (szkolnej i przedszkolnej) w gminie do wymogów wynikających z sytuacji demograficznej;
- doskonalenie zawodowe nauczycieli w celu zdobycia dodatkowych kwalifikacji do prowadzenia zajęć specjalistycznych;
- dofinansowanie przedszkoli w gminie i klubów malucha;
- doposażanie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne;
- podejmowanie współpracy z instytucjami pozaszkolnymi w zakresie pomocy dla uczniów zagrożonych lub uzależnionych;
- podejmowanie współpracy w zakresie dożywienia, wyposażenia w podręczniki i przybory szkolne;
- wspieranie indywidualizacji pracy z uczniem (uczniowie zdolni, uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi);

Cel operacyjny 1.2 **Aktywne działania na rzecz zmniejszenia bezrobocia wśród mieszkańców gminy**

Działania:

- niwelowanie skutków bezrobocia przez aktywną politykę społeczną;
- organizowanie kursów i szkoleń stymulujących aktywizację zawodową mieszkańców;
- prowadzenie stałego monitoringu lokalnego rynku pracy w zakresie planów i potrzeb zatrudnieniowych przedsiębiorców;
- współdziałanie z samorządem powiatowym w zakresie dostosowywania kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy;
- organizacja szkoleń dotyczących przekwalifikowania zawodowego;

- wspieranie dokształcania dorosłych mieszkańców gminy;
- organizacja i prowadzenie doradztwa zawodowego;
- tworzenie dogodnych warunków do powstawania nowych zakładów produkcyjnych;
- wspieranie lokalnych przedsiębiorców.

Cel operacyjny 1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Działania:

- wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży na wszystkich szczeblach edukacji;
- dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- współdziałanie z instytucjami rynku pracy, opieki społecznej oraz szkoleniowymi w celu aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- wspieranie i aktywizacja mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej;
- wspieranie programów integracyjnych i aktywizacyjnych osób starszych i niepełnosprawnych;
- realizacja programów profilaktycznych: przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomanii i przemocy w rodzinie;
- prowadzenie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym;
- organizacja i upowszechnienie terapii zajęciowej;
- upowszechnianie kształcenia ustawicznego;
- wspieranie działań na rzecz integracji międzypokoleniowej;
- sukcesywna realizacja programów profilaktyki zdrowotnej i ochrony zdrowia;
- pomoc socjalna dla mieszkańców.

Cel operacyjny 1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie infrastruktury społecznej

Działania:

- wspieranie realizacji inwestycji mieszkaniowych;
- wspieranie realizacji inwestycji odpowiadających zmianom społecznym (np. starzenie się społeczeństwa);
- modernizacja, termomodernizacja, rozbudowa i remonty bazy oświatowej;

- przeprowadzenie kampanii uświadamiającej mieszkańców o konieczności partycypacji w kosztach utrzymania podopiecznych Domów Pomocy Społecznej;
- budowa i rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej oraz modernizacja istniejących obiektów;
- wsparcie dla procesów adaptacji pomieszczeń i budynków z terenu gminy na cele społeczne;
- szersze wykorzystanie gminnej bazy oświatowej, sportowej i kulturalnej dla działań aktywizujących społeczeństwo;
- zapewnienie szerokiego dostępu do dóbr kultury;
- przebudowa, modernizacja i rewitalizacja przestrzeni publicznych;
- zapewnienie szerokiego dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych;
- budowa, rozbudowa, przebudowa, modernizacja i rozwój funkcjonowania obiektów kulturalnych (w tym wyposażanie instytucji),
- realizacja zadań publicznych w systemie partnerstwa publiczno-prywatnego.

Cel operacyjny 1.5 Kształtowanie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Działania:

- kształtowanie i wzmacnianie tożsamości lokalnej;
- wzmacnianie aktywności obywatelskiej mieszkańców i wspieranie oddolnych inicjatyw społeczności lokalnej;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami społecznymi w zakresie realizacji zadań publicznych;
- wspieranie i promowanie wolontariatu;

Cel operacyjny 1.6 Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców

Działania:

- budowa ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż głównych szlaków drogowych;
- monitoring wizyjny szczególnie niebezpiecznych miejsc;
- zmniejszenie zagrożenia patologiami społecznymi wśród młodzieży;
- zminimalizowanie negatywnych skutków wzrastającego natężenia ruchu drogowego na drogach gminy;
- współpraca między jednostkami bezpieczeństwa w gminie i w regionie;

- opracowanie i wdrażanie systemu prewencji wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- wspieranie programów informacyjnych i edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa adresowanych do mieszkańców gminy;
- zapewnienie dostępności i wysokiej jakości ochrony zdrowia poprzez doposażenie bazy ochrony zdrowia, wdrażanie programów prozdrowotnych.

GOSPODARKA I TURYSTYKA

Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy z uwzględnieniem rozwoju turystyki i kultury

Cel operacyjny 2.1 Tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Działania:

- wspieranie organizacji szkoleń oraz doradztwa dla przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych;
- doradztwo w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- wsparcie dla programu współpracy przedsiębiorstw lokalnych w ramach przyjętych kierunków rozwoju gminy;
- wspieranie organizacji szkoleń i poradnictwa zawodowego na temat podnoszenia kwalifikacji, wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia;
- rozwijanie systemu zachęt dla inwestorów zewnętrznych;
- utworzenie strefy inwestycyjnej na terenie miasta;
- zbudowanie systemu wsparcia dla przedsiębiorców;
- ułatwienia organizacyjno-administracyjne dla przedsiębiorców;
- pozyskiwanie nowych terenów pod inwestycje poprzez wykup, scalanie lub zamianę gruntów;
- przygotowanie terenów pod inwestycje;
- promocja oferty inwestycyjnej gminy.

Cel operacyjny 2.2 **Wielofunkcyjny rozwój wsi**

Działania:

- wspomaganie działań dotyczących podnoszenia kwalifikacji sektora rolnego;

- szkolenia i doradztwo dla rolników w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych;
- działania informacyjno-promocyjne w zakresie tworzenia grup producenckich na terenie gminy;
- wspieranie dostosowania gospodarstw rolnych do zmian technologicznych i rynkowych w celu zwiększenia konkurencyjności produkcji rolnej gospodarstw;
- tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu gospodarstw ekologicznych;
- organizacja kursów i szkoleń służących zdobywaniu przez mieszkańców gminy nowych kwalifikacji nierolniczych.

Cel operacyjny 2.3 Wsparcie rozwoju turystyki i ochrona obiektów zabytkowych

Działania:

- organizowanie otwartych imprez kulturalnych, rozrywkowych, sportowych i rekreacyjnych o zasięgu ponadlokalnym;
- wspieranie organizacji szkoleń w zakresie turystyki, agroturystyki i świadczenia usług turystycznych;
- wspieranie organizacji szkoleń lokalnych przewodników turystycznych;
- wspieranie lokalnych organizacji i firm turystycznych;
- ożywienie terenów nad jeziorami i ciekami wodnymi;
- uczestnictwo w różnego rodzaju targach, wystawach, konferencjach w celu wprowadzania na rynek produktów turystycznych gminy;
- odpowiednie wyeksponowanie atrakcji turystycznych gminy w lokalnych i ponadlokalnych środkach masowego przekazu;
- aplikowanie o dostępne dla jednostek samorządu terytorialnego (oraz jednostek im podległych, podmiotów wykonujących usługi publiczne, w których większość udziałów ma gmina, szkół oraz instytucji kultury) zewnętrzne finansowe środki pomocowe, wspomagające rozwój turystyki;
- pozyskiwanie środków na zabezpieczenie i renowację zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego wraz z ich otoczeniem;
- odnawianie i konserwacja obiektów architektury sakralnej, lokalnych pomników historii i miejsc pamięci;
- wspieranie inicjatyw mających na celu ochronę dziedzictwa kulturowego;
- wsparcie i organizacja imprez o charakterze kulturalnym;

- uczestnictwo w pozagminnych imprezach o charakterze kulturalnym;
- współpraca z miejscowymi artystami, rękodzielnikami i zespołami ludowymi;
- prowadzenie i wspieranie współpracy w zakresie turystyki i kultury z miastami partnerskimi i partnerami zagranicznymi.

Cel operacyjny 2.4 Stworzenie nowoczesnego i aktywnego programu promocji gminy

Działania:

- systematyczna aktualizacja strony internetowej gminy;
- promocja gminy w lokalnych i ponadlokalnych mediach;
- współpraca z sąsiednimi gminami w celu wspólnej promocji inwestycyjnej i turystycznej regionu;
- rozwijanie współpracy międzynarodowej, w szczególności z miastami partnerskimi;
- promocja gminy poprzez wspieranie i organizację ponadlokalnych imprez sportowych, kulturalnych i rozrywkowych;
- uczestnictwo w różnego rodzaju targach, konferencjach w celu zaprezentowania oferty inwestycyjnej i turystycznej gminy;
- wydawanie materiałów promocyjnych, folderów, map, przewodników.

PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA

Cel strategiczny 3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i komunikacyjnej

Cel operacyjny 3.1 Sprawny, bezpieczny i funkcjonalny system komunikacyjny w gminie

Działania:

- analiza celowości i realizacja alternatywnych rozwiązań drogowych zmniejszających obciążenie śródmieścia ruchem drogowym;
- poprawa układu drogowego przez budowę i modernizację dróg na terenie gminy;
- współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich w celu poprawy stanu technicznego dróg i otoczenia drogowego stanowiących oś komunikacyjną gminy;
- współpraca w zakresie realizacji inwestycji komunikacyjnych z sąsiadującymi samorządami i samorządami wyższego szczebla;

- zwiększenie bezpieczeństwa na drogach;
- remont dróg gruntowych;
- stworzenie zintegrowanego centrum komunikacji PKP i PKS;
- prowadzenie aktywnych działań mających na celu modernizację linii kolejowej przebiegającej przez gminę oraz poszerzenie oferty połączeń kolejowych;
- modernizacja dworca towarowego przy torach kolejowych;
- zwiększenie liczby miejsc parkingowych na obszarze miasta i gminy;
- etapowa i systematyczna budowa nowych chodników i ścieżek rowerowych;
- rozbudowa ścieżek rekreacyjnych wzdłuż rzek i jezior;
- rozbudowa oświetlenia ulicznego i drogowego w gminie;
- wsparcie rozwoju niskoemisyjnych form transportu.

Cel operacyjny 3.2 Nowoczesna infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

Działania:

- rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej;
- rozbudowa sieci wodociągowej;
- oczyszczenie rowów i przepustów melioracyjnych;
- oczyszczenie okolicznych jezior;
- rozbudowa sieci gazowej;
- wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków;
- wymiana energochłonnych opraw oświetleniowych na nowoczesne energooszczędne;
- termomodernizacja budynków oraz instalacja urządzeń do pozyskiwania energii odnawialnej.

Cel operacyjny 3.3. Rozwój i poprawa stanu infrastruktury turystyczno - rekreacyjnej

Działania:

- wspieranie rozwoju bazy hotelowej i gastronomicznej oraz promocja przedsiębiorstw w tym sektorze;
- inwestycje w infrastrukturę poprawiającą stan zagospodarowania obszarów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym;
- budowa plaż i infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej przy jeziorach;
- budowa pól namiotowych i campingowych;

- poprawa stanu technicznego istniejących szlaków turystycznych;
- dostosowanie turystycznego zaplecza do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- tworzenie nowych szlaków dla potrzeb turystyki pieszej, rowerowej i turystyczno-edukacyjnej;
- zagospodarowanie jezior i cieków wodnych na organizację rekreacji wodnej;
- ekspozycja zasobów naturalnych gminy (np. dolina Noteci) poprzez budowę tarasów widokowych i platform widokowych oraz podestów spacerowych wraz z parkingami i dojazdami;
- współpraca w zakresie realizacji inwestycji turystyczno-rekreacyjnych z sąsiadującymi samorządami i samorządami wyższego szczebla.

Cel operacyjny 3.4 Zapewnienie i utrwalenie ład przestrzennego

Działania:

- opracowanie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego;
- działania na rzecz porządku w przestrzeni gminy;
- dbałość o spójną estetykę otoczenia w gminie;
- poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej;

ŚRODOWISKO

Cel strategiczny 4. Ochrona i zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego

Cel operacyjny 4.1 Ekologiczne gospodarstwa rolne

Działania:

- wspieranie powstawania ekologicznych i specjalistycznych gospodarstw rolnych;
- wsparcie dla organizacji szkoleń i kursów z zakresu tematyki rolnictwa ekologicznego;
- ukierunkowanie i wspieranie gospodarstw rolnych w zakresie produkcji zdrowej żywności cieszącej się dużym popytem w kraju i za granicą;
- pomoc rolnikom w ramach wypełniania wniosków o dofinansowanie unijne na realizację inwestycji i dopłat obszarowych;
- wspieranie modernizacji gospodarstw rolnych z przeznaczeniem na gospodarstwa agroturystyczne produkujące ekologiczną żywność dla turystów.

Cel operacyjny 4.2 Troska o stan środowiska przyrodniczego w gminie Działania:

- minimalizacja zanieczyszczeń powietrza ze wszystkich źródeł (z uwzględnieniem ograniczenia niskiej emisji),
- ochrona zagrożonych gatunków fauny i flory;
- poprawa stanu środowiska akustycznego gminy;
- ochrona cennych przyrodniczo obszarów gminy;
- ochrona wód powierzchniowych oraz podziemnych i gleby;
- oznakowanie pomników przyrody;
- wykonanie tablic informujących o pomnikach przyrody;
- zachowanie bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych poprzez ochronę lasów i ekosystemów rzecznych i łąkowych;
- współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie ochrony środowiska;
- racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów, wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;
- stały monitoring stanu czystości środowiska;
- rzetelna informacja dla mieszkańców o zagrożeniach środowiska związanych z realizacją inwestycji;
- wsparcie działań w zakresie gospodarki niskoemisyjnej;
- wsparcie systemu ratownictwa chemiczno-ekologicznego i służb ratownictwa na wypadek wystąpienia zjawisk katastroficznych lub poważnych awarii;
- zabezpieczenie obszaru gminy przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi i ich następstwami;
- odtwarzanie i retencja powodziowa na naturalnych terenach zalewowych w dolinach rzecznych.

Cel operacyjny 4.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł produkcji energiiDziałania:

- promocja odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców;
- wsparcie dla opracowania programu uzyskania energii z wykorzystaniem sieci rzek;
- upowszechnianie montażu kolektorów słonecznych jako źródła pozyskiwania energii na potrzeby uzyskiwania ciepłej wody użytkowej;

- wspieranie produkcji energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych;
- wspieranie przedsięwzięć wykorzystujących odnawialne źródła energii w gospodarstwach domowych.

Cel operacyjny 4.4 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

Działania:

- tworzenie programów edukacji ekologicznej dla dzieci i młodzieży (edukacja mieszkańców), edukacja społeczności lokalnej w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych;
- prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej o tematyce ekologicznej – ochrony środowiska naturalnego (tj. Światowy Dzień Wody, Światowy Dzień Ziemi, Światowy Dzień Ochrony Środowiska, Sprzątanie Świata itp.);
- opracowanie folderów, ulotek poświęconych zagadnieniom ekologicznym np. „ABC gospodarki wodno-ściekowej”, „ABC selektywnej zbiórki odpadów”;
- organizacja imprez, wystaw, konkursów aktywizujących społeczność lokalną w trosce o środowisko przyrodnicze;
- wsparcie dla organizacji szkoleń dla rolników w zakresie wdrażania ekologicznych metod produkcji rolnej;
- propagowanie ekologicznego stylu życia;
- organizowanie kampanii informacyjnych dla społeczeństwa dotyczących zagrożeń ekologicznych;
- promowanie ekologicznych rozwiązań inwestycyjnych oraz komunikacyjnych.

V. OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY TRZCIANKA ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM

1. Strategia Rozwoju Gminy Trzcianka a Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to dokument określający cele i sposób działania podmiotów publicznych w odniesieniu do polskiej przestrzeni w celu osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. W tym dokumencie zostały wyznaczone cele polityki rozwoju regionalnego (wobec obszarów wiejskich i miejskich) oraz relacje tych obszarów w odniesieniu do innych polityk publicznych o terytorialnym ukierunkowaniu.

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego określono strategiczny cel polityki regionalnej. Jest nim efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwojowych kraju - wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 ustaliła trzy cele polityki regionalnej do 2020 r. Są to:

- 1) wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- 2) budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
- 3) tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Wszystkie cele przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka są w pełni zgodne z działaniami i celami strategicznymi przyjętymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Dokładne przyporządkowanie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka z celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego

Cele polityki regionalnej	Cele operacyjne	Zgodność celów niniejszej Strategii
Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	• Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych • Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi • Budowa podstaw konkurencyjności województw- działania tematyczne	Cele operacyjne: 1.1, 1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, , 3.1, 3.2, 4.3.
Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych	• Wzmacnianie spójności w układzie krajowym • Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe • Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze • Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż wewnętrznych granic UE • Zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności	Cele operacyjne: 1.1, 1.4, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.4, 4.1, 4.2, 4.3.
Tworzenie warunków dla skutecznej efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie	• Wzmacnianie strategicznego wymiaru polityki regionalnej • Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne • Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania • Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej	Cele operacyjne: 1.1, 1.2, 1.4, 1.6.

Źródło: Opracowanie własne

2. Strategia Rozwoju Gminy Trzcianka a zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku (Wielkopolska 2020)

Ogólna wizja zawarta w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego przedstawiona została jako dążenie do uczynienia województwa inteligentnym, innowacyjnym i spójnym regionem. Natomiast celem generalnym tej strategii jest „efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”.

W Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

- 1) poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu;
- 2) poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami;
- 3) lepsze zarządzanie energią;
- 4) zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie;
- 5) zwiększanie spójności województwa;
- 6) wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu;
- 7) wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia;
- 8) zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa;
- 9) wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

Wszystkie cele przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka są w pełni zgodne z działaniami i celami strategicznymi przyjętymi w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.

Dokładne przyporządkowanie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka z celami strategicznymi województwa wielkopolskiego

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zgodność celów niniejszej strategii
Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu	• Zwiększenie spójności sieci drogowej • Wzrost różnorodności oraz upowszechnianie efektywnych form transportu • Rozbudowa infrastruktury na rzecz	Cele operacyjne: 3.1,

	społeczeństwa informacyjnego • Lepsze wykorzystanie dróg wodnych • Rozwój transportu zbiorowego • Rozwój komunikacji lotniczej	
Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami	• Wsparcie ochrony przyrody • Ochrona krajobrazu • Ochrona zasobów leśnych i racjonalne ich wykorzystanie • Wykorzystanie, racjonalizacja gospodarki zasobami i kopalin oraz ograniczenie skutków ich eksploatacji • Ograniczenie emisji substancji do atmosfery • Uporządkowanie gospodarki odpadami • Poprawa gospodarki wodno-ściekowej • Ochrona zasobów wodnych i wzrost bezpieczeństwa powodziowego • Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa • Promocja postaw ekologicznych • Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym • Poprawa stanu akustycznego województwa	Cele operacyjne: 2.2, 3.2, 3.4, 4.2, 4.3, 4.4,
Lepsze zarządzanie energią	• Optymalizacja gospodarowania energią • Rozwój produkcji i wykorzystania alternatywnych źródeł energii • Poprawa bezpieczeństwa energetycznego regionu	Cele operacyjne: 4.2, 4.3, 4.4,
Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie	• Rozwój metropolii poznańskiej • Wzmocnienie biegunów wzrostu w subregionach	Cele operacyjne:
Zwiększanie spójności województwa	• Wsparcie ośrodków lokalnych • Rozwój obszarów wiejskich • Aktywizacja obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych • Wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji • Zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych	Cele operacyjne: 2.3,

	• Wsparcie terenów o wyjątkowych walorach środowiska kulturowego	
Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu	• Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw • Wzmocnienie roli nauki i badań dla innowacji i rozwoju gospodarczego • Rozwój sieci i kooperacji w gospodarce regionu • Rozbudowa instytucji otoczenia biznesu • Tworzenie warunków rozwoju inteligentnych specjalizacji w tym wspieranie sektorów kreatywnych w gospodarce • Rozwój instrumentów finansowania dla gospodarki • Doskonalenie kadr gospodarki • Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych • Tworzenie warunków dla ekspansji gospodarki województwa na rynki zewnętrzne • Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego • Rozwój gospodarki społecznej • Rozwój „srebrnego” sektora gospodarki • Rozwój biznesu i usług zdrowotnych	Cele operacyjne: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 4.1, 4.2,
Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia	• Poprawa warunków, jakości i dostępności edukacji • Wsparcie szkolnictwa wyższego • Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności • Rozwój oraz promocja postaw kreatywnych i innowacyjnych • Wzmocnienie szkolnictwa zawodowego i technicznego oraz poprawa organizacja rynku pracy • Rozwój kształcenia ustawicznego	Cele operacyjne: 1.1, 1.2, 1.3, 2.1,
Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa	• Wzmocnienie aktywności zawodowej • Poprawa sytuacji i przeciwdziałanie zagrożeniom demograficznym • Poprawa stanu zdrowia mieszkańców i opieki zdrowotnej • Promocja zdrowego stylu życia • Wzmacnianie włączenia społecznego	Cele operacyjne: 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.4, 3.4,

	• Wzmocnienie systemu usług i pomocy społecznej • Kształtowanie skłonności mieszkańców do zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu • Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego • Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodzinnego • Ochrona i utrwalanie dziedzictwa kulturowego • Poprawa warunków mieszkaniowych	
Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem	• Tworzenie warunków dla zarządzania rozwojem regionu • Budowa wizerunku województwa i jego promocja • Sprawna, innowacyjna administracja samorządowa • Budowa partnerstwa dla innowacji • Budowa regionalnych systemów zabezpieczania i reagowania na zagrożenia • Rozwój współpracy terytorialnej.	Cele operacyjne: 1.6, 3.3,

Źródło: Opracowanie własne

3. Strategia Rozwoju Gminy Trzcianka a Strategia Rozwoju Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego na lata 2011-2020

Wizja rozwoju powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego zawarta w strategii określa powiat czarnkowsko-trzcianecki jako spójny i zintegrowany obszar, charakteryzujący się trwałym i zrównoważonym rozwojem chroniącym czyste i zdrowe środowisko. Natomiast misją powiatu to współtworzenie polityki zrównoważonego rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz inicjowanie przedsięwzięć przyczyniających się do zaspokojenia potrzeb i oczekiwań społecznych.

W Strategii Rozwoju Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego na lata 2011-2020 zdefiniowano następujące cele strategiczne:

- 1) dostosowanie przestrzeni powiatu do potrzeb społecznych i rozwijającej się gospodarki,
- 2) zapewnienie rozwoju kapitału ludzkiego, jego bezpieczeństwa i jakości,

- 3) przeciwdziałanie bezrobociu, promowanie przedsiębiorczości i aktywizowanie lokalnego rynku pracy,
- 4) promocja powiatu i jego potencjałów.

Wszystkie cele przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka są w pełni zgodne z działaniami i celami strategicznymi przyjętymi w Strategii Rozwoju Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego na lata 2011-2020.

Dokładne przyporządkowanie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka z celami strategicznymi powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zgodność celów niniejszej Strategii
Dostosowanie przestrzeni powiatu do potrzeb społecznych i rozwijającej się gospodarki	• Poprawa stanu infrastruktury transportowej i teleinformatycznej oraz całego systemu komunikacyjnego • Zachowanie i ulepszenie dziedzictwa natury i kultury • Rozwój infrastruktury i działalności turystycznej	Cele operacyjne: 2.3 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 4.2, 4.3, 4.4.
Zapewnienie rozwoju kapitału ludzkiego, jego bezpieczeństwa i jakości	• Poprawa infrastruktury edukacyjnej i systemu kształcenia dla lepszego powiązania z rynkiem pracy • Promocja zdrowia oraz zapewnienie lepszych warunków leczenia i opieki zdrowotnej • Stworzenie warunków do rozwoju aktywnego życia społecznego, kulturalnego i sportowo-rekreacyjnego • Przewyciężenie trudnych sytuacji życiowych ludzi i rodzin poszkodowanych przez los • Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego	Cele operacyjne: 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 3.2, 3.3.
Przeciwdziałanie bezrobociu, promowanie przedsiębiorczości i aktywizowanie lokalnego rynku pracy	• Tworzenie miejsc pracy poprzez promowanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości • Równoważenie rynku pracy • Doskonalenie działalności służb publicznych obsługujących rynek pracy dla podniesienia efektywności instytucjonalnej tej obsługi	Cele operacyjne: 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4

Promocja powiatu i jego potencjałów	• Budowanie wizerunku i marki powiatu- czynienie go rozpoznawalnym • Promowanie działalności prowadzonej w oparciu o zasoby powiatu	Cele operacyjne: 2.4, 3.4.

Źródło: Opracowanie własne

VI. FINANSOWANIE STRATEGII

Perspektywa finansowa 2014-2020 to okres nowych wyzwań dla jednostek samorządu terytorialnego, a jednym z ważniejszych warunków osiągnięcia założonych celów strategii rozwoju jest posiadanie nakładów finansowych.

Źródłem finansowania zadań ujętych w niniejszej strategii będą własne środki finansowe pochodzące z budżetu gminy. Jednakże, z uwagi na możliwość pozyskania środków z innych źródeł, gmina Trzcianka może ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przedsięwzięć w postaci zewnętrznych środków finansowych. Władze gminy mogą uzyskać pomoc finansową z następujących źródeł: budżetu państwa, programów pomocowych UE, Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego, fundacji i organizacji, instytucji finansowych i funduszy inwestycyjnych, rządowych programów wspierających integrację europejską, od inwestorów (lokalnych, krajowych i zagranicznych) i innych źródeł.

Gmina aplikowała o zewnętrzne środki finansowe we wcześniejszym okresie, w przyszłości również będzie ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przedsięwzięć z tych źródeł. Część zadań ze względu na znaczne koszty może zostać zrealizowana tylko przy wsparciu środków zewnętrznych.

Gmina może ubiegać się o dofinansowanie zadań z zakresu: gospodarki niskoemisyjnej, w szczególności termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, transportu niskoemisyjnego, odnawialnych źródeł energii, a także ochrony środowiska, kultury, edukacji, infrastruktury technicznej i społecznej. Władze gminy będą również wspierać lokalnych przedsiębiorców aplikujących o środki pomocowe na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej.

Konsekwentna realizacja założeń strategii, odpowiednie wykorzystanie lokalnych zasobów oraz wykorzystywanie wszystkich pojawiających się w otoczeniu szans pozyskiwania środków finansowych na realizację zaplanowanych zadań z pewnością przyspieszy zarówno społeczny jak i gospodarczy rozwój gminy Trzcianka.

Jedną z kluczowych możliwości finansowania inwestycji ze źródeł zewnętrznych są fundusze europejskie w nowej perspektywie UE 2014-2020, w ramach programów operacyjnych:

- regionalnych (16 programów)
- krajowych, wśród których należy wyróżnić:
 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
 - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój;
 - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój;
 - Program Operacyjny Polska Cyfrowa;
 - Program Operacyjny Polska Wschodnia;
 - Program Operacyjny Pomoc Techniczna;

a także w ramach programów transgranicznych, np.: Program Współpracy Interreg Europa Środkowa.

Gmina Trzcianka może ubiegać się o dofinansowanie planowanych inwestycji w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (WRPO 2014+) oraz z ww. programów krajowych (za wyjątkiem PO Polska Wschodnia). Każdy z programów realizuje wybrane priorytety inwestycyjne wynikające bezpośrednio z Umowy Partnerskiej. Zostały one pogrupowane według następujących celów tematycznych:

Tabela 6. Zestawienie priorytetów inwestycyjnych

Cel tematyczny	Priorytet inwestycyjny
1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	PI 1a. (EFRR) Udoskonalenie infrastruktury badań i innowacji i zwiększenie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy PI 1b. (EFRR) Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji

	produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK	PI 2a. (EFRR) Poszerzanie zakresu dostępności łączы szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej PI 2c. (EFRR) Wzmacnianie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia
3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego	PI 3a. (EFRR) Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości PI 3b. (EFRR) Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia PI 3c. (EFRR) Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług PI 3d. (EFRR) Wspieranie zdolności MŚP do wzrostu na rynkach regionalnych, krajowych i międzynarodowych oraz do angażowania się w procesy innowacji
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	PI 4i./4a. (FS/EFRR) Wspieranie tworzenia i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych PI 4ii./4b. (FS/EFRR) Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach PI 4iii./4c. (FS/EFRR) Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i sektorze mieszkaniowym PI 4iv./4d. (FS/EFRR) Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia PI 4v./4e (FS/EFRR) Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich obszarów rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu PI 4vi./4g (FS/EFRR) Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	PI 5ii./5b. (FS/EFRR) Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami
6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami	PI 6i./6a. (FS/EFRR) Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie PI 6ii./6b. (FS/EFRR) Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie PI 6c. (EFRR) Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego PI 6iii./6d. (FS/EFRR) Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochronę i rekultywację gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także

	poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę PI 6iv./6e. (ES/EFRR) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	PI 7i./7a. (FS/EFRR) Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T PI 7b. (EFRR) Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi PI 7ii./7c. (FS/EFRR) Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej PI 7iii./7d. (FS/EFRR) Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu PI 7e. (EFRR) Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych
8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	PI 8b. (EFRR) Wspieranie rozwoju przyjaznego dla zatrudnienia poprzez rozwój potencjałów endogenicznych jako elementu strategii terytorialnej dla obszarów ze specyficznymi potrzebami, łącznie z przekształceniem upadających regionów przemysłowych oraz działaniami na rzecz zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów naturalnych i kulturowych PI 8i. (EFS) Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników PI 8ii. (EFS) Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży PI 8iii. (EFS) Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy PI 8iv. (EFS) Równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego PI 8v. (EFS) Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian PI 8vi. (EFS) Aktywne i zdrowe starzenie się PI 8vii. (EFS) Modernizacja instytucji działających na rynku pracy, takich jak publiczne i prywatne służby zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez przedsięwzięcia służące zwiększaniu ponadnarodowej mobilności pracowników oraz systemy mobilności oraz lepszej współpracy instytucji i właściwych zaangażowanych podmiotów
9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	PI 9a. (EFRR) Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych PI 9b. (EFRR) Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej

	ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich PI 9i. (EFS) Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności PI 9iv. (EFS) Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym PI 9v. (EFS) Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych PI 9vi./9d. (EFS/EFRR) Lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie	PI 10a. (EFRR) Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej PI 10i. (EFS) Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia PI 10ii. (EFS) Poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć PI 10iii. (EFS) Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji PI 10iv. (EFS) Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej	PI 11i. (EFS) Inwestycje w zdolności instytucjonalne i w sprawność administracji publicznej oraz efektywność usług publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrego rządzenia

Źródło: Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa

Poniższa tabela prezentuje zestawienie priorytetów inwestycyjnych, które będą realizowane w ramach tych programów, z których korzystać może gmina Trzcianka.

Tabela 7. Zestawienie Programów Operacyjnych wraz z odpowiadającymi im priorytetami inwestycyjnymi

Nazwa programu operacyjnego	Priorytety inwestycyjne
Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020	1a., 1b., 2c., 3a., 3b., 3c., 4a., 4c., 4e., 5b., 6a., 6b., 6c., 6d., 7b., 7d., 8i., 8iii., 8iv., 8v., 8vi., 9a., 9b., 9i., 9iv., 9v., 10a., 10i., 10iii., 10iv.,
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	4i., 4ii., 4iii., 4iv., 4v., 4vi., 5ii., 6i., 6ii., 6iii., 6iv., 6c., 7i., 7ii., 7a., 7b., 7e., 9a.,
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020	1a., 1b., 3a., 3c.,
Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020	2a., 2c.,
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	8ii., 8iv., 8v., 8vi., 8vii., 9i., 9iv., 9v., 10i., 10ii., 10iii., 10iv., 11i.,
Program Współpracy Interreg Europa Środkowa Europejska Współpraca Terytorialna 2014-2020	1b., 4c., 4e., 6c., 6e., 7b., 7c.,

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programów Operacyjnych i Programu Interreg

VII. WDRAŻANIE STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Trzcianka, aby przyniosła zamierzone efekty, wymaga wdrażania i czuwania nad jej realizacją, a przede wszystkim kontrolowania przebiegu jej realizacji. Za wdrażanie strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Trzcianki. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań zdefiniowane w strategii realizować będą poszczególne referaty Urzędu Miejskiego Trzcianki, a także jednostki organizacyjne gminy, spółki gminne i inne podmioty. Warto w realizację strategii zaangażować także organizacje pozarządowe działające na terenie gminy, przedsiębiorców, przedstawicieli środowisk rolniczych, a także inne podmioty mogące przyczynić się do rozwoju gminy Trzcianka.

Efektywność wdrażania strategii rozwoju gminy będzie zależała nie tylko od dostępnych środków finansowych. Istotne znaczenie mają tutaj też inne czynniki:

- sprawność działania samorządu gminnego,

- sprawność współdziałania samorządu gminnego z przedstawicielami szczebla powiatowego i wojewódzkiego oraz z wojewódzką i centralną administracją rządową, a także organizacjami pozarządowymi,
- społeczne zrozumienie i akceptacja idei Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka,
- skuteczne wdrażanie działań marketingowych wobec potencjalnych inwestorów,
- aktywność mieszkańców i przedsiębiorców działających na terenie gminy,
- współdziałanie różnych grup (przedsiębiorców, środowiska administracyjnego, ekologów, aktywistów ochrony dóbr kultury, urbanistów i innych) wdrażających ideę ładu przestrzennego na rzecz rozwoju gminy.

Warunkiem efektywności wdrażania strategii jest współdziałanie wszystkich podmiotów i koordynacja ich działań. Koordynacja działań jest jedną z najważniejszych funkcji strategii.

Jednym z elementów wdrażania celów strategicznych i kierunków działania jest aktualizacja strategii. Dostosowuje ona jej zapisy do zmieniających się realiów życia społeczno-gospodarczego gminy Trzcianka. W praktyce taka aktualizacja powinna sprowadzać się do:

- realizacji założonych celów strategii (weryfikacji aktualności celów dokumentu),
- opracowania nowych celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działania (jeśli zaistnieje taka potrzeba),
- hierarchizacji celów strategicznych i celów operacyjnych,
- monitoringu realizacji celów pod kątem terminu realizacji zadań, a także określenia nowych terminów realizacji zadań.

VIII. MONITORING REALIZACJI STRATEGII

Aby strategia przyniosła zaplanowane efekty musi być systematycznie monitorowana. Systematyczna kontrola umożliwia bowiem wczesne wykrycie ewentualnych nieprawidłowości występujących przy realizacji założonych celów. Dzięki systematycznie przeprowadzanej kontroli możliwe będzie także określenie stopnia wdrożenia strategii.

Efektywna realizacja strategii wymaga więc kontrolowania skuteczności wdrażania przedsięwzięć. Pomiar i kontrola działań strategicznych w gminie powinny odpowiadać na pytania: czy strategia jest rzeczywiście realizowana i czy przynosi zamierzone skutki?

W związku z tym monitoring musi dotyczyć oceny przebiegu realizacji strategii oraz oceny uzyskiwanych efektów rozwoju społecznego i gospodarczego.

Jak już wspomniano wcześniej, sformułowanej strategii rozwoju gminy nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który będzie obowiązywał cały czas w niezmienionym kształcie. Warunki społeczne, ekonomiczne oraz polityczne, w których została ukształtowana obecna postać strategii ulegają zmianom. Monitoring umożliwi zatem bardzo ważną rzecz - traktowanie prac nad Strategią Rozwoju Gminy Trzcianka jako zadania ciągłego.

Ciężar odpowiedzialności za realizację strategii nie spoczywa wyłącznie na organach gminy, choć ich rola jest tutaj wiodąca. Konieczne staje się przyjęcie odpowiedzialności i współdziałanie władz gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, mieszkańców i przedsiębiorców, którzy powinni dążyć do urzeczywistnienia wizji gminy Trzcianka.

Aby mechanizm kontrolny był w pełni efektywny przyjęto następującą procedurę monitorowania i oceny realizacji określonych w strategii celów:

- bieżąca analiza stanu realizacji strategii,
- obserwacja uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, które wpływają na realizację strategii,
- gromadzenie informacji o pozytywnych lub negatywnych czynnikach, które mogą mieć wpływ na realizację strategii,
- ustalenie kryteriów oceny stanu realizacji strategii,
- zabezpieczenie źródeł finansowania,
- wyznaczenie osób odpowiedzialnych za monitoring wdrażania strategii,
- aktualizacja strategii (jeśli zachodzi taka potrzeba).

Dla usystematyzowania prac nad monitoringiem opracowano listę podstawowych mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy realizacji strategii. Niektóre wskaźniki będzie można pozyskać z ogólnodostępnych statystyk/baz danych, inne z poziomu realizacji konkretnych projektów.

Za monitorowanie strategii odpowiedzialny będzie powołany przez Burmistrza Trzcianki Zespół ds. Strategii, którego głównym zadaniem będzie systematyczny nadzór realizacji założeń niniejszej Strategii. Zespół sporządzał będzie zestawienia (raporty), w odstępie dwuletnim, o postępach w realizacji założeń Strategii.

Poniżej przedstawiona lista wskaźników monitoringu nie stanowi zamkniętego katalogu, a źródłem pozyskiwania informacji do badania tych wskaźników będzie ścisła współpraca

Zespołu ds. realizacji Strategii z podmiotami bezpośrednio zaangażowanymi w realizację określonych inwestycji.

Cel strategiczny 1. Wysoki standard życia społeczności lokalnej

Cel operacyjny 1.1 Podniesienie poziomu oświaty i edukacji

- wartość wydatków na oświatę w wydatkach gminy ogółem,
- wartość wydatków gminy na oświatę i wychowanie ogółem w przeliczeniu na 1. mieszkańca,
- roczna wysokość nakładów na inwestycje i remonty w oświacie,
- wyniki sprawdzianu uczniów na zakończenie klas VI w odniesieniu do średniej wojewódzkiej,
- wyniki egzaminu gimnazjalnego w odniesieniu do średniej wojewódzkiej,
- koszty dowożenia i dożywiania dzieci,
- liczba uczniów dożywianych,
- liczba dzieci w przedszkolach przypadających na 1 nauczyciela,
- liczba uczniów przypadających na 1 nauczyciela w szkołach podstawowych,
- liczba uczniów przypadających na 1 nauczyciela w gimnazjum,
- liczba nauczycieli podnoszących kwalifikacje zawodowe,
- liczba nauczycieli według stopnia mianowania,

Cel operacyjny 1.2 Aktywne działania na rzecz zmniejszenia bezrobocia wśród mieszkańców gminy

- liczba osób bezrobotnych ogółem,
- liczba osób długotrwale bezrobotnych,
- stopa bezrobocia rejestrowanego,
- udział bezrobotnych zarejestrowanych (ogółem) w liczbie ludności w wieku produkcyjnym,
- udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem,
- liczba bezrobotnych absolwentów szkół w ogóle bezrobotnych,
- struktura bezrobotnych według wieku,
- liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach,
- liczba osób bezrobotnych rozpoczynających własną działalność gospodarczą,

- liczba osób bezrobotnych uczestniczących w programach aktywizacyjnych prowadzonych przez gminę,
- liczba ofert pracy,
- liczba projektów z zakresu podnoszenia kwalifikacji mieszkańców,

Cel operacyjny 1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- liczba przeprowadzonych programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących przeciwdziałania zjawiskom patologicznym,
- liczba osób objętych projektami przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- liczba osób objętych kształceniem ustawicznym,
- liczba zlikwidowanych barier dla osób niepełnosprawnych,
- liczba projektów, których założeniem była integracja osób niepełnosprawnych,
- liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba podejmowanych inicjatyw, które mają na celu wpływanie na integrację międzypokoleniową,
- liczba przeprowadzonych programów profilaktyki zdrowotnej i ochrony zdrowia,

Cel operacyjny 1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie infrastruktury społecznej

- liczba rozbudowanych lub zmodernizowanych obiektów bazy sportowo-rekreacyjnej,
- liczba mieszkańców korzystających z obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- liczba mieszkańców korzystających z placówek kulturalnych na terenie gminy,
- liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej,
- liczba zaadaptowanych pomieszczeń i budynków na cele społeczne,
- powierzchnia zmodernizowanej lub zrewitalizowanej przestrzeni publicznej,
- liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych,
- liczba inwestycji zrealizowanych w partnerstwie publiczno-prawnym,

Cel operacyjny 1.5 Kształtowanie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego

- liczba organizacji pozarządowych,
- liczba osób uczestniczących w imprezach masowych na terenie gminy,
- procentowy udział w wyborach i referendach,
- liczba zgłaszanych inicjatyw obywatelskich,

Cel operacyjny 1.6 Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców

- liczba przestępstw i wykroczeń na terenie gminy oraz stopień ich wykrywalności,
- odsetek wykrywanych przestępstw w stosunku do zgłoszonych przez mieszkańców,
- liczba wypadków drogowych,
- liczba zrealizowanych programów edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa,
- liczba punktów monitoringu na terenie gminy,

Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy z uwzględnieniem rozwoju turystyki i kultury

Cel operacyjny 2.1 Tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy

- liczba podmiotów gospodarczych ogółem,
- liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych,
- liczba podmiotów gospodarczych, które ulokowały się na stworzonych terenach inwestycyjnych,
- wskaźnik przedsiębiorczości (liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców),
- liczba szkoleń zorganizowanych dla przedsiębiorców,
- wartość środków wydanych na uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- liczba pozyskanych inwestorów,
- powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych w gminie,
- powierzchnia zagospodarowanych terenów inwestycyjnych

Cel operacyjny 2.2 Wielofunkcyjny rozwój wsi

- liczba gospodarstw rolnych,
- średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie,
- liczba gospodarstw rolnych na terenie gminy według wielkości,
- liczba gospodarstw zrzeszonych w grupach producenckich,
- liczba grup producenckich,
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla rolników,
- liczba osób biorących udział w szkoleniach,
- wielkość poniesionych nakładów na szkolenia rolników,
- liczba wysoko wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych,
- liczba założonych i utrzymanych działalności pozarolniczych,

- liczba mieszkańców zatrudnionych w rolnictwie,
- udział pracujących w sektorze rolniczym w ogólnej liczbie pracujących,
- procent ludności gminy utrzymujący się z rolnictwa,

Cel operacyjny 2.3 Wsparcie rozwoju turystyki i ochrona obiektów zabytkowych

- udział wydatków budżetu gminy na turystykę,
- liczba stałych miejsc pracy w sektorze turystyki,
- liczba sezonowych miejsc pracy w sektorze turystyki,
- liczba imprez skierowanych bezpośrednio do turystów,
- liczba organizowanych imprez kulturalnych, rozrywkowych, sportowych i rekreacyjnych o zasięgu ponadlokalnym,
- udział pracujących w sektorze turystycznym w ogólnej liczbie pracujących,
- liczba firm świadczących usługi turystyczne,
- liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych i sakralnych,
- powierzchnia zrewitalizowanych obiektów zabytkowych,
- powierzchnia zrewitalizowanych terenów nad jeziorami i ciekami wodnymi,
- wartość uzyskanego dofinansowania na utrzymanie odpowiedniego stanu zabytków,
- liczba turystów (z Polski i zagranicy) korzystających z turystycznych obiektów noclegowych,

Cel operacyjny 2.4 Stworzenie nowoczesnego, aktywnego programu promocji gminy

- wysokość środków przeznaczonych na promocję gminy,
- częstotliwość pojawiania się informacji na temat gminy Trzcianka w mediach lokalnych i regionalnych,
- nakład materiałów promocyjnych,

Cel strategiczny 3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i komunikacyjnej

Cel operacyjny 3.1 Sprawny, bezpieczny i funkcjonalny system komunikacyjny w gminie

- długość zmodernizowanych odcinków dróg gminnych,
- wydatki gminy na drogi publiczne na 1. mieszkańca,
- liczba zmodernizowanych przejść dla pieszych,
- długość nowych i zmodernizowanych chodników,

- nakłady poniesione przez gminę na poprawę stanu chodników,
- liczba uzupełnionych punktów świetlnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- wydatki gminy na oświetlenie ulic na 1. mieszkańca,
- liczba wsi posiadających oświetlenie energooszczędne,
- długość wybudowanych sieci ścieżek rowerowych,
- liczba ogólnodostępnych miejsc parkingowych,
- liczba strzeżonych miejsc parkingowych,

Cel operacyjny 3.2 Nowoczesna infrastruktura techniczna i ochrona środowiska

- długość czynnej sieci kanalizacyjnej ogółem,
- długość czynnej sieci wodociągowej ogółem,
- odsetek ludności korzystającej z kanalizacji sieciowej oraz wodociągów,
- udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej do ludności ogółem,
- długość oczyszczonych rowów i przepustów melioracyjnych,
- długość nowo wybudowanej sieci gazowej,
- % zgazyfikowania gminy,
- liczba nowo wykonanych przyłączy do sieci gazowej,
- liczba odbiorców gazu sieciowego w gminie,
- liczba przydomowych oczyszczalni ścieków,
- liczba szamb na terenie gminy,
- wielkość pozyskanych funduszy UE na inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej,

Cel operacyjny 3.3 Rozwój i poprawa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej

- liczba miejsc noclegowych na terenie gminy,
- liczba nowopowstałych obiektów turystycznych,
- liczba placówek gastronomicznych,
- liczba campingów,
- liczba pól namiotowych,
- powierzchnia urządzonych terenów atrakcyjnych turystycznie w gminie,
- liczba odrestaurowanych obiektów turystycznych,
- łączna długość szlaków turystycznych,

Cel operacyjny 3.4 Zapewnienie i utrwalenie ład przestrzennego

- liczba opracowanych i zaktualizowanych planów zagospodarowania przestrzennego,

- liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej,

Cel strategiczny 4. Ochrona i zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego

Cel operacyjny 4.1 Ekologiczne gospodarstwa rolne

- liczba gospodarstw ekologicznych,
- powierzchnia gospodarstw ekologicznych,
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla przedstawicieli sektora rolnego,
- liczba gospodarstw agroturystycznych,

Cel operacyjny 4.2 Troska o stan środowiska przyrodniczego w gminie

- procent budżetu gminy przeznaczony na ochronę środowiska,
- wskaźniki emisji zanieczyszczeń do wody, atmosfery i gleby w gminie,
- liczba oznakowanych pomników przyrody,
- liczba wykonanych tablic informacyjnych oznakowania pomników przyrody,
- liczba mieszkańców stosujących nowe technologie ochrony środowiska,
- coroczna ankieta wśród mieszkańców gminy o poziomie czystości gminy,

Cel operacyjny 4.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł produkcji energii

- liczba obiektów wykorzystujących energię odnawialną w gminie,
- procent mieszkańców korzystających z odnawialnych źródeł energii,
- udział wykorzystania odnawialnych źródeł energii w całkowitym pozyskaniu energii,
- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych zachęcających do korzystania z odnawialnych źródeł energii,

Cel operacyjny 4.4 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

- liczba przeprowadzonych godzin zajęć edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży,
- liczba dzieci i młodzieży objętych programem edukacji ekologicznej,
- liczba mieszkańców uczestniczących w programach i akcjach ekologicznych,
- liczba przeprowadzonych kampanii ekologicznych na terenie gminy,
- wysokość środków przeznaczonych na programy ekologiczne.

SPIS TABEL

Tabela 1. Gmina Trzcianka na tle innych gmin powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego.....	10
Tabela 2. Analiza SWOT gminy Trzcianka	12
Tabela 3. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka z celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego	30
Tabela 4. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka z celami strategicznymi województwa wielkopolskiego	31
Tabela 5. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Trzcianka z celami strategicznymi powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego	35
Tabela 6. Zestawienie priorytetów inwestycyjnych	37
Tabela 7. Zestawienie Programów Operacyjnych wraz z odpowiadającymi im priorytetami inwestycyjnymi	41

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Trzcianka	9
Rysunek 2. Drzewo celów	18

ZAŁĄCZNIK. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO - GOSPODARCZEJ GMINY TRZCIANKA

1. RYS HISTORYCZNY

Jak wynika z dokumentu Bolesława Wstydlivego wydane w 1245 roku, już w XIII wieku powstała pierwsza osada w miejscu dzisiejszej Trzcianki. Położona była przy trakcie z Poznania do Kołobrzegu. Zdaniem niektórych historyków krzyżowały się tu także różne drogi lokalne, stąd pierwsza nazwa osady Rozdróżka. Początek miastu dała produkcja sukiennicza, która intensywnie rozwinęła się w XVII i XVIII wieku, miejscowość nosiła już wtedy nazwę Trzciana Łąka. Prawa miejskie magdeburskie nadał miastu król Polski August II Sas 3 marca 1731 roku. Data ta uznawana jest za początek istnienia miasta. W latach 1738-1755 Trzcianka stanowiła własność Stanisława Poniatowskiego (ojca ostatniego króla Polski). W XVIII wieku nastąpił intensywny napływ osadników z Niemiec zajmujących się sukiennictwem oraz Żydów handlujących wełną. Pod koniec osiemnastego stulecia znajdował się tu jeden z największych ośrodków sukienniczych Wielkopolski (ponad 200 warsztatów tkackich). W 1772 roku miasto znalazło się pod zaborem pruskim, a w 1807 roku stało się częścią Księstwa Warszawskiego. W XIX i XX wieku Trzcianka znajdowała się kolejno w obrębie Królestwa Pruskiego, Cesarstwa Niemieckiego, Republiki Weimarskiej i Niemiec hitlerowskich. W połowie XIX wieku, gdy wybudowano linię kolejową miasto ożywiło się gospodarczo. Powstało wiele nowych fabryk i zakładów, czego konsekwencją był rozwój miasta. Ze względu na dominację ludności niemieckiej Traktat Wersalski pozostawił w 1919 roku Trzciankę w granicach Rzeszy. W okresie międzywojennym miasto było stolicą powiatu noteckiego. 27 stycznia 1945 roku do Trzcianki wkroczyły pierwsze jednostki Armii Czerwonej i miasto zostało wyzwolone, po 173 latach wróciło w granice państwa polskiego. Po wojnie większość mieszkańców została wysiedlona do Niemiec i zastąpiona polskimi osadnikami.

Obecnie Trzcianka jest siedzibą władz gminnych oraz powiatowych. To miasto przemysłowe, gdzie znajduje się wiele zakładów i przedsiębiorstw różnych branż.

2. ZASOBY GMINY

2.1. Ludność

Demografia (z gr. „demos”- lud i „grapho” - piszę) to nauka zajmująca się powstawaniem, życiem i przemijaniem jednostki ludzkiej. Przedmiotem jej zainteresowań są w równej mierze: przyrost naturalny, migracje, struktura społeczna (wiek, płeć, przynależność zawodowa, narodowość, wyznanie), a także ich rozmieszczenie przestrzenne i oddziaływania społeczne i socjologiczne. Struktura demograficzna gminy decyduje o wielu jej istotnych aspektach rozwoju społeczno-gospodarczego. Na jej podstawie można określić jakie zmiany demograficzne zachodzą w danym społeczeństwie i w oparciu o uzyskane dane sporządzać prognozy potrzeb socjalnych w danej jednostce samorządu terytorialnego, a także zdecydować jakie trzeba ponieść wydatki.

Tabela 1. Liczba ludności wg płci zamieszkała w gminie Trzcianka w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	23774	24491	24274	24509	24426
Mężczyźni	11662	12047	12046	12075	12026
Kobiety	12112	12444	12428	12434	12400
Liczba ludności na terenie miasta					
Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	16 903	17 432	17 400	17 382	17 301
Mężczyźni	8 165	8 434	8 420	8 404	8 367
Kobiety	8 738	8 998	8 980	8 978	8 934
Liczba ludności na obszarach wiejskich					
Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	6 871	7 059	7 074	7 127	7 125
Mężczyźni	3 497	3 613	3 626	3 671	3 659
Kobiety	3 374	3 446	3 448	3 456	3 466

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (stan na 31 grudnia 2013 roku)

Liczba ludności gminy Trzcianka charakteryzuje się w ostatnim czasie tendencją wzrostową. W analizowanym okresie (lata 2009-2013) można zaobserwować wzrost ogólnej liczby mieszkańców o 652 osoby, co daje przyrost ludności o 2,7%. Liczba ludności gminy stanowi 1,28% ludności województwa wielkopolskiego oraz 27,73% ludności powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego. Na przestrzeni ostatnich kilku lat można zaobserwować, że liczba ludności zarówno w mieście jak i na obszarach wiejskich zwiększyła się (w mieście o 2,4%, natomiast na obszarach wiejskich o 3,6%). Warte odnotowania jest również fakt, że na obu obszarach wzrosła zarówno liczba kobiet jak i mężczyzn.

Na podstawie analizowanych danych można określić, że udział kobiet w całej populacji jest nieco wyższy i w 2013 roku wyniósł 50,7%. Wobec tego współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn) kształtuje się na poziomie 103. Wskaźnik ten jest niższy niż wskaźnik dla całego kraju (110), a także dla województwa wielkopolskiego (110) i powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego (106). Gęstość zaludnienia w gminie Trzcianka wynosi 65osób/km².

Tabela 2. Ruch naturalny ludności wg płci w gminie Trzcianka w latach 2009 - 2013

Wyszczególnienie	Urodzenia					Zgony				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	326	273	272	269	221	236	203	230	214	243
Mężczyźni	167	148	137	144	106	129	119	118	100	132
Kobiety	159	125	135	125	115	107	84	112	114	111

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny w prezentowanych latach wynosił odpowiednio +90 w 2009 roku, +70 w 2010 roku, +42 w 2011 roku, +55 w 2012 roku i -22 w 2013 roku. Wartość przyrostu naturalnego z roku na rok spada (wyjątkiem był 2012 r., gdy był on większy niż w 2011 r.). Przyrost naturalny osiąga zdecydowanie wyższy poziom w grupie kobiet (wyjątkiem jest znów 2012 rok). W 2013 roku przyrost w grupie mężczyzn osiągnął poziom ujemny. W grupie kobiet przyrost naturalny wciąż jest dodatni, chociaż systematycznie spada.

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Trzcianka w latach 2009-2013

Przyrost naturalny					
Lata	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	90	70	42	55	-22
Mężczyźni	38	29	19	44	-26
Kobiety	52	41	23	11	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W tabeli poniżej przedstawiono migracje w ruchu wewnętrznym oraz zagranicznym w gminie Trzcianka.

Tabela 4. Migracje na pobyt stały z podziałem na miasto i wieś w gminie Trzcianka w latach 2009 – 2012

Wyszczególnienie	Zameldowania				Wymeldowania			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Ogółem	280	300	236	241	278	309	291	251
z miast	156	178	130	135	179	180	144	135
ze wsi	124	122	106	106	99	129	147	116
z zagranicy	5	11	3	6	44	7	7	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanych latach odnotowywano ujemne saldo migracji: (wyjątkiem jest rok 2009, gdy saldo było dodatnie i wyniosło +2), natomiast w 2010 roku saldo wyniosło -9, w 2011 -55, a w 2012 -10. Migracja jest czułym miernikiem zmian sytuacji ludnościowej. Saldo migracji pokazuje oceny dotyczące perspektyw rozwoju gminy, dokonywane z punktu widzenia potrzeb ludności. Postępujące zmniejszanie się zasobów ludzkich (kapitału ludzkiego) i utrzymywanie się takiej sytuacji w długim okresie będzie przyczyniać się do ograniczania potencjału rozwojowego gminy.

Tabela 5. Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Ludność ogółem	23 774	24 491	24 474	24 509	24 426
w wieku przedprodukcyjnym	5 126	5 132	5 042	4 993	4 885
w wieku produkcyjnym	15 324	15 843	15 781	15 698	15 556
w wieku poprodukcyjnym	3 324	3 516	3 651	3 818	3 985

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

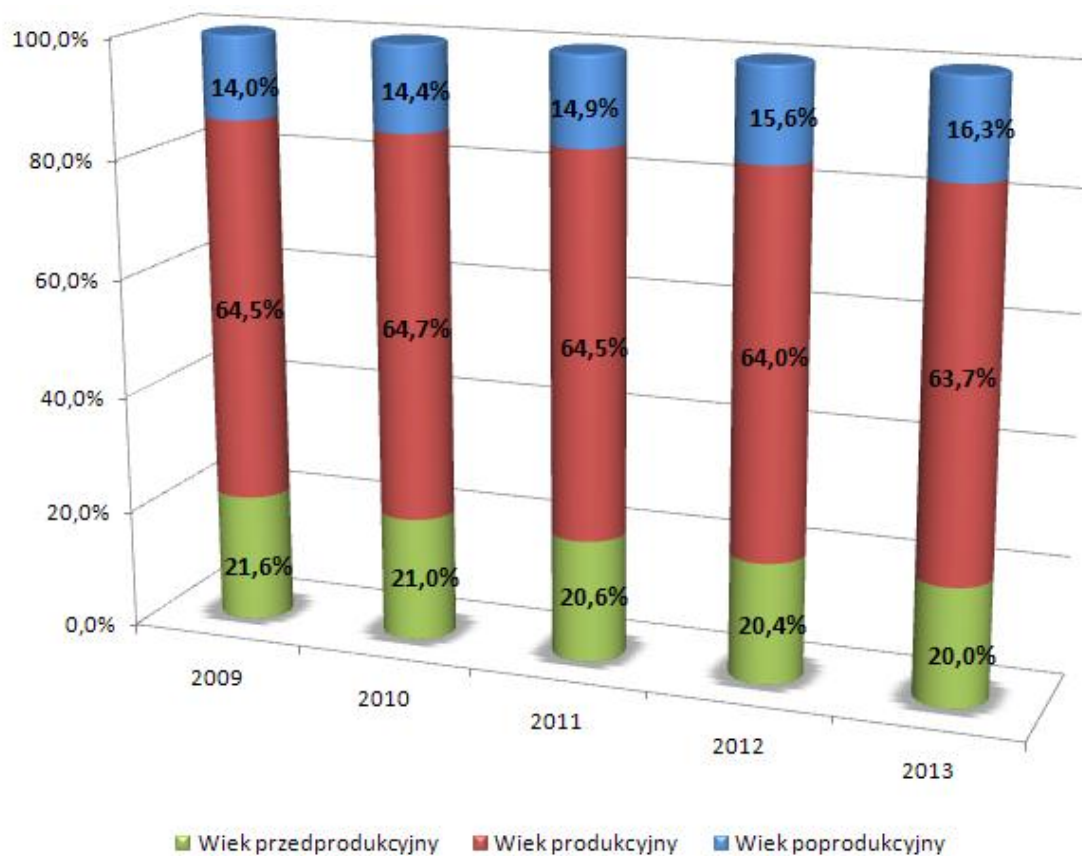
Analizując powyższe dane zauważamy niepokojące zjawisko zmniejszania się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (w badanym okresie o 4,6%), rośnie natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (aż o 19,9%). Jest to charakterystyczna sytuacja dla całego polskiego społeczeństwa. Jeśli taki stan będzie się utrzymywał i pogłębiał to w przyszłości doprowadzi do zbyt dużego obciążenia demograficznego i zatrzymania rozwoju gospodarczego gminy.

Poniższy wykres przedstawia strukturę ekonomicznych grup ludności gminy Trzcianka w latach 2009-2013. Na jego podstawie można zauważyć, że odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w 2009r. wynosił 14,0%, jednak już w 2013 r. zwiększył się do 16,3%. Jednocześnie odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w analizowanych latach zmniejszył się z 21,6% w 2009 r. do 20% w 2013r.

Struktura wiekowa ludności gminy Trzcianka nie napawa optymizmem. Zjawiska takie jak liczby ludności w wieku poprodukcyjnym i systematycznie malejąca liczba dzieci w ostatnich latach rodzą obawę, iż w przyszłości zasoby pracy w gminie nie będą zabezpieczone na odpowiednim poziomie.

**Rysunek 1. Struktura ekonomicznych grup ludności gminy Trzcianka
w latach 2009-2013**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 6. Liczba bezrobotnych wg płci w gminie Trzcianka w latach 2009 – 2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Bezrobotni ogółem	1674	1574	1517	1594	1487
Mężczyźni	763	687	638	675	689
Kobiety	911	887	879	919	798

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba osób pozostających bez pracy wykazuje tendencję spadkową (wyjątkiem jest 2012 r. gdy nastąpiło zachwianie tej tendencji i liczba bezrobotnych wzrosła o 77 osób). Ogółem liczba bezrobotnych na terenie gminy zmalała o 11,2% w stosunku do roku 2009, (wśród kobiet nastąpił spadek o 12,4% a wśród mężczyzn o 9,7%). Kobiety stanowią 53,7% ogólnej liczby osób pozostających bez pracy, natomiast mężczyźni - 46,3%. Stopa bezrobocia w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim na koniec grudnia 2013 r. wyniosła 14,7%. Osiągnęła

ona jeden z najwyższych poziomów wśród powiatów województwa wielkopolskiego oraz znacznie wyższy poziom od stopy bezrobocia dla całego województwa – 9,6% i kraju – 13,4%. Na koniec listopada 2014 roku dla powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 12,2% (dla województwa wielkopolskiego – 7,7% i kraju – 11,4%).

Tabela 7. Procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności, w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Bezrobotni ogółem	10,9	9,9	9,6	10,2
Mężczyźni	9,5	8,2	7,6	8,1
Kobiety	12,5	11,9	11,9	12,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanych latach procentowy udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym kształtował się na porównywalnym poziomie. W 2012 roku procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie wyniósł 10,2, podczas gdy w powiecie wskaźnik ten jest nieco niższy i wynosi 8,7. Przy czym, o ile w przypadku mężczyzn ten wskaźnik wykazuje zasadniczo tendencję spadkową, to w przypadku kobiet pozostaje na tym samym poziomie w 2009 i 2012 roku (12,5). należy zauważyć, że stopa bezrobocia wśród kobiet jest wyższa niż stopa bezrobocia w grupie mężczyzn. Tendencja ta utrzymuje się, ponieważ sytuacja kobiet na rynku pracy wciąż jest gorsza od sytuacji zawodowej mężczyzn.

2.2. Zasoby przyrodnicze

Uwarunkowania przyrodnicze

Gmina Trzcianka w całości położona jest na terenie podprovincji Pobrzeże Południowobałtyckie, makroregionu Pradolina Toruńsko - Eberswaldzka, w obrębie mezoregionów Kotliny Gorzowska i Dolina Środkowej Noteci oraz makroregionu Pojezierze Południowopomorskie w obrębie mezoregionów Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy. Gmina położona jest na pograniczu dwóch odmiennych jednostek fizyczno-geograficznych, dlatego występują tu różnorodne formy ukształtowania terenu. Wyróżniają się zwłaszcza pagórki

morenowe i głębokie doliny rynnowe. Obszary równinne występują tam, gdzie znajduje się morena denną. Dolina Noteci to największy i najlepiej zachowany kompleks dolinobagienny. Pradolina Warty-Noteci to jedna z największych pradolin Polski, posiada stromą krawędź, wyraźnie rysującą się w krajobrazie. Pojezierze Wałeckie jest położone między Równiną Drawską (na zachodzie) a Równiną Wałecką (na wschodzie) i zajmuje obszar ok. 20 tys.km². Jest to teren zalesiony pochodzenia polodowcowego, znajdują się tam przeważnie pagórkowate tereny, rozległe ciągi rynien Jeziernych i doliny rzek m.in.: Trzcianki, Gwdy i Bukówki. Kotlina Gorzowska powstała z połączenia dolin Warty i Noteci. Jej zachodnie granice wyznacza ujście Warty do Odry, a wschodnie: rejon Czarnkowa, Obornik i Trzcianki. Oddziela obszar Pojezierzy Wałeckiego i Krajeńskiego od Pojezierza Chodzieskiego i Międzyrzecza Warciańsko-Noteckiego. Posiada piaszczyste podłoże, miejscami silnie zawydmione. We wschodniej części kotliny znajduje się duży i zwarty kompleks leśny-Puszcza Nadnotecka.

Gmina Trzcianka posiada bogate zasoby przyrodniczo-krajobrazowe. Jej bogactwem są przede wszystkim lasy i jeziora. Zajmują one ponad połowę powierzchni gminy.

Tabela 8. Leśnictwo w gminie Trzcianka w latach 2009 - 2012

Wyszczególnienie (w ha)	2009	2010	2011	2012
Lasy ogółem	18 646,5	18 802,6	18 671,9	18 756,9
Grunty leśne publiczne ogółem	18 370,4	18 377,6	18 366,4	18 360,5
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	18 308,4	18 315,6	18 304,5	18 306,5
Grunty leśne publiczne w zarządzie Lasów Państwowych	18 240,4	18 249,6	18 252,5	18 253,5
Grunty leśne prywatne	276,1	425,0	305,5	396,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zarówno powiat czarnkowsko-trzcianecki, jak i gmina odznaczają się wysoką lesistością na poziomie odpowiednio: 50,8% i 48,6% (stan na koniec 2012r.). Wg stanu na koniec 2012 roku na terenie gminy znajduje się ponad 18 tys. ha lasów. Znajdują się one w administrowaniu Nadleśnictwa Trzcianka i Zdrojowa Góra. Natomiast 2% ogólnej powierzchni lasów stanowi własność osób fizycznych i własność gminy. Ponad 90% powierzchni leśnej zajmują bory sosnowe, spotkać tu można także dębiny i buczyny. Występują też modrzewie, świerki i brzozy. Atrakcjami przyrodniczymi są: zabytkowy

drzewostan, w skład którego wchodzi 500-letni dąb „Wojtek” z imponującym obwodem pnia-740 cm; leśna ścieżka dydaktyczna „Pańska Łaska” oraz ścieżka przyrodniczo-leśna „Nad Bukówką”. W lasach występuje wiele gatunków zwierzyny łownej: jelenie, sarny, dziki, zające, bażanty, kuropatwy, lisy, borsuki, kuny, jenoty i piżmaki. Naturalne bogactwo trzciańskich lasów to grzyby oraz jagody (porzeczki, maliny, borówki i żurawiny). Na łąkach nadnoteckich można spotkać wiele cennych i chronionych gatunków ptaków, m.in.: żurawie, derkacze, kuliki wielkie. Na terenie całej Doliny Noteci stwierdzono ponad 230 gatunków ptaków, co stanowi niemal 60% wszystkich spotykanych w kraju. Nadnoteckie Łęgi to ostoję ptaków o randze europejskiej, na szczególną uwagę zasługują gatunki wodne i błotne, których na tym terenie jest ponad 50. Na terenie gminy znajduje się ponad 90 ha obszarów prawnie chronionych. Są to obszary chronionego krajobrazu, w skład których wchodzi wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów. Na terenie gminy znajdują się fragmenty dwóch obszarów chronionego krajobrazu, są to: Puszcza Drawska i Dolina Noteci.

Puszcza Drawska - jej nazwa pochodzi od rzeki Drawy, przecinającej lasy puszczy. Jej ogólna powierzchnia to 62 200 ha, obejmuje swoim zasięgiem następujące gminy: Trzcianka, Wieleń i Krzyż Wlkp. Dominują tu siedliska borowe z domieszką gatunków liściastych. Lasy pokrywają ponad 80% powierzchni. Obszar jest bardzo zróżnicowany pod względem rzeźby i krajobrazu. Przeważa naturalny krajobraz leśny i jeziorno-leśny. W kompleksie Puszczy Drawskiej występuje Drawieński Park Narodowy. Obszarami chronionymi są:

- obszar ptasi Natura 2000 „Lasy Puszczy nad Drawą”,
- obszar siedliskowy Natura 2000 „Jezioro Lubie i Dolina Drawy”,
- obszar siedliskowy Natura 2000 „Uroczyska w Puszczy Drawskiej”.

Dolina Noteci - to obszar chroniony programem „Natura 2000” w województwie kujawsko-pomorskim i wielkopolskim o powierzchni 50532 ha. Charakteryzuje ją obraz łąkowo - polno - osadniczy, miejscami jeziorno - leśno - łąkowy. Fragmentem dolnego biegu Noteci są Nadnoteckie Łęgi o powierzchni 10 tys. ha. Celem ochrony jest zachowanie siedlisk przyrodniczych i występujących na ich terenie gatunków roślin i zwierząt. Siedliska to m.in.: łąki i zarośla, które zajmują 83% powierzchni, a także siedliska rolnicze - 9%, lasy liściaste - 6%, wody śródlądowe - 3% i lasy iglaste - 2%. Na terenie doliny występują również rezerваты przyrody:

- rezerwat przyrody Skarpy Ślesieńskie,
- rezerwat przyrody Kruszyn,

- rezerwat przyrody Łąki Ślesieńskie.

Na terenie gminy Trzcianka występuje 44 pomniki przyrody: drzewa pojedyncze bądź w grupach oraz jedno gniazdo (wg rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody).

Tabela 9. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Trzcianka

L.p.	Nr rejestr.	Rodzaj	Gatunek	Obwód w cm	Położenie
1.	174	drzewo	lipy drobnolistne	257-584	Smolary – Leśn. Smolary, 150 m od młyna nad kanałem
2.	176	drzewo	dąb szypułkowy	366	zabudowania Zespołu Składowic Lasów Państw Państwowych, ul. Żeromskiego w Trzciance
3.	179	drzewo	sosna pospolita	178	skarpa przy Jeziorze Straduńskim
4.	180	drzewo	sosna pospolita	258	skarpa przy Jeziorze Straduńskim
5.	182	drzewo	sosna pospolita	258	nad Jeziorem Straduńskim Smolarnia
6.	183	drzewo	sosna pospolita	196	nad Jeziorem Straduńskim Smolarnia
7.	184	drzewo	sosna pospolita	202	nad Jeziorem Straduńskim, Smolarnia
8.	185	drzewo	sosna pospolita	274	nad Jeziorem Straduńskim, Smolarnia
9.	186	drzewo	sosna pospolita	210	nad Jeziorem Straduńskim, Smolarnia
10.	187	drzewo	sosna pospolita	211	nad Jeziorem Straduńskim, Smolarnia
11.	188	drzewo	sosna pospolita	230	nad Jeziorem Straduńskim, Smolarnia
12.	190	drzewo	sosna pospolita	169	nad Jeziorem Straduńskim, Smolarnia
13.	340	drzewo	dąb bezszypułkowy	449	Pole uprawne dz. 313
14.	364	drzewo	platan klonisty	389	Trzcianka, skrz. ul. Kościuszki i Sikorskiego
15.	377	drzewo	lipa drobnolistna	554	Park przed pałacem w Białej
16.	427	drzewa	lipy drobnolistne	176-324	Park Dłużewo
17.	428	drzewo	dąb szypułkowy	340	Kuźnia, obok leśniczówki

18.	429	drzewa	dęby szypułkowe	292-536	Biała, obok spalonej leśniczówki
19.	430	drzewo	buk pospolity	394	Biała, obok drogi do leśniczówki
20.	431	drzewa	jałowce pospolite	44-62	obok drogi Straduń-Przyłęk
21.	432	drzewa	wiązy szypułkowe	320,329	obok drogi z Górnicy do Dzierżążna Wlkp.
22.	433	drzewa	dęby szypułkowe	233-767	Park (obręb Rychlik, Leśnictwo Smolary)
23.	435	drzewa	klony zwyczajne	316	Trzcianka, przy ul. 27 stycznia
24.	436	drzewa	cisy pospolite	85-127	sad na os. Domańskiego
25.	437	drzewa	buki pospolite	388-475	Trzcianka, park przy ul. Tetmajera
26.	438	drzewo	klon jawor	278	Trzcianka, ul. Staszica
27.	471	drzewo	lipa drobnolistna	333	Dłużewo
28.	576	drzewa	platany klonolistne	340, 356	Biała, park przed szkołą
29.	577	drzewa	dęby szypułkowe	436,300	Runowo, skrzyżowanie przy krzyżu
30.	578	drzewa	Cisy	61-99	Nadl. Trzcianka, leśn. Teresa Oddz. 1j 1d
31.	579	drzewo	Miłorząb	140	Nadl. Trzcianka, leśn. Teresa Oddz.1j1d
32.	580	drzewo	Buk	375	Nadl. Trzcianka, leśn. Teresa Oddz. 1j1d
33.	581	drzewo	klon zwyczajny	327	Trzcianka, park od strony Szkoły Podstawowej Nr 3
34.	582	drzewo	klon zwyczajny	321	Trzcianka, ul. Łąkowa
35.	583	drzewo	żywnotnik zachodni	171	Trzcianka, ul. Mickiewicza 9
36.	584	drzewo	lipa drobnolistna	430	Nadl. Trzcianka, leśn Trzcianka Oddz.49
37.	585	drzewo	Sosna	240	Nadl. Trzcianka, leśn. Smolary Oddz. 57
38.	586	drzewo	Buk	124	Nadl. Trzcianka, leśn. Smolary Oddz. 126a
39.	587	drzewa	dęby szypułkowe	352-446	Wrząca, Kanał Łomnica

40.	617	drzewa	buki zwyczajne	311-340	Nadl. Trzcianka, leśn. Smolary Oddz.49
41.	618	drzewo	buk zwyczajny	362	PKP Trzcianka
42.	642	gniazdo	gniazdo rybołowa	-	Nadl. Trzcianka, leśn. Lipinki Oddz. 127d

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody

Na terenie miasta Trzcianki znajdują się parki miejskie:

- przy ul. Tetmajera, o pow. 5,7 ha,
- na os. Grottgera, o pow. 4,0 ha,
- przy ul. Fałata, o pow. 1,1 ha,
- przy ul. Broniewskiego, o pow. 0,8 ha,
- przy placu Pocztowym, o pow. 0,6 ha,
- przy ul. Roosevelta obok dworca kolejowego, o pow. 0,2 ha,
- przy ul. Sikorskiego i Staszica, o pow. 0,1 ha.

Na terenie gminy znajdują się także parki wiejskie:

- w miejscowości Biała, o pow. 10 ha,
- w miejscowości Dłużewo, o pow. 2,6 ha,
- w miejscowości Rychlik, o pow. 2,5 ha,
- w miejscowości Niekursko, o pow. 1,4 ha,
- w miejscowości Pokrzywno, o pow. 0,6 ha.

Na terenie gminy znajduje się wiele jezior, stawów, rzek, cieków wodnych, które łącznie zajmują powierzchnię 689 ha, co stanowi 1,8% powierzchni całej gminy.

Cała gmina w ujęciu hydrograficznym należy do dorzecza Noteci. Najważniejszym dopływem jest rzeka Trzcianica. W granicach gminy występują również cieki: Bukówka, Glinica, Kopaniec, Kotuń, Łaga, Łomnica, Niekurska Struga, Rudawka, Rudnica, Wiącka Toń. Na terenie gminy Trzcianka znajduje się kilkadziesiąt jezior, w tym 12 o powierzchni powyżej 1 ha. Są to:

- Jezioro Straduńskie o pow. 94,7 ha i głębokości od 4 do 6 m,
- Jezioro Logo (Długie) o pow. 61,9 ha i głębokości od 5 do 7 m,
- Jezioro Sarcz o pow. 52,07 ha i głębokości od 4 do 8 m,
- Jezioro Bukowo Duże o pow. 15,4 ha,
- Jezioro Karpie o pow. 14,5 ha,

- Jezioro Leśne (Stobieńskie) o pow. 11 ha,
- Jezioro Szczupacze o pow. 10,9 ha,
- Jezioro Bąblino o pow. 9,85 ha i głębokości do 4 m,
- Jezioro Okunie o pow. 9,77 ha i głębokości do 4 m,
- Jezioro Moczytko o pow. 7,2 ha i głębokości do 4 m,
- Jezioro Wygoda o pow. 5 ha,
- Jezioro Lipinki o pow. 3,2 ha,
- Jezioro Rychlicki Staw o pow. 3 ha.

Na terenie gminy występują również stawy rybne. Największe z nich to: Niekursko (37 ha), Stobno (28 ha), Wrząca (26 ha), Łomnica-Kępa (20 ha), Łomnica (15 ha), Teresin (12 ha) i Radolin (10 ha).

Obszar gminy Trzcianka położony jest w zasięgu dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: Pradolina Toruńsko - Eberswaldzka (GZWP nr 138) i Subzbiornik Złotów – Piła - Strzelce Krajeńskie (GZWP nr 127). Użytkowe wody podziemne, które występują na tym terenie związane są z czwartorzędowymi i trzeciorzędowymi poziomami wodonośnymi. Poziom wodonośny trzeciorzędowy to przede wszystkim piaski przewarstwione mułkami, iłami i węglami brunatnymi, występuje najczęściej na głębokości 50 m., czasami w strefie 150-200 m., w rejonie Trzcianki spotykany jest już na głębokości kilkunastu metrów. Strefami drenażu są doliny Warty i Noteci oraz głębokie rynny jeziorne. W obrębie czwartorzędu wyróżniamy dwa główne piętra wodonośne. Pierwszy z nich związany jest z piaskami, żwirami wodnolodowcowymi i piaskami zastoiskowymi zlodowacenia północnopolskiego oraz górnym poziomem żwirów i piasków zlodowacenia środkowopolskiego, a także lokalnymi piaskami i żwirami rzeczny. Natomiast drugi poziom tworzą piaski i żwiry rzeczne interglacjału mazowieckiego oraz dolny poziom piasków i żwirów zlodowacenia środkowopolskiego.

W budowie geologicznej gminy Trzcianka wyróżniamy osady pochodzenia wodnolodowcowego, piaszczysto-żwirowe, które zajmują ponad połowę Równiny Trzcianieckiej. Na pozostałym obszarze dominują piaski, żwiry i głązy lodowcowe, a także gliny zwałowe. W okolicach Przyłęku, Siedliska i Trzcianki występują osady czwartorzędowe o miąższości mniejszej niż 20 m. Dolina Noteci wypełniona jest głównie torfami i osadami holoceni. Natomiast wyższe partie doliny składają się z mułków, piasków i żwirów rzecznych.

Użytki rolne mieszczące się w granicach miasta i gminy Trzcianka zajmują powierzchnię 16018 ha (na terenie gminy 15012 ha, a na terenie miasta 1006 ha), co stanowi 42,83% ogólnej powierzchni (stan na 28.03.2012). Gleby w gminie Trzcianka (jak i w całym powiecie) mają słabe kompleksy przydatności rolniczej, głównie żytnio-ziemniaczane i żytnio-lubinowe. Są to przede wszystkim użytki rolne IV i V klasy bonitacyjnej, które stanowią prawie $\frac{3}{4}$ ogółu użytków rolnych. Przeważają gleby kwaśne i bardzo kwaśne, większość z nich wymaga wapnowania. Gleby w gminie odznaczają się średnią zawartością magnezu oraz niską zawartością fosforu i potasu. Gmina posiada także niewielki udział gleb należących do III klasy bonitacyjnej, zajmują one zaledwie ok. 4% powierzchni gruntów ornych. Na terenie gminy nie występują wcale grunty w I i II klasie bonitacyjnej. Nieco lepiej wygląda sytuacja w przypadku łąk i innych użytków zielonych, $\frac{2}{3}$ z nich to użytki zielone dobre.

Pod względem występowania złóż pospolitych, czyli glin i kruszywa gmina jest dość uboga. Surowce ilaste nie są w ogóle eksploatowane. Na terenie gminy znajduje się kilkanaście odkrywek kruszywa, zwłaszcza piasków. Największe występują na obrzeżu miasta Trzcianka oraz we wsi Stobno w rejonie jeziora Piaszczystego. Wykorzystuje się je na potrzeby produkcji materiałów budowlanych, budownictwa i drogownictwa.

Tabela 10. Zasoby kopalin w gminie Trzcianka

L.p.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Zatwierdzone zasoby	Uwagi
1.	Trzcianka	Piaski	650 tys. m ³	eksploatowane
2.	Stobno, rejon jez. Piaszczystego	Piaski średnio i drobnoziarniste	w kat. B – 1,933 tys. m ³ w kat. C1- 930 tys. m ³	eksploatowane
3.	Dolina Łomnicy	Torf i gytia	953 tys. m ³	nie eksploatowane
4.	Wrząca	Kreda jeziorna	193 tys. m ³	nie eksploatowane
5.	Rejon Trzcianki	Węgiel brunatny	bd	nie eksploatowane

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla gminy Trzcianka

W rejonie Trzcianki zostały odkryte złoża węgla brunatnego (zajmują one obszar ok. 340 km²), głównie w okolicy Trzcianki, Runowa i Siedliska. Wielkość zasobów to ok. 226 mln ton. Węgiel występuje na głębokości od 18 do 60 metrów pod powierzchnią terenu, przy czym grubość złoża wynosi od 2 do 6 metrów. Jednak z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze, ekonomiczne i techniczne nie uwzględnia się ich w rozwoju gminy. Eksploatacja węgla metodą odkrywkową spowodowałaby nieodwracalne zakłócenia

stosunków wodnych i powstanie leja depresyjnego oraz przesuszenia kompleksów leśnych.

Gmina znajduje się w zasięgu zbiornika głębinowych wód geotermalnych. W miejscowości Kotuń, tuż przy granicy z gminą znajduje się obecnie nieużytkowany odwiert wód hipertermalnych chlorkowo-sodowych, bromkowych, fluorkowo-borowych, które mogą zostać wykorzystane do kąpieli leczniczych i rekreacyjnych oraz do celów spożywczych. Z uwagi na bliskość odwiertu i wartości termo-mineralne wody, a także możliwość wykorzystania w lecznictwie sanatoryjnym dużych zasobów torfów-borowin pojawiły się ewentualne perspektywy rozwoju funkcji uzdrowiskowej w gminie Trzcianka.

Obszar gminy Trzcianka należy do typu klimatu pojeziernego Krainy Pomorskiej i Bydgoskiej. Jest to klimat przejściowy między chłodnym i wilgotnym dzielnicy Pomorskiej, a ciepłym i suchym dzielnicy Środkowopolskiej. Najbliższa stacja jest położona w Wałczu, skąd pochodzą dane meteorologiczne. Duże powierzchnie leśne, a także rozległa Dolina Noteci sprzyjają tworzeniu się zróżnicowanego mikroklimatu. Położona w nieckowatym zagłębieniu gmina charakteryzuje się właśnie takim specyficznym mikroklimatem. Występowanie torfowisk i bagien w Dolinie powoduje zwiększenie wilgotności powietrza, natomiast na wyżej położonych polach występują porywiste wiatry. Łagodniejszy mikroklimat występuje w obszarach przyleśnych. Ukształtowanie terenu powoduje lokalne spadki temperatury, szczególnie w okresie zimowym oraz wzrost wilgotności. Na terenie miasta Trzcianka, gdzie występuje większa koncentracja ośrodków miejskich oraz źródeł niskiej emisji może dochodzić do lokalnego wzrostu temperatur, szczególnie w okresie zimowym, a także zwiększonej ilości mgieł, ze względu na wzrost zanieczyszczenia. Najchłodniejszym miesiącem jest luty ze średnią temperaturą $-2,4^{\circ}\text{C}$, natomiast najcieplejszy jest lipiec, ze średnią temperaturą $+17,4^{\circ}\text{C}$. Suma rocznych opadów jest stosunkowo niewielka i wynosi ok. 600 mm. W okolicach Trzcianki obserwuje się łącznie ok. 50 dni słonecznych. Okres wegetacji w tych okolicach (ze średnią temperaturą dobową powyżej 5°C) trwa od 200 do 215 dni i jest nieco krótszy niż na pozostałym obszarze województwa wielkopolskiego, gdzie wynosi on od 215 do 227 dni. W rejonie gminy przeważają wiatry z kierunków zachodnich i południowo-zachodnich, a ich średnia prędkość wynosi 2,3m/s.

2.3. Zasoby kulturowe

Na terenie gminy Trzcianka zlokalizowanych jest wiele obiektów, które zostały wpisane do rejestru zabytków. Ich zestawienie zostało zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 11. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Trzcianka

Numer rejestru	Nazwa lub opis	Adres
A-785	Kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych z lat 1852-53	Biała ul. 22 lipca 19
A-324	zespół pałacowy z II poł. XVII, XIX- pałac i oficyna	Biała
A-422	park pałacowy	Biała
A-306/6/77	cmentarzysko ciałopalne	Biała
A-307/7/77	cmentarzysko kurhanowe	Biała
484/Wlkp/A	Kościół ewangelicki fil. p.w. Wniebowzięcia NMP, obecnie rzymsko-katolicki	Biernatowo
A-550	park dworski z I poł. XIX w.	Dłużewo
A-467	park dworski z I poł. XIX w.	Niekursko
A-734	cmentarz ewangelicko-augsburski	Przyłęg
A-735	cmentarz ewangelicki, obecnie rzymsko-katolicki	Rychlik
A-504	park dworski z II poł. XVIII w.	Rychlik
A-308/8/77	cmentarzysko kurhanowe	Sarcz
8/Wlkp/C	cmentarzysko kurhanowe	Stobno
13/Wlkp/C	cmentarzysko kurhanowe	Stobno
14/Wlkp/C	cmentarzysko kurhanowe	Stobno
A-524	Kościół parafialny. p.w. św. Jana Chrzcziciela	Trzcianka ul. Żeromskiego 39
A-532	park pałacowy z I poł. XVIII w.	Trzcianka na końcu ul. Tetmajera
A-788	dom burmistrza z I poł. XIX w.	Trzcianka ul. Żeromskiego 36 a
A-304	cmentarzysko kurhanowe nr 2	Trzcianka
A-305	cmentarzysko kurhanowe nr 3	Trzcianka

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie miasta i gminy Trzcianka znajduje się ponad 500 obiektów o znaczeniu kulturowym, które figurują w ewidencji Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu, delegatura w Pile.

Na terenie miasta Trzcianka znajduje się również ok. 100 zewidencjonowanych i rozpoznanych stanowisk archeologicznych, które nie zostały ujęte w niniejszym wykazie, a stanowią dobro kultury i objęte są ochroną konserwatorską.

3. INFRASTRUKTURA GMINY

Ustawa o samorządzie gminnym określa, że zaspokajanie potrzeb zbiorowych wspólnoty należy do zadań własnych gminy. Zadania własne gminy możemy podzielić na pewne kategorie, a mianowicie zadania z zakresu m.in.:

- infrastruktury technicznej gminy (gminne drogi, ulice, mosty, place, wodociągi, kanalizacja, usuwanie i oczyszczanie ścieków komunalnych, utrzymywanie czystości, utrzymywanie urządzeń sanitarnych, wysypiska oraz utylizacja odpadów komunalnych, zaopatrzenie w energię elektryczną i ciepłą, komunalne budownictwo mieszkaniowe, lokalny transport zbiorowy, targowiska i hale targowe, gminne obiekty i urządzenia użyteczności publicznej oraz obiekty administracyjne),
- infrastruktury społecznej (ochrona zdrowia, pomoc społeczna, oświata, kultura, kultura fizyczna). Ogólnie rzecz ujmując jest to zespół instytucji i usług zaspokajających w zorganizowany sposób ludzkie potrzeby w dziedzinie: prawa, bezpieczeństwa, kształcenia, kultury, opieki społecznej, służby zdrowia i budownictwa mieszkaniowego. Należy również zauważyć, że usługi infrastruktury społecznej nie mogą być importowane, a nakłady na nią są kapitałochłonne. System infrastruktury społecznej ma służyć społeczeństwu, jako jednej z podstawowych i najszerzej kategorii socjologicznej. Dobrze rozwinięta infrastruktura warunkuje rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

W szerokim ujęciu infrastruktura, to suma wszystkich czynników uczestniczących w procesie świadczenia usług wraz z efektami ich działalności lub ogół środków i warunków niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego.

3.1. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura transportowa

Miasto posiada dogodny układ komunikacyjny, krzyżują się w nim: droga wojewódzka nr 178 Wałcz – Trzcianka – Czarnków – Oborniki i droga wojewódzka nr 180 Kocień Wielki- Trzcianka – Piła. Komunikacja drogowa na terenie miasta i gminy Trzcianka odbywa się na drogach krajowych, wojewódzkich i gminnych. Można je sklasyfikować jako: drogi główne (to główne drogi w mieście, a także drogi występujące poza miastem o znaczeniu międzyregionalnym), drogi zbiorcze (to drogi zbiorcze w mieście, a także drogi o znaczeniu regionalnym, które występują poza miastem) oraz drogi lokalne. Łączna długość dróg publicznych na terenie miasta i gminy Trzcianka wynosi 239,04 km. Przez gminę przebiega łącznie 65,15 km dróg wojewódzkich, na terenie miasta jest ich 9,54 km, a na obszarach wiejskich 55,61 km.

Wykaz dróg wojewódzkich tworzących układ komunikacyjny miasta i gminy Trzcianka:

- nr 178 (Wałcz – Trzcianka – Czarnków-Oborniki),
- nr 180 (Piła – Trzcianka- Kocień Wielki).

Długość dróg powiatowych w gminie to 82,19 km, z czego 7,16 km znajduje się na terenie miasta, a 75,03 km na pozostałym obszarze.

Wykaz dróg powiatowych:

- 29 121 (Tuczno-Trzcianka),
- 29 151 (od drogi wojewódzkiej 178- Róża Wielka),
- 29 208 (Straduń- Trzcianka),
- 29 209 (od drogi wojewódzkiej 180-Smolarnia),
- 29 210 (Rychlik- Siedlisko),
- 29 212 (Biernatowo- do drogi powiatowej 29 211),
- 29 220 (Łomnica- Trzcianka),
- 29 221 (Kępa- Łomnica),
- 29 223 (Trzcianka- Biała),
- 29 224 (Trzcianka- Radolin),
- 29 225 (od drogi wojewódzkiej 178- Radolinek),
- 29 226 (Radolinek – Radolin- Biała).

Opiekę nad nimi sprawuje Zarząd Dróg Powiatowych w Czarnkowie z obwodami drogowymi w Trzciance i Wieleniu.

91,69 km to łączna długość dróg gminnych. Na terenie miasta jest ich 38,99 km (w tym 30,10 km posiada twardą nawierzchnię, a 8,89 km nawierzchnię gruntową), natomiast na terenie gminy 52,7 km (w tym 10,28 km o twardej nawierzchni i 42,42 km o nawierzchni gruntowej).

Stan techniczny dróg w gminie Trzcianka jest dość dobry jednak niektóre z nich trzeba zmodernizować (drogi powiatowe i lokalne na terenie gminy oraz ulice w granicach miasta). Niezwykle istotna wydaje się modernizacja tras, które łączą Trzciankę z sąsiednimi miastami. Konieczna jest rozbudowa i przekształcanie sieci uliczno-drogowych, by zapewnić prowadzenie ruchu międzyregionalnego i regionalnego na drogach głównych i zbiorczych. Niezwykle ważne jest również zlikwidowanie uciążliwego ruchu tranzytowego przez miasto na drogach wojewódzkich nr 178 i 180.

Przez teren gminy Trzcianka przebiega linia kolejowa Piła – Trzcianka – Krzyż Wlkp. Ruch osobowy odbywa się wyłącznie w ciągu dnia. Ograniczenie w komunikacji i przemieszczaniu się mieszkańców gminy stanowi niewielka liczba połączeń kolejowych. Połączenia kolejowe ze stacją kolejową w Trzciance:

- Chojnice,	- Złotów,
- Piła,	- Bydgoszcz,
- Toruń,	- Kutno,
- Łowicz,	- Sochaczew,
- Warszawa,	- Puławy,
- Nałęczów,	- Lublin,
- Krzyż Wielkopolski,	- Drezdenko,
- Gorzów Wielkopolski.	

Komunikację autobusową na terenie gminy Trzcianka zapewnia PKS Wałcz, z siedzibą w Wałczu, który posiada placówkę terenową w Czarnkowie oraz dworzec autobusowy w Trzciance. Ten rodzaj komunikacji łączy miejscowości gminy Trzcianka z miejscowościami sąsiednich gmin.

Trzcianka posiada połączenia autobusowe z :

- Poznaniem,	- Wałczem,
- Złocięncem,	- Kołobrzegiem,
- Piłą,	- Krzyżem Wlkp.,
- Wieleniem,	- Czarnkowem.

W mieście nie funkcjonuje komunikacja miejska.

W 2012 roku przy ul. Sikorskiego oddano do użytku sanitarne Lądowisko Trzcianka-Szpital. Przeznaczone jest ono do wykonywania startów i lądowań śmigłowców sanitarnych i ratowniczych, w dzień jak i w nocy, o dopuszczalnej masie startowej do 5700 kg. Lądowiskiem zarządza Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II w Trzciance. W 2012 roku zostało ono wpisane do ewidencji lądowisk Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

Gospodarka wodna i ściekowa

Długość czynnej sieci wodociągowej w gminie Trzcianka w roku 2012 wynosiła 187,2 km. Na terenie miasta wykorzystywana jest stacja wodociągowa oraz istnieje sieć wodociągowa zaopatrująca miasto wraz z terenami podmiejskimi i znaczną część wsi. W gminie znajduje się 9 ujęć wody, które są obsługiwane przez Zakład Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o. w Trzciance. Zakład ten prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Ujęcie miejskie obsługuje nie tylko miasto, ale także następujące wsie: Dłużewo, Niekursko, Sarcz, Straduń i Smolarnia. Natomiast na pozostałym terenie gminy ujęcia wody i grupowe lub lokalne wodociągi znajdują się w następujących miejscowościach: Radolinie, Stobnie, Siedlisku, Białej, Rudce i Pokrzywnie. W 2012 roku na terenie gminy z sieci wodociągowej korzystało 21 537 osób, co stanowi 88,2% ogólnej liczby mieszkańców. Średnie zużycie wody na osobę w Polsce kształtuje się na poziomie ok. 100 litrów na dobę, co przekłada się na przeciętną ilość ok. 35 m³ wykorzystanej wody przez jedną osobę w ciągu roku. Na tle krajowym zużycie wody w gminie Trzcianka jest dosyć niskie, szczególnie na obszarach wiejskich.

Tabela 12. Zużycie wody (w m³) w gospodarstwach domowych na 1. mieszkańca

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Ogółem	28,2	26,9	28,0	27,6
Miasto	31,9	29,7	30,7	30,6
Wieś	18,8	20,1	21,3	20,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ostatnich latach zwodociągowano miejscowości: Biernatowo, Przyłęki, Górnica, Niekursko, Runowo, Osiniec, Sarcz, Rychlik i drugą część Stobna, dzięki czemu prawie 98% mieszkańców wsi posiada przyłącze wodociągowe.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy na początku 2014 r. roku wynosiła 74,5 km i korzystało z niej ok. 75% ogółu mieszkańców. W 2012 roku z oczyszczalni ścieków w gminie korzystało 15 970 osób, co daje drugi wynik w powiecie tuż za Czarnkowem.

Tabela 13. Długość kanalizacji sanitarnej w gminie Trzcianka

Miejscowość	Ilość mieszkańców	Ilość ścieków (m ³ /d)	Długość kanalizacji sanitarnej- w km (marzec 2014)
Trzcianka	17 205	2 064,6+ przemysł	32,7
Biała	1 018	129,6	16,4
Radolin	410	49,2	6,3
Teresin	128	15,4	3,5
Straduń	297	356,4	15,6
Smolarnia	108	12,96	
Razem	19 166	-----	74,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Trzciance

Budowa kanalizacji sanitarnej spowodowała szereg pozytywnych efektów m.in.: uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy, poprawę jakości wód rzeki Trzcinicy oraz wód gruntowych, poprawę warunków życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności regionu pod względem turystycznym, zwiększenie atrakcyjności terenów dla potencjalnych inwestorów.

Ścieki sanitarne odprowadzane są do oczyszczalni ścieków, która znajduje się w Osińcu, na południowo-zachodnim obrzeżu Trzcianki. Oczyszczalnia ta została zmodernizowana w 2006 r.. Jest to nowoczesna oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków biogennych - azotu ogólnego i fosforu ogólnego. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do odległej o 100 m od oczyszczalni rzeki Trzcinicy. W 2013 r. całkowita ilość ścieków dopływających do oczyszczalni w Osińcu wyniosła 1940m³/d. Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy Trzcianka odprowadziły w 2013 r. 25 700m³ ścieków sanitarnych.

Ponadto na terenie gminy Trzcianka funkcjonuje 73 przydomowych oczyszczalni ścieków, które obsługują 318 mieszkańców.

Zgodnie z propozycją zmian planu aglomeracji dla Aglomeracji Trzcianka zmieniony obszar aglomeracji obejmie swoim zasięgiem miasto Trzciankę oraz wsie: Radolin, Teresin, Straduń, Smolarnię i Białą. Planowane jest podłączanie do wybudowanej sieci nowych odbiorców, tak aby z końcem 2015 r. (zgodnie z warunkami Traktatu Akcesyjnego) do sieci kanalizacyjnej zostało podłączonych prawie 100% mieszkańców. W pozostałych miejscowościach, które nie zostały objęte zakresem aglomeracji rozbudowa kanalizacji będzie dokonywana w miarę posiadanych środków. Większość obszaru będzie włączona do wybudowanego, zbiorczego systemu kanalizacji, natomiast dla terenów, które nie zostaną objęte kanalizacją przewidywana jest budowa szamb bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gospodarka odpadami

1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity Dz. U z 2013 r., poz. 1399 ze zm.). W myśl założeń tej ustawy, gminy w pełni odpowiadają za odpady komunalne, ustalanie stawek opłat dla mieszkańców za odbiór lub odbiór i zagospodarowanie odpadów, a także wdrożenie unijnych dyrektyw odpadowych. Z pobranych opłat gmina musi pokryć koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami. Są to m.in.: koszty odbierania, transportowania, zbierania, odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów, koszty tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania oraz obsługi administracyjnej tego systemu. Rada Miejska Trzcianki podjęła szereg uchwał w zakresie gospodarki odpadami. Uchwalono m.in. nowy regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, który reguluje przede wszystkim selektywną zbiórkę odpadów w domach jednorodzinnych i wielorodzinnych, sprawy związane z częstotliwością i sposobami pozbywania się odpadów komunalnych z terenów nieruchomości, a także z terenów przeznaczonych do użytku publicznego.

Energetyka i ciepłownictwo

Gmina Trzcianka zasilana jest w energię elektryczną z linii przesyłowych 110 kV: Poznań – Czarnków- Trzcianka oraz Piła – Krzewina- Trzcianka. We wschodniej części gminy przebiega również linia przesyłowa 110 kV, która ma charakter tranzytowy. Przy wschodniej granicy miasta zlokalizowana jest stacja GPZ Trzcianka 110/15 kV, którą zasilają linie o mocy 110 kV. Natomiast stacja transformatorowa 110/15 kV zasila stacje transformatorowe 15/0,4 kV liniami średniego napięcia 15 kV.

Sieci oraz stacje transformatorowe na terenie gminy rozbudowano i zmodernizowano pod koniec lat 90 ubiegłego wieku. Jednak rosnące zapotrzebowanie na energię elektryczną, szczególnie ze strony zakładów produkcyjnych i usługowych, powoduje konieczność dalszej rozbudowy i modernizacji sieci elektroenergetycznej w gminie.

Zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2012 roku na terenie miasta wynosiło 642,8 kWh, podczas gdy w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim kształtowało się na poziomie 640,6 kWh.

Instalacja gazowa w mieście została założona w drugiej połowie lat 90 ubiegłego stulecia. Zasilenie w gaz zostało wykonane z gazociągu magistralnego wysokiego ciśnienia średnicy Dn 400 Krobia – Poznań- Piła odroczką Dn 200 Łęgi Ujskie- Trzcianka, która zasila stację redukcyjno - pomiarową, zlokalizowaną we wschodniej części Trzcianki. Gaz jest rozprowadzany do odbiorców za pomocą gazociągów średniego ciśnienia z zastosowaniem indywidualnych reduktorów domowych. Miasto jest zasilane gazem grupy GZ-50.

Tabela 14. Zużycie gazu(w m³) w gminie Trzcianka

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Ogółem	2 542,10	2 451,70	1 497,00	1 458,6
Zużycie gazu na 1 mieszkańca gminy	107,2	100,2	61,1	59,5
Zużycie gazu na 1 mieszkańca miasta	150,6	140,6	85,9	83,7
Zużycie gazu na 1 mieszkańca na wsi	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2012 roku na terenie gminy długość czynnej sieci gazowej wynosiła 73 574 metry i w porównaniu z 2009 rokiem jej długość zwiększyła się o 2 189 m. Do sieci było przyłączonych 1258 odbiorców, co stanowi 16,3% ogółu ludności (w 2009 r. wartość ta wyniosła 15,9%), z czego 402 odbiorców ogrzewało mieszkania gazem.

Na podstawie analizowanych danych możemy zauważyć tendencję spadkową w odbiorze gazu. Ogólne zużycie gazu w gminie spadło z 2 542,10 m³ do zaledwie 14 558,6 m³, czyli o 42,7%. Biorąc pod uwagę odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej, gmina Trzcianka plasuje się na 2 miejscu w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim i na 96 miejscu w województwie wielkopolskim.

Telekomunikacja

Orange Telekomunikacja Polska S.A. zapewnia zasięg telefonii stacjonarnej na całym obszarze gminy Trzcianka. Na terenie gminy funkcjonuje również sieć komórkowa wszystkich operatorów sieci telefonii komórkowych, które działają na obszarze Polski. Telekomunikacja Polska realizuje usługi w zakresie sieci telefonicznej, telefaksowej oraz sieci transmisji danych. Warto zauważyć, że Trzcianka była pierwszą gminą w Polsce, w której Telekomunikacja Polska zbudowała w ramach porozumienia z UKE sieć szybkiego Internetu, zapewniając dostęp szerokopasmowy na terenie całej gminy. Wybudowano infrastrukturę obejmującą 860 km linii kablowej, w tym ok. 70 km światłowodów. Wykonano 3 352 przyłącza do klientów, którzy zgłosili zainteresowanie szerokopasmowymi usługami. Dzięki temu na terenie gminy każdy zainteresowany może korzystać z szybkiego Internetu. Nowa szerokopasmowa sieć dostępowa pozwala także na korzystanie z takich usług jak telewizja IPTV, czy video na życzenie. Dzięki tej inwestycji zwiększy się atrakcyjność gminy (będzie ona bardziej atrakcyjna dla mieszkańców, przedsiębiorców i inwestorów za sprawą redukcji kosztów ponoszonych przez firmy m.in. dzięki zapewnieniu dostępnych w dowolnym miejscu i czasie usług internetowych oraz telefonicznych) i poprawi jakość życia mieszkańców obszarów peryferyjnych. Za sprawą połączenia w jedną sieć miejskich placówek oświatowych, spółek komunalnych i innych instytucji koszty telekomunikacji na poziomie lokalnym ulegną znacznemu obniżeniu. Szerokopasmowy Internet umożliwi także stworzenie efektywnego systemu monitoringu miejsc publicznych i węzłów komunikacyjnych, co skutecznie poprawi bezpieczeństwo. Niezwykle istotny jest również fakt, że szerokopasmowa sieć zapewnia wsparcie procesów decyzyjnych i zarządzanie

zasobami krytycznymi podmiotów biorących bezpośredni i pośredni udział w akcjach ratowniczych (można zbudować w relatywnie krótkim czasie w miejscu katastrofy lokalne centrum zarządzania z własną telekomunikacją i przekazem obrazu). Technologie informacyjne dają możliwości dostępu do nieograniczonych zasobów edukacyjnych, bibliotek multimedialnych, encyklopedii, słowników, kursów językowych. Możliwość korzystania z tych zasobów przyczyni się do lepszych możliwości edukacyjnych i rozwojowych ludności gminy.

3.2. Infrastruktura społeczna

Edukacja

System oświatowy w Polsce jest jednym z najbardziej zdecentralizowanych systemów w Europie. Jednostki samorządu terytorialnego są odpowiedzialne m.in. za utrzymanie i wyposażenie szkół, za ustalanie sieci szkolnej, za organizację dowozów, za ustalanie liczebności oddziałów szkolnych, za wypłacanie wynagrodzeń nauczycielom i innym pracownikom, za politykę kadrową w lokalnej oświacie, a także za organizację i upowszechnianie edukacji przedszkolnej. Szczególnie istotną rolę w polskim systemie oświaty pełnią gminy, będące organami prowadzącymi dla przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych.

W Trzciance działają liczne placówki oświatowe: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne (dla tych ostatnich organem prowadzącym jest powiat czarnkowsko-trzcianecki z siedzibą w Czarnkowie).

Gmina Trzcianka jest organem prowadzącym dla 6 przedszkoli, 4 szkół podstawowych i 2 gimnazjów, 1 zespołu szkół. Są to:

- Gminne Przedszkole Nr 1 w Trzciance,
- Gminne Przedszkole Nr 2 w Trzciance z oddziałem w Niekursku,
- Gminne Przedszkole Nr 3 w Trzciance,
- Gminne Przedszkole Nr 4 w Trzciance,
- Gminne Przedszkole w Białej, z oddziałem w Radolinie,
- Gminne Przedszkole w Siedlisku, z oddziałami w Runowie i Nowej Wsi,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Władysława Broniewskiego w Trzciance i 3 oddziałami przedszkolnymi,

- Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Mikołaja Kopernika w Trzciance, z klasami specjalnymi,
- Szkoła Podstawowa im. ppor. Alfreda Sofki w Białej,
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Łomnicy, z oddziałem przedszkolnym w Łomnicy i Stobnie,
- Gimnazjum Nr 1 im. Juliusza Słowackiego w Trzciance, z klasami specjalnymi,
- Gimnazjum Nr 2 im. Ziemi Trzcianeckiej w Trzciance,
- Zespół Szkół w Siedlisku (Szkoła Podstawowa im. Miłośników Przyrody oraz gimnazjum).

Tabela 15. Liczba uczniów w gminie Trzcianka w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Uczniowie ogółem	2 557	2 452	2 386	2 415	2 895
Uczniowie szkół podstawowych	1 255	1 221	1 178	1 164	1 505
Uczniowie gimnazjów	748	714	702	730	899
Uczniowie zasadn. szkół zawod.	194	170	149	154	131
Uczniowie liceów ogólnokszt.	360	347	357	367	360

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dokonując analizy powyższych danych możemy stwierdzić, że liczba uczniów w latach 2008 – 2010 w gminie Trzcianka wykazywała tendencję spadkową, jednak w dwóch ostatnich latach liczba ta zaczęła wzrastać. W 2012 r. liczba uczniów wzrosła o 13,22% w stosunku do 2008 r.

Współczynnik skolaryzacji to jeden z dwóch podstawowych wskaźników stosowanych do badania poziomu edukacji, inaczej mówiąc jest to miara powszechności nauczania. Współczynnik skolaryzacji netto to relacja liczby osób uczących się (w danej grupie wieku) do liczby ludności w określonej grupie wieku.

Tabela 16. Współczynnik skolaryzacji netto w gminie Trzcianka na tle innych gmin powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego w 2013 r.

Gmina	Współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych	Współczynnik skolaryzacji w gimnazjach
Czarnków (gm. miejska)	114,00%	115,48%
Czarnków (gm. wiejska)	86,76%	79,32%
Drawsko	96,91%	91,90%
Krzyż Wlkp.	95,74%	94,98%
Lubasz	90,55%	92,31%
Połajewo	93,64%	94,33%
Trzcianka	93,05%	96,86%
Wieleń	92,39%	90,76%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ponadto, na terenie gminy Trzcianka działają następujące placówki oświatowe prowadzone przez osoby fizyczne i prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego:

- 1) Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Słoneczno” w Trzciance;
- 2) Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Educhatka” w Trzciance;
- 3) Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Zaczarowany Domek” w Trzciance;
- 4) Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Wesołe Skrzaty” w Trzciance;
- 5) Szkoła Podstawowa wraz z oddziałem przedszkolnym w Rychliku prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Rychlik;
- 6) Szkoła Podstawowa wraz z oddziałem przedszkolnym w Przyłękach prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „PRZYJAŹŃ” w Przyłękach;
- 7) Zespół Szkół Katolickich im. św. Siostry Faustyny prowadzony przez Rzymskokatolicką Parafię pw. Św. Jana Chrzciciela w Trzciance składający się z Publicznej Szkoły Podstawowej wraz z oddziałem przedszkolnym i Publicznego Gimnazjum.

Opieka zdrowotna

Podstawowa opieka zdrowotna jest świadczona przez lekarzy rodzinnych, a także przez pielęgniarki i położne środowiskowo-rodzinne. Na terenie miasta zlokalizowane są również placówki opieki zdrowotnej. W 2012 r. w gminie funkcjonowało 15 przychodni, w których udzielono łącznie 108 980 porad lekarskich. W analizowanym roku funkcjonowało 5 aptek i 1 punkt apteczny, wskaźnik liczby ludności przypadającej na jedną aptekę wyniósł 4 902.

Na terenie gminy działają następujące przychodnie :

- Przychodnia lekarza rodzinnego „Vitaplus” w Trzciance,
- Przychodnia medycyny rodzinnej S.C.”INTERMED” w Trzciance,
- Zespół Poradni Specjalistycznych w Trzciance,
- Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego w Siedlisku.

W Trzciance działa też Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II przy ul. Sikorskiego 9. Szpital w Trzciance istnieje od 1896 roku. W kolejnych latach przechodził modernizacje i rozbudowę, dostosowując się do lokalnych potrzeb mieszkańców. W 1997 r. został wpisany do Rejestru Sądowego w Pile jako Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Funkcjonują w nim następujące oddziały szpitalne: Internistyczno-Kardiologiczny, Chirurgiczny, Położniczo-Ginekologiczny i Noworodkowy, Dziecięcy, Rehabilitacji, Intensywnej Terapii i Anestezjologii, Dział Rehabilitacji, Blok Operacyjny oraz Szpitalny Oddział Ratunkowy i Oddział Ratownictwa Medycznego.

Pomoc społeczna

Podstawowym zadaniem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać samodzielnie. Polega ona w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. Na szczeblu gminnym zadania te wykonują gminne lub miejskie ośrodki pomocy społecznej.

W Trzciance działa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest on jednostką organizacyjną podległą bezpośrednio Burmistrzowi Trzcianki. Realizuje zadania zlecone i własne gminy w zakresie pomocy społecznej. Przedmiotem jego działania jest niesienie osobom i rodzinom pomocy społecznej, która ma umożliwić im przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej. Zadania Ośrodka to m.in.: przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, udzielanie zasiłku na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzeń losowych, udzielanie schronienia lub posiłku i ubrania osobom bezdomnym, prowadzenie świetlicy dla pensionariuszy i realizowanie rządowych programów pomocy społecznej.

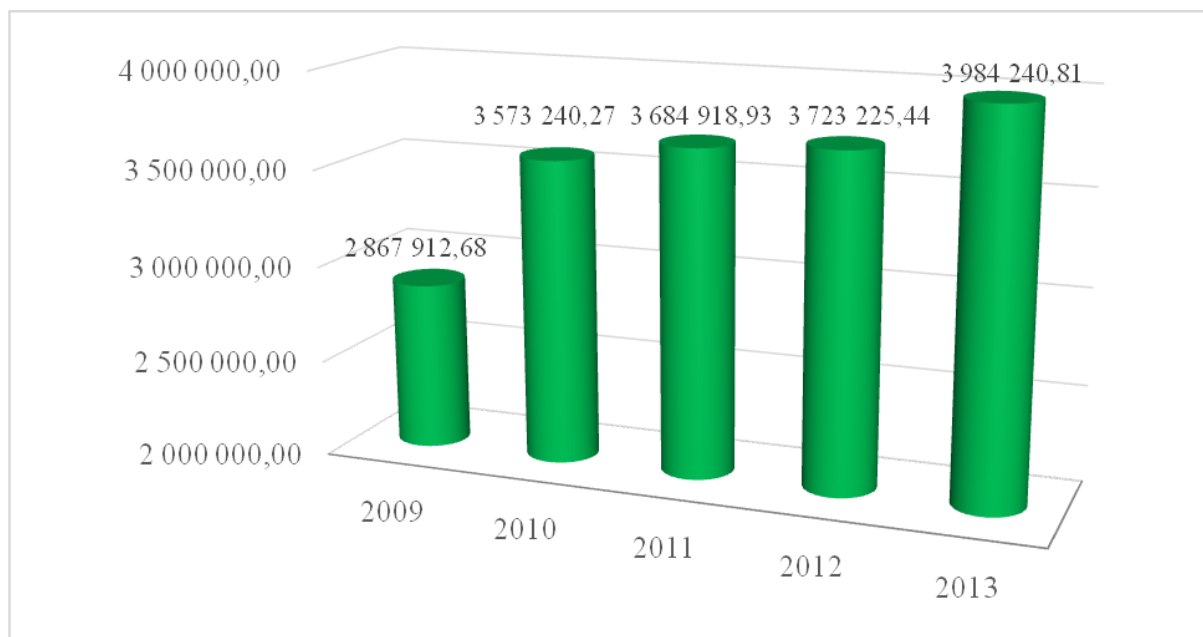
Tabela 17. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Gosp. domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	1 014	986	1 012	1 057
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	2 634	2 881	2 577	2 698
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (w%)	11,1	11,8	10,5	11,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

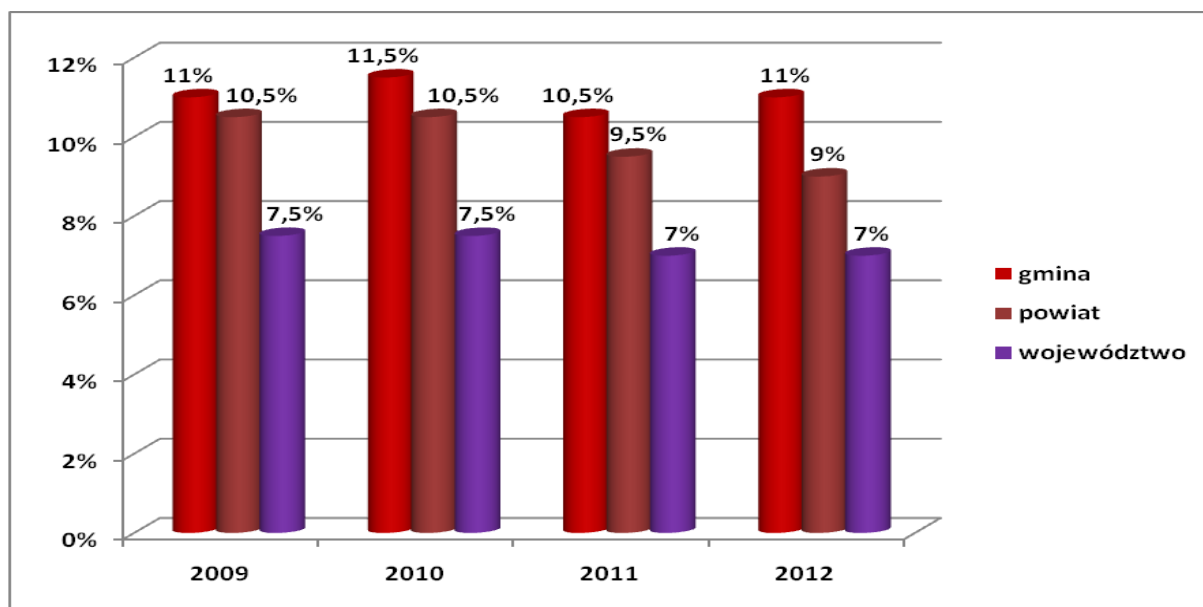
Analizując powyższe dane można stwierdzić, że z roku na rok rośnie liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej (o 4,2% w 2012 r. w porównaniu do 2009). Wyjątkiem był tylko 2010 rok, gdzie wartość ta spadła, ale w kolejnym okresie znowu wzrosła. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej również wzrosła o 2,4% w analizowanym okresie.

Na poniższym wykresie można zaobserwować jak wzrasta wysokość wydatków na pomoc społeczną w budżecie gminy Trzcianka na przestrzeni ostatnich sześciu lat. Wyraźnie zauważa się tendencję wzrostową w poziomie tych wydatków. W porównaniu do 2008 r. wysokość wydatków na pomoc społeczną w 2013 r. wzrosła o 1 520 653,05 zł, czyli aż o 61,8%. Tendencję taką można zauważyć w wielu gminach w całej Polsce. W ostatnich latach bowiem wydatki na pomoc społeczną stały się drugą (po oświacie i wychowaniu) kategorią finansowania w budżetach gmin.

Rysunek 2. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy (w zł)

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego Trzcianki

Główne powody przyznawania pomocy społecznej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciance to: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa i alkoholizm.

Rysunek 3. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Trzcianka na tle powiatu i województwa

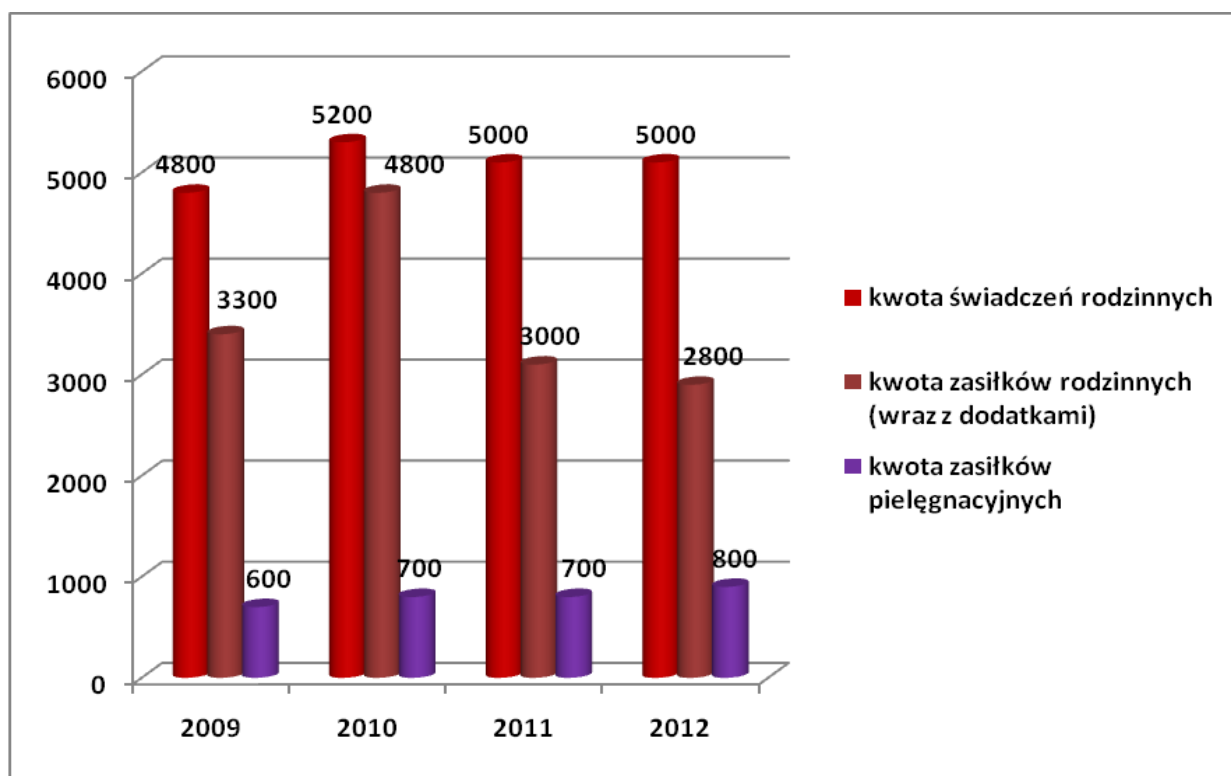
Źródło: Opracowanie własne

Powyższy wykres przedstawia w jaki sposób kształtuje się udział osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Trzcianka w porównaniu do powiatu czarnkowsko-trzcianieckiego i województwa wielkopolskiego. Dane te są niepokojące, ponieważ w każdym z analizowanych lat udział ten jest wyższy dla gminy Trzcianka w porównaniu z powiatem i województwem.

Na poniższym wykresie zaprezentowano natomiast kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciance. Na jego podstawie można zaobserwować, że sukcesywnie rośnie kwota świadczeń rodzinnych (wyjątkiem jest 2011 r., kiedy wartość świadczeń nieznacznie spadła, jednak już w kolejnym roku kwota ta ponownie zwiększyła się). Spadła natomiast kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w 2012 r. o 10,6% w stosunku do roku 2009. Nieprzerwanie w analizowanych latach rośnie kwota zasiłków pielęgnacyjnych.

Rysunek 4. Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w latach 2009-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sport i rekreacja

W 2012 roku w gminie Trzcianka działało 11 klubów sportowych, które zrzeszały 633 członków. Są to m.in.: MKS Sapa Lubuszanin z III-ligowym zespołem piłkarskim założonym w 1948 r. oraz LZS z A-klasowym zespołem piłkarskim, MKS MDK (z sekcjami szachową, żeglarską i siatkarską), UKS Kajak (klub kajakowy), Sekcja podnoszenia ciężarów, Harcerski Ośrodek Wodny przy MKS MDK Trzcianka (z przystanią położoną nad jeziorem Sarcz), Klub Sportów Motorowych i Motorowodnych Trzcianka.

Gmina Trzcianka posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową. Jej główne obiekty to:

- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Trzciance - to kompleks rekreacyjno-sportowy położony nad jeziorem Sarcz. Ma powierzchnię ok. 20 ha, na której znajdują się: stadion z pełnowymiarowym boiskiem do piłki nożnej, boisko treningowe, nowoczesna siłownia, strzeżona plaża, wypożyczalnia sprzętu wodnego, przystań żeglarska. W bliskim sąsiedztwie znajdują się prywatne kryte korty tenisowe i hotel z zapleczem parkingowym,
- Hala Sportowo-Widowiskowa w Trzciance z areną o wym. 44 m x 24 m x 9 m, z boiskiem do gry w piłkę ręczną, koszykówkę, siatkówkę oraz gry w tenisa, pomieszczenia socjalne (szatnie, natryski, pomieszczenia na sprzęt sanitarny, magazyn na sprzęt sportowy), sala aerobiku o wymiarach 9,7 m x 10 m x 2,7 m, siłownia, sauna, boiska boczne przy hali (boisko do piłki koszykowej 15 m x 28 m, boisko do piłki nożnej 20 m x 40 m, bieżnia),
- Moje Boisko Orlik 2012 - znajdujący się przy Gimnazjum Nr 1 w Trzciance, kompleks boisk sportowych wybudowany dzięki rządowemu programowi „Moje Boisko Orlik 2012”. W jego skład wchodzi dwa boiska. Pierwsze z nich o wymiarach 30 m x 62 m (pole gry 26 m x 56 m), pokryte nawierzchnią typu sztuczna trawa przeznaczona do gry w piłkę nożną. Natomiast drugie, tzw. boisko wielofunkcyjne o wymiarach 19,1 m x 32,1 m o nawierzchni poliuretanowej, służy do gry w piłkę koszykową oraz siatkówkę. Trzcianecki „Orlik” wyposażony jest również w budynki sanitarno-szatniowe pełniące funkcję: magazynu sprzętu sportowo-gospodarczego, szatni, pomieszczenia dla animatorów sportowych. Sztuczne oświetlenia zamontowane nad boiskami umożliwia korzystanie z nich do późnych godzin wieczornych,

- Sala sportowa przy Zespole Szkół w Siedlisku – nowo powstała sala gimnastyczna o wymiarach 30x21 m i wysokości 7,2 m mieści pełnowymiarowe boisko do siatkówki i koszykówki. Wraz z halą powstało zaplecze socjalne, na które składa się sześć szatni, pomieszczenie dla sędziów, instruktorów, magazyn sprzętu sportowego oraz łącznik komunikacyjny ze szkołą. Wszystkie szatnie są wyposażone w pełny węzeł sanitarny. Ponadto w sali znajduje się sauna, siłownia i salka rehabilitacyjne. Istnieje też możliwość gry w badmintona czy uprawiania ćwiczeń gimnastycznych na drabinkach lub innych urządzeniach znajdujących się na wyposażeniu sali. Obiekt spełnia wszystkie wymogi, by stać się miejscem oficjalnych rozgrywek sportowych. Z myślą w lekcjach wychowania fizycznego halę wyposażono w kotarę, która pozwala podzielić pomieszczenie na dwie niezależne części. Dodatkowo, tuż obok Sali powstało boisko do gry w koszykówkę i siatkówkę o nawierzchni poliuretanowej.
- Sala sportowa przy Gimnazjum Nr 2 w Trzciance – oddana do użytku w 2012 roku sala ma wymiary 36 m x 21 m i wysokość 7,2 m. Składa się z pełnowymiarowego boiska do siatkówki i koszykówki. Zaplecze wyposażone zostało w sześć szatni, pomieszczenie dla instruktorów i pomieszczenia magazynowe. Wszystkie szatnie wyposażone są w pełen węzeł sanitarny. Ponadto, przy sali znajduje się sauna, siłownia oraz salka rehabilitacyjna. Z myślą o kibicach przewidziano 3 rzędowe trybuny dla ok. 80 widzów.
- Sala sportowa przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Trzciance w której w 2014 roku przeprowadzono jej termomodernizację wraz z zapleczem. Wymiary Sali sportowej to 30 m x 15 m.
- Zaplecze sportowe przy Szkole Podstawowej Nr 3 w Trzciance – przy szkole znajduje się sala gimnastyczna z zapleczem o wymiarach 19 m x 9 m, asfaltowe boisko do piłki ręcznej i koszykówki, boisko wielofunkcyjne o sztucznej nawierzchni 22 m x 44 m oraz bieżnia i skocznia do skoków w dal.

Również szkoły wiejskie zlokalizowane na terenie gminy mają rozbudowane zaplecze sportowe:

- boisko ziemne do piłki ręcznej przy Szkole Podstawowej w Białej,
- boisko ziemne do piłki siatkowej, boisko ziemne do piłki ręcznej, żużlowa bieżnia oraz sala do gimnastyki i tenisa stołowego przy Szkole Podstawowej w Łomnicy,
- boiska ziemne do siatkówki i piłki ręcznej, a także sala do gimnastyki przy Szkole Podstawowej w Rychliku,

- boiska ziemne do siatkówki i piłki ręcznej, żuźlowa bieżnia i salka do gimnastyki przy Szkole Podstawowej w Przyłękach,
- boisko ziemne do piłki ręcznej oraz boiska asfaltowe do siatkówki i koszykówki przy Zespole Szkół w Siedlisku.

Na obszarze gminy działają również inne obiekty sportowe:

- boiska do piłki ręcznej, siatkówki i koszykówki, sala gimnastyczna, okrągła bieżnia i skocznia w dal przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Trzciance,
- boiska do piłki ręcznej i siatkówki oraz sala gimnastyczna przy Zespole Szkół Technicznych w Trzciance,
- sala gimnastyczna, sala do tenisa stołowego i skocznia przy Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Białej,
- boiska sołeckie do piłki nożnej w: Białej, Siedlisku, Nowej Wsi, Łomnicy, Niekursku, Pokrzywnie i Wrzącej.

Władze samorządowe gminy Trzcianka wspierają kluby i stowarzyszenia sportowe z terenu gminy. Corocznie przyznawane są dotacje dla klubów w ramach otwartego konkursu ofert.

W gminie Trzcianka corocznie organizowane są wielkie imprezy sportowe. Są to min: Międzynarodowy Memoriał Szachowy Ferdynanda Dziedzica (ranga Otwartych Mistrzostw Polski w Szachach Szybkich), Bieg Uliczny im. T. Zielińskiego, Turniej Tenisa Stołowego, Zimowa i Letnia Spartakiada Szkół Podstawowych, wojewódzki i ogólnopolski Turniej Badmintona Olimpiad Specjalnych, Ogólnopolskie Zawody Modeli Pływających, turnieje Piłki Siatkowej, Zawody w Podnoszeniu Ciężarów.

Kultura

Trzcianka jest centrum kulturalnym, w którym funkcjonuje wiele instytucji kulturalno-oświatowych:

- Trzcianecki Dom Kultury - instytucja samorządowa, która prowadzi działalność kulturalną w gminie Trzcianka i upowszechnia różne dziedziny sztuki (muzykę, fotografię, film, plastykę i poezję). Ośrodek organizuje zajęcia w kołach i zespołach artystycznych. W TDK działają: zespoły muzyczne, zespoły wokalne, chór „Pasjonata”, orkiestra dęta, sekcja plastyczna, grupa rękodzieła artystycznego oraz grupy fotograficzne. Ośrodek swoją ofertę kieruje również do seniorów, działa tu Grupa Trzeciego Wieku i Zespół Wokalny „Małolaty”. TDK prowadzi także

działalność wystawienniczą, w galerii prezentowana jest twórczość artystów z całego kraju. Corocznie organizowanych jest ok. 10 wystaw, które cieszą się dużym zainteresowaniem publiczności. Placówka organizuje też wiele imprez: Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Portret”, Powiatowy Konkurs Twórczości Ludowej i Amatorskiej. Ponadto jest organizatorem: Dni Trzcianki i Noc Świętojańska, Dożynek Gminnych, „Wampiriady - Wakacyjnego Przeglądu Horrorów” i Wielkiego Malowania w Parku 1 Maja oraz uroczystości rocznicowych miasta. Ośrodek kieruje swoją ofertę również do miłośników sportu, a młodzież z sekcji judo wygrywa ogólnopolskie zawody. TDK współpracuje ze stowarzyszeniami i instytucjami pozarządowymi, jest współorganizatorem festynów i zawodów sportowych dla osób niepełnosprawnych.

- Młodzieżowy Dom Kultury - istnieje od 1972 r., zajmuje się organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży. Placówka posiada szeroką ofertę w dziale artystycznym, techniczno-sportowym i w dziale imprez masowych. Pod opieką instruktorów znajduje się kilkuset uczestników, zrzeszonych w sekcjach, kołach zainteresowań i zespołach artystycznych. Rezultatem twórczych oddziaływań są liczne sukcesy i osiągnięcia podopiecznych placówki. W MDK działają liczne zespoły wokalne i artystyczne, które osiągają sukcesy na ogólnopolskich konkursach m.in.: Ogólnopolskim Festiwalu „Śpiewolandia”. Przy MDK działa także Harcerski Ośrodek Wodny z sekcjami żeglarskimi, Miejski Klub Sportowy z sekcjami szachowymi, piłki siatkowej, żeglarskiej oraz Pracownia Modelarstwa Lotniczego i Okrętowego. Oprócz działalności dydaktycznej organizuje wiele imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Wiele z organizowanych przedsięwzięć na stałe wpisały się w kalendarz imprez miasta i regionu.
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. Kazimierza Iłakowiczówny w Trzciance – istnieje od 1946 roku, a od 2000 roku pełni funkcję powiatowej biblioteki dla powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego. W granicach obszaru funkcjonuje miejsko-gminna sieć biblioteczna obejmująca bibliotekę główną (mieszczą się w niej: wypożyczalnia dla dorosłych, czytelnia, dział zbiorów specjalnych oraz oddział dla dzieci i młodzieży) oraz sześć filii bibliotecznych (Biała, Łomnica, Niekursko, Nowa Wieś, Rychlik, Siedlisko). Biblioteka organizuje wystawy, konkursy literackie i plastyczne, a także spotkania z poezją śpiewaną oraz spotkania autorskie. Placówka prowadzi też działalność kulturalno-oświatową związaną z obchodami rocznic. Zbiory Biblioteki

Publicznej mają charakter uniwersalny i obejmują literaturę polską i obcą, piśmiennictwo popularno-naukowe, publikacje o profilu regionalnym, zbiory specjalne, czasopisma fachowe i popularne. Jest ona skomputeryzowana i wykorzystuje system obsługi SOWA. Biblioteka, jako placówka kulturalna wychodzi z bogatą ofertą do wszystkich mieszkańców Trzcianki. Odbywa się tam wiele zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz dla dorosłych, m.in. spotkania autorskie, wieczornice okolicznościowe, klub dyskusyjny czy inne formy mające na celu popularyzację czytelnictwa.

- Biblioteka Pedagogiczna - jest filią Biblioteki Pedagogicznej w Pile. Powstała w 1951 roku i obejmuje swoim zasięgiem miasto i gminę Trzciankę, miasto i gminę Krzyż, miasta i gminę Wieluń. Posiada zbiory o tematyce specjalistycznej, naukowej i popularnonaukowej oraz literatury pięknej. Gromadzi także czasopisma pedagogiczne oraz wspomagające proces nauczania i wychowania. Czytelnicy posiadają także możliwość korzystania z księgozbioru podręcznego, a dużym zainteresowaniem cieszy się wystawa nowości pedagogicznych i z nauk pokrewnych zakupywanych przez bibliotekę.
- Biblioteka Parafialna - to katolicka placówka kulturalna działająca w Trzciance przy Parafii p.w. św. Jana Chrzciciela, która propaguje kulturę chrześcijańską. Została założona w 1983 roku. Jej księgozbiór liczy ok. 14 000 książek. Biblioteka jest skomputeryzowana. Prowadzi działalność biblioteczną poprzez wypożyczanie i udostępnianie w czytelni pozycji o tematyce religijnej, filozoficznej, społecznej, historycznej, beletrystycznej i regionalnej. Prowadzi również działalność wydawniczą. Biblioteka należy do Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES. Placówka może korzystać ze zbiorów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Papieskiej Akademii Teologicznej. Współpracuje ze szkołami i innymi placówkami kulturalnymi w mieście. Od początku swojego istnienia organizuje doroczne Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej, różnego rodzaju spotkania dyskusyjne, prelekcje, seanse filmowe, konkursy, koncerty, spotkania autorskie itp.
- Muzeum Ziemi Nadnoteckiej im. Wiktora Stachowiaka - założone w 1924 r., obecnie mieści się w zabytkowym budynku w centrum Trzcianki. Jest najstarszą placówką kultury regionu północnej Wielkopolski. Gromadzi zbiory dotyczące historii okolic: Trzcianki, Czarnkowa, Krzyża, Roska, Jędrzejewa, Dzierżazna, Siedliska, Łomnicy, Białej, Wielenia, Kuźnicy Żelichowskiej i Czarnkowskiej, a także innych

nadnoteckich miejscowości. W muzeum znajduje się ponad 25 tysięcy eksponatów, które są podzielone na części: archeologiczną, historyczną, etnograficzną, numizmatyczną, artystyczną, a także dotyczące sztuki użytkowej oraz szkolnictwa. Muzeum oferuje jednocześnie pięć stałych wystaw: „Dawno temu w Trzciance”, „W dawnej szkole”, „Przeszłość Trzcianki w obiektywie”, „Drogi do Trzcianki” i „Muzealna galeria” oraz liczne wystawy czasowe. Działalność wydawnicza obejmuje m.in. pierwszą powojenną monografię dziejów Trzcianki i albumy z przedwojennymi widokami miasta. Placówka organizuje liczne imprezy, z których najbardziej efektowny jest organizowany w plenerze Piknik Muzealny. Placówka za swoją działalność otrzymała kilka nagród i wyróżnień, m.in. w Ogólnopolskim Konkursie na Najciekawsze Wydarzenie Muzealne Roku w latach 1990, 1995 i 1998 oraz w konkursie „Izabella” 2002, 2003, 2004, 2005, 2012.

W Trzciance działa wiele zespołów muzycznych: Chór Parafialny „Pasjonata”, Zespół „Cykady”, Zespół „Małolaty”, Grupa Wokalna Divino Canto, Zmaza, Loty, The Broken Guitars, Bez Jahzgh, The Synki, ZijenSu. W mieście funkcjonuje również Teatr Poezji Lotka. Jest to zespół teatralny, który powstał w 2005 r. przy Młodzieżowym Domu Kultury. Teatr osiągnął wiele sukcesów na arenie ogólnopolskiej i wojewódzkiej, m.in.: „Złota Igła” na VI Ogólnopolskim Festiwalu Teatrów Małych Igła, „Złoty Gwóźdź”- nagroda główna na X Regionalnym Mityngu Teatralnym w Gnieźnie, I nagroda na Wojewódzkim Konkursie Teatrów Młodzieżowych w Środzie Wielkopolskiej.

4. STREFA GOSPODARCZA

Gospodarka lokalna to gospodarowanie na szczeblu gminy, to zbiór podmiotów gospodarczych, konsumentów, organów władzy, które znajdują się na terenie gminy oraz powiązania i współzależności między nimi, które wynikają nie tylko z ich współpracy, ale także z konkurencyjności.

Podmioty gospodarcze

Na terenie gminy działa wiele firm krajowych i zagranicznych. W 2012 r. odnotowano tu 2 162 zarejestrowane podmioty gospodarcze, w porównaniu do 2009 r. ich ogólna liczba wzrosła o 205 tj. o 10,5%. Należy zauważyć, że ich liczba z roku na rok

systematycznie wzrasta. Poniżej przedstawiono tabelę prezentującą jak na przestrzeni pięciu lat zmieniała się liczba podmiotów gospodarczych w gminie.

**Tabela 18. Podmioty wg sektorów własnościowych w gminie Trzcianka
w latach 2009-2013**

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Podmioty gosp. ogółem	1 957	2 052	2 066	2 097	2 162
Sektor publiczny	112	112	109	108	108
Sektor prywatny	1 845	1 940	1 957	1 989	2 054

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie analizowanych danych można stwierdzić, że liczba podmiotów w sektorze publicznym zmniejszyła się o 3,6% w roku 2013 w stosunku do roku 2009. Zupełnie inaczej sytuacja wygląda w sektorze prywatnym, tutaj liczba podmiotów gospodarczych systematycznie z roku na rok rośnie. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat zanotowano wzrost o 11,3%. Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych należy do sektora prywatnego, w 2012 roku - 95%, natomiast do sektora publicznego - 5%. W 2009 r. wartości te prezentowały się na podobnym poziomie: 94,3% - sektor prywatny i 5,7% - sektor publiczny. Trend ten możemy zauważyć w gospodarce lokalnej wielu gmin, gdyż systematycznie rośnie liczba podmiotów gospodarczych sektora prywatnego.

Tabela 19. Podmioty według sekcji i działów PKD w gminie Trzcianka

Podmioty gospodarcze	2009	2010	2011	2012	2013
Podmioty ogółem	1 957	2 052	2 066	2 097	2 162
Sekcja A	69	67	74	74	79
Sekcja C	201	218	209	215	211
Sekcja D	0	0	0	1	1
Sekcja E	8	10	10	11	12
Sekcja F	225	239	241	242	262
Sekcja G	539	548	562	549	562
Sekcja H	113	115	102	95	108
Sekcja I	53	57	56	61	54
Sekcja J	19	22	20	22	27

Sekcja K	90	84	79	78	75
Sekcja L	150	158	161	162	163
Sekcja M	113	137	139	156	158
Sekcja N	44	45	46	47	48
Sekcja O	11	11	11	11	11
Sekcja P	67	70	66	78	76
Sekcja Q	108	112	125	133	139
Sekcja R	36	36	36	34	36
Sekcje S i T	111	123	129	128	140

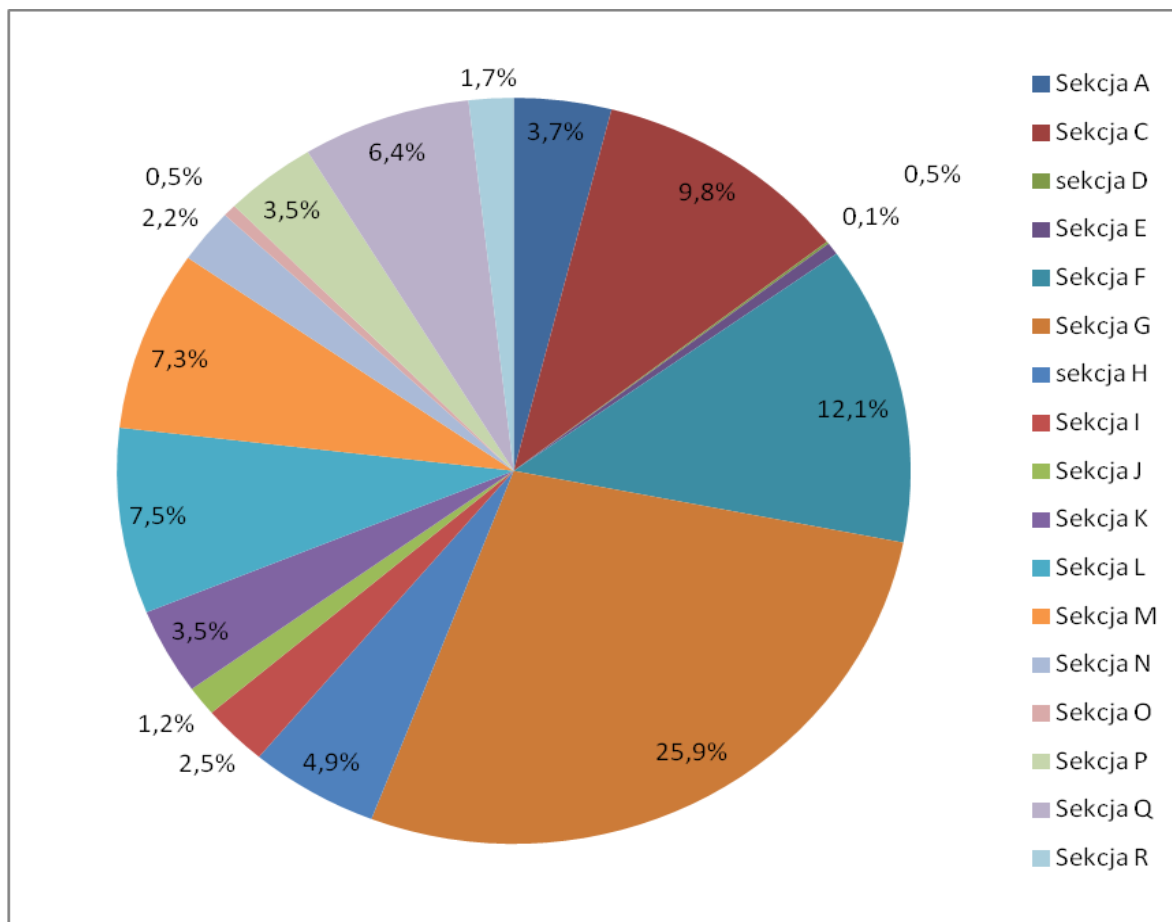
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dokonując analizy powyższych danych stwierdzono, że największy udział w gospodarce gminy Trzcianka posiada sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle). Liczba tych podmiotów w badanym okresie wzrosła o 4,3% i w 2013 roku wynosiła 562 podmioty. Do dobrze rozwijających się sekcji, w których nastąpił wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów należą: sekcja A (czyli rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) - wzrost o 10,5%, sekcja C (czyli przetwórstwo przemysłowe) - wzrost o 14,5%, sekcja F (czyli budownictwo) - wzrost o 16,4%, sekcja J (czyli informacja i komunikacja) - wzrost o 42,1%, sekcja M (czyli działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), sekcja Q (czyli opieka zdrowotna i pomoc społeczna) - wzrost o 28,7% i sekcje S i T (czyli pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) - wzrost o 26,1%.

Zdecydowana większość podmiotów zarejestrowanych w gminie w 2013 r. to podmioty zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych (25,9%), nieco mniej liczną grupę tworzą podmioty działające na rynku budownictwa (12,1%), licznie reprezentowana jest także grupa podmiotów zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (9,8%). Natomiast najmniejszą liczbę podmiotów zarejestrowanych w gminie tworzą podmioty zajmujące się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (0,1%), niewiele jest także podmiotów działających w zakresie dostawy wody, gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalnością związaną z rekultywacją (0,5%) oraz podmiotów zajmujących się administracją publiczną i obroną narodową, a także obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi (0,5%).

Rysunek 5. Udział zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg sekcji w gminie Trzcianka, w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Trzcianka posiada bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, dlatego w ostatnich latach nastąpił dynamiczny wzrost gospodarczy. Powstało kilkanaście bardzo silnych firm z kapitałem zagranicznym oraz kilkadziesiąt małych i średnich przedsiębiorstw.

Do najważniejszych podmiotów funkcjonujących w gminie Trzcianka należą m.in.:

- Sapa Aluminium - produkcja profili aluminiowych,
- Joskin Polska - produkcja maszyn rolniczych,
- Northstar Poland - produkcja urządzeń do ogrzewania domów,
- Lubmor Sp. z o.o. - produkcja asortymentu wyrobów przeznaczonych dla budownictwa okrętowego i lądowego,
- Henkel Polska Sp. z o.o. - produkcja klejów i technologii powierzchniowych,
- Copal Sp. z o.o. - produkcja i obróbka profili aluminiowych,

- Zakład Obróbki Aluminium ZOBAL - produkcja szerokiego asortymentu akcesoriów aluminiowych używanych w meblarstwie,
- Spółdzielnia Inwalidów „Przyszłość” - produkcja artykułów gospodarstwa domowego i przetwórstwo tworzyw sztucznych,
- Laminex–Form - przetwarzanie tworzyw sztucznych z żywic poliestrowych i mat szklanych,
- Polytex Sp. z o.o. - produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla branży maszyn budowlanych, rolniczych i samochodów ciężarowych,
- Przedsiębiorstwo Wyposażania Inwestycji „ALSANIT” - produkcja lekkich ścian działowych w oparciu o własne profile i akcesoria,
- KOMTEC Kompozyty Technologii Sp. z o.o. - produkcja elementów z tworzyw sztucznych,
- KOMBUD Sp. z o.o. - przedsiębiorstwo usług komunalnych i budowlanych,
- Zakład Ogólnobudowlany „ANTBUD” - budownictwo wielorodzinne dla Spółdzielni Mieszkaniowej, prace remontowo-budowlane,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe KOBEX - roboty budowlane, usługi remontowe, sprzedaż materiałów budowlanych,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe SISKO - handel oraz usługi w branży różnych instalacji,
- XELLA-Prefbet Polska sp. z o.o. - produkcja i sprzedaż surowców i materiałów budowlanych,
- Wojewódzka Usługowa Spółdzielnia Inwalidów - produkcja opakowań, produkcja krawiecka, usługi stolarskie i tapicerskie,
- Prohankop Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe - hurtownia papierniczo-chemiczna, sprzedaż akcesoriów komputerowych,
- Ziwako Sp. J. - produkcja części rowerowych,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Al-Trans - przewożenie ładunków w transporcie krajowym i międzynarodowym,
- Przedsiębiorstwo Spedycyjno-Transportowe SPEDEX Sp. z o.o. - usługi spedycyjne i transportowe, krajowe i międzynarodowe,
- Transport Międzynarodowy Siedlisko s. c. - usługi przewozowe na terenie całej Europy,

- Spółdzielnia Transportu Wiejskiego - transport samochodowy,
- UNITRANS s. c. - przewóz drewna,
- Minikon s. c. - produkcja zabawek z drewna,
- PPH DREWEX Paweł Andrzejewski - produkcja opakowań drewnianych,
- Zakład Rzeźnicko-Wędliniarski Zbigniew Paszko - przetwory mięsne,
- Piekarnia „Rogalik” - działalność piekarnicza i ciastkarska,
- Piekarnia „Bochenek” - produkcja piekarnicza i półcukiernicza,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe HARPO – sprzedaż hurtowa i detaliczna artykułów z branży spawalniczej, opakowaniowej i metalowej,
- „Agro-Las” – firma znajdując się zaopatrzeniem gospodarstw rolnych oraz nadleśnictw w maszyny i sprzęt rolniczy;
- COPAL Sp. z o.o. – produkcja systemów aluminiowych do zabudowy balkonów, tarasów, loggin, werand, garderób, zadaszeń i ogrodów zimowych;
- LUMBOR Sp. z o.o. – firma zajmująca się produkcją różnych wyrobów przeznaczonych do budownictwa okrętowego i lądowego;
- Arcan Sp. z o.o. – pracownia reklamy, drukarnia, studio graficzne;
- GALWANO – firma produkcyjna działająca w branży galwanotechniki.

Duże znaczenie w kształtowaniu gospodarczego wizerunku gminy Trzcianka ma ponadto branża spożywcza, w szczególności piekarnie i zakłady mięsne. Piekarnie „Bochenek” i „Rogalik” regularnie biorą udział w wystawach i targach, gdzie zdobywają liczne nagrody i wyróżnienia. Natomiast Zakład Rzeźnicko-Wędliniarski Zbigniewa Paszki to doskonały przykład prężnie rozwijającego się przedsiębiorstwa, które rozprowadza swoje wyroby mięsne na terenie całej Wielkopolski.

Rolnictwo

Całkowita powierzchnia użytków rolnych w 2012 roku wynosiła 16 018 ha, co stanowiło 42,83% ogólnej powierzchni gminy, z czego 15 012 ha znajdowało się na terenach wiejskich, a 1 006 ha w mieście. Grunty rolne stanowią 63,7% ogólnej powierzchni użytków rolnych, poza tym największą powierzchnię zajmują łąki - 24,5% oraz pastwiska - 7,7%. Użytki rolne w dobrej kulturze stanowią aż 95,8% ogólnej powierzchni użytków rolnych (w ich skład wchodzi: użytki pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe, sady, ogrody przydomowe, łąki i pastwiska).

Tabela 20. Struktura użytków rolnych w gminie Trzcianka w 2012 r.

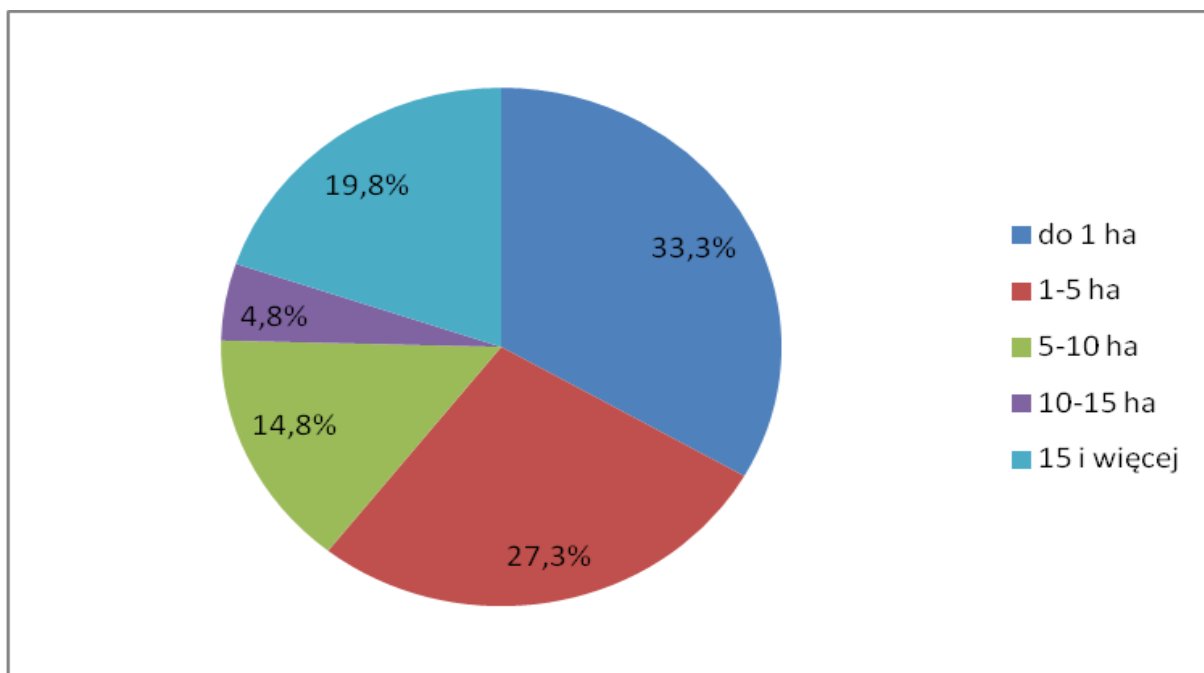
Rodzaj użytków rolnych	Powierzchnia (w ha)	Obszary wiejskie	Miasto
Użytki rolne ogółem	16 018	15 012	1 006
Grunty rolne	10 206	9 391	815
Sady	28	24	4
Łąki	3 931	3 860	71
Pastwiska	1 229	1 143	86
Grunty rolne zabudowane	201	187	14
Grunty pod rowami	168	154	14
Stawy	255	253	2

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego Trzcianki

W gminie Trzcianka kompleksy rolniczej przydatności gleb przedstawiają się następująco:

- pszenney bardzo dobry - 0 ha,
- pszenney dobry - 166 ha (1,7%),
- pszenney wadliwy - 206 ha (2,1%),
- żytni bardzo dobry - 385 ha (4%),
- żytni dobry - 1 280 ha (13,3%),
- żytni słaby - 3 774 ha (39,1%),
- żytni bardzo słaby - 3 100 ha (32,1%),
- zbożowo-pastewny mocny - 39 ha (0,4%),
- zbożowo-pastewny słaby - 708 ha (7,3%).

Z powyższego wykazu wynika, że w gminie dominują gleby kompleksu żytniego słabego i bardzo słabego, natomiast gleby dobre i bardzo dobre występują w znikomych ilościach lub w ogóle ich nie ma.

Rysunek 6. Struktura gospodarstw rolnych gminy Trzcianka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według powszechnego spisu rolnego przeprowadzonego w 2010 r. na terenie gminy Trzcianka funkcjonuje 941 gospodarstw rolnych. Najwięcej jest małych gospodarstw o powierzchni do 1 ha - aż 33,3%. Gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha stanowią również duży udział - 27,3%. Zdecydowanie najmniej jest gospodarstw w przedziale od 10 do 15 ha - zaledwie 4,8%. Dane zaprezentowane na powyższym wykresie wskazują na duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych w gminie. Takie zjawisko można zauważyć w całej Polsce, jest to duży problem nie tylko ogólnokrajowej, ale także lokalnej gospodarki, gdyż małe gospodarstwa nie są z reguły w stanie prowadzić nowoczesnej gospodarki rolnej.

5. TURYSTYKA

Rozwój turystyki przynosi duże korzyści dla lokalnej gospodarki. Wynikają one z rozwoju przedsiębiorczości, powstania nowych miejsc pracy i w konsekwencji zmniejszenia bezrobocia, napływu nowych inwestycji, dochodów uzyskiwanych z obecności turystów. Na atrakcyjnych turystycznie obszarach wiejskich mieszkańcy rezygnują lub ograniczają swoją działalność w rolnictwie przechodząc do bardziej dochodowego sektora usług turystycznych.

Położenie gminy Trzcianka na pograniczu Pojezierza Wałeckiego i Pradoliny Noteckiej, w obrębie kompleksu Dolina Noteci powoduje, że występują tutaj dogodne warunki do turystyki i rekreacji. Gmina posiada bogate zasoby przyrodniczo-krajobrazowe, ponad połowę jej powierzchni zajmują lasy, stawy i jeziora. Te ostatnie położone w rynnie jeziornej, ciągnącej się od Smolarni po Trzciankę, posiadają nieskazitelnie czystą wodę, przez co stwarzają sprzyjające warunki do rozwoju różnych sportów wodnych. Dzięki dogodnemu położeniu i rozwiniętej infrastrukturze drogowej Trzcianka jest atrakcyjnym miejscem do wypoczynku dla turystów.

W mieście Trzcianka występują interesujące zabytki, a także obiekty sportowe i rekreacyjne, m.in.: hala, stadion czy boiska sportowe, które podnoszą atrakcyjność turystyczną miasta. Dla atrakcyjności turystycznej niezwykle istotnym jest fakt, że w Trzciance działają liczne restauracje, puby, bary, kawiarnie i pizzerie.

Podstawą rozwoju turystyki jest przede wszystkim baza noclegowa. Według danych GUS w gminie Trzcianka w 2013 r. funkcjonowały 4 turystyczne obiekty noclegowe, z których skorzystało 5 387 osób (z czego 991 osób to turyści zagraniczni). W turystycznych obiektach noclegowych na terenie gminy udzielono w 2013 r. 10 572 noclegów, w porównaniu do 2009 r. nastąpił bardzo wyraźny spadek o 36,2%. Na terenie gminy funkcjonują 2 hotele, w których udzielono łącznie 4 344 noclegów w 2013 r. (dla porównania w 2009 r. udzielono aż 7 279 noclegów, a więc nastąpił duży spadek o 40,3%).

Rejony o szczególnym znaczeniu turystycznym i wypoczynkowym to głównie północna część Trzcianki oraz rejony wsi Smolarnia i Straduń.

Nad jeziorem Sarcz znajduje się Ośrodek Sportu i Rekreacji. Jest to kompleks rekreacyjno-sportowy o powierzchni ok. 20 ha, w którym znajduje się wiele atrakcji dla turystów, m.in.: stadion, boisko treningowe, siłownia, strzeżona plaża, wypożyczalnia sprzętu wodnego i przystań żeglarska, a tuż obok hotel z parkingami.

Niewątpliwą atrakcję turystyczną stanowi również Park Ryb Słodkowodnych zlokalizowany przy oddanej do użytku w 2013 r. ścieżce pieszo-rowerowej, na wschodnim brzegu jeziora Sarcz. Jest to park edukacyjny, w którym znajdują się modele 10 ryb słodkowodnych wykonane w powiększeniu z tworzyw sztucznych. Precyzyjnie wykonane modele umożliwiają poznanie budowy anatomicznej poszczególnych gatunków ryb słodkowodnych.

Doskonale zorganizowane szlaki zachęcają do wędrówek rowerowych i pieszych.

Trasy rowerowe zlokalizowane na terenie gminy Trzcianka:

- Szlak czerwony: Trzcianka – Biała – Radolin- Kuźnica Czarnkowska – Bukowiec – Jędrzejewo – Średnica – Górnica – Rychlik – Smolarnia – Straduń- Trzcianka (trasa wiedzie przez tereny położone na południe i zachód od Trzcianki, jej długość to ok. 52 km, 70% trasy biegnie drogami o nawierzchni asfaltowej na szosach o małym natężeniu ruchu samochodowego),
- Szlak niebieski: Trzcianka – Sarcz – Gostomia – Rusinowo – Tuczo – Człopa- Wolowe Lasy- Trzcianka (trasa umożliwia poznanie terenów położonych na północy i wschodzie od Trzcianki, jej długość w gminie to ok. 34 km, ok. 90% długości trasy biegnie drogami asfaltowymi o małym natężeniu ruchu samochodowego; atrakcje turystyczne na trasie to: drewniany kościół z XVII wieku, kąpielisko nad jeziorem Liptowskim w Tuczo, szachulcowy kościół z XIX wieku oraz dwa kościoły neoromańskie),
- Część międzynarodowej trasy rowerowej Euro Route (R-1): jest to jedyny międzynarodowy szlak rowerowy, który biegnie przez teren Polski; rozpoczyna się w Bolougne nad kanałem La Manche i prowadzi przez Francję, Holandię, Niemcy i Polskę do granicy z Obwodem Kaliningradzkim, na terenie naszego kraju szlak ma długość 675 km, rozpoczyna się w Kostrzynie nad Odrą i biegnie trasą: Kostrzyn nad Odrą - Ośno Lubuskie – Sulęcín – Międzyrzecz – Międzychód – Drezdenko - Krzyż Wielkopolski - Trzcianka (Siedlisko – Trzcianka – Dłużewo – Łomnica – Kępa- Stobno) – Piła - Miasteczko Krajeńskie - Osiek nad Notecią - Wierzchucín Królewski – Koronowo – Grudziądz – Kwidzyn – Sztum – Elbląg – Frombork – Braniewo- Gronowo; prawie w całości trasa przebiega pustymi i często leśnymi szosami,
- Transwielkopolska Trasa Rowerowa - w gminie Trzcianka: Radolin – Teresin – Trzcianka – Łomnica – Kępa – Pokrzywno - Stobno (cała trasa liczy 200 km, atrakcją turystyczną jest wiele ciekawostek architektonicznych i przyrodniczych znajdujących się między Poznaniem a Okonkiem).

Na terenie gminy będą również trasy piesze:

- Szlak żółty - ma długość 28 km, prowadzi przez: Stobno - Łomnicki Młyn - Jezioro Sarcz – Smolarnię,
- Szlak zielony - ma długość 36 km, biegnie przez: Czarnków- Kuźnica Czarnkowska – Radolinek – Radolin – Teresin – Trzcianka- Jezioro Sarcz – Niekursko,
- Wokół jeziora Sarcz - trasa o długości 5,2 km, częściowo oznaczona kolorem żółtym, prowadzi ścieżkami wzdłuż brzegu jeziora,

- Trzcianka- Biała - szlak o długości 8,6 km, częściowo oznakowany kolorem zielonym, biegnie przez dolinę Trzcianki,
- Trzcianka – Teresin – Radolin- Kuźnica Czarnkowska - trasa o długości 17,8 km; oznakowana kolorem zielonym, prowadzi przez tereny o urozmaiconym krajobrazie,
- Stobno – Łomnica – Trzcianka - szlak o długości 16,5 km oznakowany kolorem żółtym, trasa urozmaicona krajobrazowo,
- Trzcianka – Straduń – Smolarnia - trasa o długości 10 km oznakowana kolorem żółtym, biegnie wzdłuż jezior: Sarcz, Jezioro Długie i Jezioro Straduńskie;
- Niekursko – Trzcianka - szlak o długości 11 km oznakowany kolorem zielonym, prowadzi przez tereny leśne;
- Smolarnia - Nowa Wieś –Trzcianka - trasa nieoznakowana o długości 14 km, jej większa część prowadzi przez lasy.

6. SYTUACJA FINANSOWA GMINY

Podstawowa jednostka samorządu terytorialnego jaką jest gmina realizuje zadania publiczne w zakresie swoich kompetencji (odpowiada za zaspokajanie zbiorowych potrzeb społeczności lokalnej i podejmuje działania mające podnieść jej atrakcyjność i konkurencyjność). Realizacja tych zadań jest możliwa dzięki odpowiedniemu planowi finansowemu jakim jest budżet. Budżet gminy to plan dochodów i wydatków uchwalany w formie uchwały, który stanowi podstawę gospodarki finansowej gminy.

Na potrzeby niniejszego dokumentu została przeprowadzona analiza sytuacji finansowej gminy, wykazująca możliwość sprostania zadaniom nakreślonym w strategii oraz zapewnienie trwałości realizowanych projektów.

W latach 2009-2013 ogólne dochody gminy Trzcianka wykazywały tendencję wzrostową. W 2013 r. dochody gminy w porównaniu do 2009 r. wzrosły o 31,8%.

Tabela 21. Dochody budżetu gminy Trzcianka w latach 2009-2013 (w zł)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody ogółem	55 782 383,47	60 713 418,00	61 661 822,43	64 369 870,87	73 520 731,71
w tym dochody własne	26 598 987,97	29 188 018,58	29 861 241,92	31 853 259,56	38 490 294,03
w tym środki z budżetu państwa lub inne przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszy Spójności UE	169 902,18	261 643,82	669 795,08	600 894,51	535 061,21
Dochody na 1 mieszkańca	2 308,78	2 508,30	2 550,43	2 666,41	3 059,28

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego Trzcianki

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że dochody własne gminy również z roku na rok były coraz większe, w 2013 r. wzrosły w porównaniu do 2009 r. o 44,7%. Dochody na jednego mieszkańca gminy w 2013 r. wyniosły 3 059,28 i były wyższe od dochodów w 2009 r. o 32,5%.

Tabela 22. Wydatki budżetu gminy Trzcianka w latach 2009-2013 (w zł)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Wydatki ogółem	61 367 394,04	65 316 764,19	61 487 864,64	63 866 237,78	68 990 138,59
Wydatki majątkowe	9 926 823,27	8 920 936,41	2 642 660,92	3 543 199,43	1 994 564,10
Wydatki inwestycyjne	8 951 875,33	8 640 110,40	2 406 788,45	3 481 335,34	1 878 590,24
Wydatki na 1 mieszkańca	2 539,94	2 698,48	2 543,24	2 645,55	2 870,76

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego Trzcianki

Analizując wydatki budżetu gminy Trzcianka w latach 2009-2013 zauważa się tendencję wzrostową (wyjątkiem jest 2011r. kiedy wydatki w porównaniu do poprzedniego roku spadły o 5,95%). W 2013 r. ogólne wydatki gminy Trzcianka osiągnęły wartość ponad 68 mln

i w stosunku do 2009 r. wzrosły o 12,4%. Wydatki majątkowe stanowią 2,9% ogólnej sumy wydatków. Kwota wydatków inwestycyjnych w badanych latach wykazywała tendencję spadkową w całym analizowanym okresie.

Tabela 23. Sytuacja finansowa gminy Trzcianka w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody	55 782 383,47	60 713 418,00	61 661 822,43	64 369 870,87	73 520 731,71
Wydatki	61 367 394,04	65 316 764,19	61 487 864,64	63 866 237,78	68 990 138,59
Deficyt/Nadwyżka	-5 585 010,57	-4 603 346,19	173 957,79	503 633,09	4 530 593,12

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego Trzcianki

Sytuacja finansowa gminy Trzcianka w analizowanych latach z roku na rok jest coraz lepsza. W 2009 i 2010 r. wydatki przeważały nad dochodami, czego efektem był deficyt budżetowy. Natomiast w kolejnych latach sytuacja znacząco się poprawiła i zanotowano nadwyżkę, w 2013 r. w wysokości ponad 4,5 mln zł.

Rada Miejska Trzcianki dnia 10 lipca 2014 r. podjęła uchwałę Nr LXIV/487/14 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy Trzcianka na lata 2014-2031. Zgodnie z nią dochody w gminie w 2014 r. osiągną wysokość 73 736 760,94 zł, zaś wydatki ukształtują się na poziomie 76 040 725,66 zł. Powstanie w ten sposób deficyt budżetowy w wysokości 2 303 964,72 zł.

Ponadto gmina Trzcianka w ubiegłych latach zrealizowała szereg inwestycji współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, wykaz tych inwestycji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Inwestycje i projekty miękkie zrealizowane przez gminę Trzcianka w latach 2004-2013

Program	Nazwa projektu	Koszt całkowity	Kwota dofinansowania	Okres realizacji
PROW 2007-2013	Remont sal wiejskich (Biernatowo, Pokrzywno, Biała)	552 123,43	191 567,66	2011-2012
PROW 2007-2013	Rozbudowa i remont sali wiejskiej w Niekursku, remont sali wiejskiej w Runowie	484 063,90	303 099,00	2010-2011
PO RYBY	Budowa ścieżki	1 323 588,71	782 394,46	2011-2013

	rowerowej z oświetleniem, budowa slipów oraz pomostów nad jeziorem Sarcz			
ZPORR	Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz rozbudowa oczyszczalni ścieków	22 766 675,80	15 547 722,48	2004-2006
PROW 2007-2013	Turystyczna mapa gminy w każdym sołectwie	13 118,85	7 194,68	2013
PROW 2007-2013	Mapa atrakcji turystycznych motorem rozwoju Trzcianki i okolic	17 022,00	9 174,85	2012
PO KL 2007-2013	Moja szansa	1 645 224,26	1 442 796,82	2008-2013
PO KL 2007-2013	Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania w klasach I-III szkół podstawowych gminy Trzcianka	384 191,57	384 191,57	2011
PROW 2007-2013	Spacer po Trzciance	15 285,68	8 345,98	2011

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego Trzcianki

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności wg płci zamieszkała w gminie Trzcianka w latach 2009-2013	52
Tabela 2. Ruch naturalny ludności wg płci w gminie Trzcianka w latach 2009 - 2013	53
Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Trzcianka w latach 2009-2013.....	54
Tabela 4. Migracje na pobyt stały z podziałem na miasto i wieś w gminie Trzcianka w latach 2009 – 2012	54
Tabela 5. Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w latach 2009-2013	55
Tabela 6. Liczba bezrobotnych wg płci w gminie Trzcianka w latach 2009 – 2013	56
Tabela 7. Procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności, w wieku produkcyjnym	57
Tabela 8. Leśnictwo w gminie Trzcianka w latach 2009 - 2012.....	58
Tabela 9. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Trzcianka	60
Tabela 10. Zasoby kopalin w gminie Trzcianka	64
Tabela 11. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Trzcianka..	66
Tabela 12. Zużycie wody (w m ³) w gospodarstwach domowych na 1. mieszkańca	70
Tabela 13. Długość kanalizacji sanitarnej w gminie Trzcianka.....	71
Tabela 14. Zużycie gazu(w m ³) w gminie Trzcianka.....	73
Tabela 15. Liczba uczniów w gminie Trzcianka w latach 2008-2012.....	76
Tabela 16. Współczynnik skolaryzacji netto w gminie Trzcianka na tle innych gmin powiatu czarnkowsko-trzcianieckiego w 2013 r.	77
Tabela 17. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej	79
Tabela 18. Podmioty wg sektorów własnościowych w gminie Trzcianka	88
w latach 2009-2013	88
Tabela 19. Podmioty według sekcji i działów PKD w gminie Trzcianka.....	88
Tabela 20. Struktura użytków rolnych w gminie Trzcianka w 2012 r.	93
Tabela 21. Dochody budżetu gminy Trzcianka w latach 2009-2013 (w zł)	98
Tabela 22. Wydatki budżetu gminy Trzcianka w latach 2009-2013 (w zł)	98
Tabela 23. Sytuacja finansowa gminy Trzcianka w latach 2009-2013.....	99
Tabela 24. Inwestycje i projekty miękkie zrealizowane przez gminę Trzcianka w latach 2004-2013.....	99

Spis rysunków

Rysunek 1. Struktura ekonomicznych grup ludności gminy Trzcianka w latach 2009-2013.	56
Rysunek 2. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy (w zł).....	80

Rysunek 3. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Trzcianka na tle powiatu i województwa.....	80
Rysunek 4. Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w latach 2009-2012	81
Rysunek 5. Udział zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg sekcji w gminie Trzcianka, w 2013 roku.....	90
Rysunek 6. Struktura gospodarstw rolnych gminy Trzcianka	94